

Handläggare
Anna-Carin Wallin
Telefon: 08-508 09 014

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd
2020-02-13

Verksamhetsberättelse VB 2019 för Norrmalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsberättelse med bokslut för 2019 med tillhörande bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden begär att ackumulerat resultat om 6,3 mnkr avseende resultatenheterernas fonder överförs till 2020.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Susanna Halldin Olsson

Stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	7
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	7
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort.....	8
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i.....	12
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige.....	19
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.....	26
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande.....	40
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	48
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv.....	48
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov.....	50
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet.....	51
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring.....	52
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö.....	56
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.....	60
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser.....	61
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.....	62
Uppföljning av ekonomi.....	68
Analys av resultaträkning – uppföljning av driftbudget.....	68
Resultatenheter.....	74
Investeringar.....	74
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	76
Verksamhetsprojekt (driftprojekt).....	76
Ombudgeteringar.....	76
Medel för lokaländamål.....	76
Analys av balansräkning.....	76

Övrigt.....	77
Bedömning av nämndens interna kontroll.....	77
Kvalitetsarbete.....	78
Övrigt.....	79

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 Blanketter SLK VB 2019

Bilaga 2: Bilaga 2 Verksamhetsvolym 2019

Bilaga 3: Bilaga 3 Kvalitetsredovisning förskola 2019

Bilaga 4: Bilaga 4 Vision Klara Rapport 1

Bilaga 5: Bilaga 5 KLIMAT Slutrapport klimatinvesteringsmedel VB 2019

Bilaga 6: Bilaga 6 Uppföljning av intern kontroll Norrmalms stadsdelsnämnd 2019

Bilaga 7: Bilaga 7 Återrapportering öppen fritidsverksamhet Norrmalm

Bilaga 8: Bilaga 8 UH018 709 Räkenskapsbokslut 2019

Bilaga 9: Bilaga 9 Nyckeltal 2019 Norrmalm

Sammanfattande analys

Norrmalms stadsdelsnämnd har under verksamhetsåret 2019 bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges tre inriktningsmål och arbetet har fortgått i enlighet med verksamhetsplan.

Förvaltningen bedömer att tio av kommunfullmäktiges tolv mål för stadsdelsnämndens verksamhetsområden har uppfyllts helt under året och att två uppfylls delvis.

Nedan sammanfattas på vilket sätt stadsdelsnämnden har bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges mål under respektive inriktningsmål.

Analys av måluppfyllelsen samt en redovisning av den verksamhet som bedrivits under året beskrivs under respektive mål för verksamhetsområdet. För indikatorer som inte uppfylls helt och för aktiviteter som inte är genomförda lämnas en kommentar. I det fall det finns resultat uppdelat på kön redovisas detta. Anledningen till att det inte finns ett utfall kan vara att andelen svarande har varit för få eller att resultaten inte presenterats uppdelat på kön. De indikatorer som relaterar till individer och kön analyseras om det är en betydande skillnad i utfall mellan könen.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Förvaltningen bedömer att nämnden har uppfyllt inriktningsmålet då alla mål för verksamhetsområdet förutom två är uppnådda.

Verksamhetsmålet I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort uppfylls helt. Inom Norrmalms stadsdelsområde är det en fortsatt låg andel personer som erhåller ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen. Antal hushåll med ekonomiskt bistånd ökade dock under 2018 och har fortsatt att öka under 2019.

Nämndens insatser för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden har gett resultat, och årsmålet om att 25 procent av deltagande personer inom arbetsmarknads- och rehabiliteringsteamet ska nå egen försörjning har uppnåtts. Nämndens samhällsvägledning för nyanlända har haft fokus på att öka kvaliteten på och tillgängligheten till samhällsvägledningen, och under året har andel besökare ökat i jämförelse med tidigare år.

Verksamhetsmålet Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas uppfylls delvis. Den upplevda tryggheten inom stadsdelsområdet, framförallt inom Klaraområdet, är en fortsatt utmaning. Den intensifierade platssamverkan på Sergels torg har dock visat på positiva effekter samt den långsiktiga satsningen kring Vision Klara har resulterat i bättre samverkan mellan inblandade aktörer. Bilagd till verksamhetsberättelsen finns Rapport 1, Vision Klara, som beskriver arbetet.

Verksamhetsmålet I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige uppfylls helt. Uppföljningar och utvärderingar visar att nämndens förskolor håller en hög kvalitet och i huvudsak uppfyller målen i läroplanen och de kommunala styrdokumenterna. Det utvecklingsarbete som skett på förskolorna med fokus på pedagogiska lärmiljöerna har bidragit till att främja barnens förutsättningar för utveckling, lek och lärande.

Verksamhetsmålet I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet uppfylls helt. Samverkan är en viktig del i det förebyggande arbetet och nämndens verksamheter inom fält- och fritid, förskola, socialtjänst,

prevention, trygghet- och säkerhet har samverkat med andra förvaltningar, Polismyndigheten, ordningsvakter med flera. Den interna samverkan har stärkts under året och särskilt fokus har varit på att barns rättigheter ska uppmärksammas, särskilt inom projekt Tillsammans för barnen. Nämndens arbete med hemlöshet och vräkningsförebyggande har utvecklats, bland annat genom en bo-lots inom äldreomsorgen.

Verksamhetsområdesmålet *alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet* delvis uppnås. Resultat från Socialstyrelsens brukarundersökning ligger till grund för kommande förbättringsarbete. Det utvecklingsarbete som den kommunala hemtjänsten genomfört under året har resulterat i att personalkontinuiteten har förbättrats, och årsmål uppnås inom indikatorn. Myndighetsutövningen äldreomsorg deltog i Kvalitetsutmärkelsen och mottog ett hedersomnämmande för det utvecklingsarbete som genomförts under året.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Förvaltningen bedömer att nämnden har uppfyllt inriktningsmålet då alla mål för verksamhetsområden är uppfyllda.

Verksamhetsområdesmålet *Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv* uppfylls helt. Nämndens uppdrag med intensifierad platssamverkan, *Sommar på Sergels torg*, skedde i samverkan med bland andra fastighetsägare runt området, Gålöstiftelsen och City i Samverkan. Den samverkan som har utvecklats tas vidare i ett långsiktigt samverkansavtal för platsen. Inom ramen för Vision Klara har ytterligare samverkan utvecklats kring Centralstationen.

Verksamhetsmålet *Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov* uppfylls helt. Nämnden har i samverkan med andra nämner deltagit i arbetet med stadsutvecklingen för stadsdelsområdet genom att beakta behov av förskoleplatser, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden samt parker och grönområden. Under året har tolv nya bostäder med särskild service färdigställts.

Verksamhetsmålet *Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet* uppfylls helt. Nämnden har ett fordon som drivs med biogas och körs med odubbade däck. Vid upphandlingar ställs miljökrav på entreprenörers maskinparker.

Verksamhetsmål *Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring* uppfylls helt. Genom Sommar på Sergels torg genomfördes över 100 olika kostnadsfria konst- och kulturaktiviteter och cirka 35 000 personer uppskattas ha tagit del av de olika aktiviteterna.

Verksamhetsmål *Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö* uppfylls helt. Nämnden har genomfört olika energibesparande åtgärder med hjälp av klimatinvesteringsmedel, vilket har lett till en minskad förbrukning med cirka 525000 kWh under de senaste fyra åren. Utvecklingsarbetet för en hållbar och kemikaliesmart förskola har fortgått.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Förvaltningen bedömer att nämnden har uppfyllt inriktningsmålet då alla mål för verksamhetsområdet är uppfyllda.

Verksamhetsmål *Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser* uppfylls helt. Stadsdelsnämnden redovisar ett överskott om 10,0 mnkr efter resultatöverföringar för året 2019, vilket är ett 3 mnkr större överskott än vad som redovisades i bokslutet 2018.

Äldreomsorgen visar ett överskott om 7,9 mnkr att jämföra med 2,3 mnkr i bokslut 2018. I befolkningsprognosen, som till stor del ligger till grund för äldreomsorgens tilldelade budget, prognostiserades en ökning av stadsdelsområdets befolkning äldre än 80 år. Prognosen var en ökning om 2,5 procent från 2018 till 2019. Invånarnas behov av insatser har dock legat kvar på 2018 års nivå, vilket har medfört lägre kostnader än förväntat. Förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi Väderkvarnen har minskat sitt underskott med 2,1 mnkr jämfört med 2018 och medverkar till att verksamhetsområdet i helhet redovisar ett större överskott än föregående år.

Överskottet inom flyktingmottagande har ökat från 2,8 mnkr i bokslutet 2018 till 6,1 mnkr 2019. 2019 använder förvaltningen mer av generalschablonsintäkterna än 2018 då dessa intäkter endast får periodiseras över två bokslut, och då kostnaderna inte har ökat i samma utsträckning ökar överskottet.

Individ- och familjeomsorgens verksamhet för barn och unga redovisar ett överskott om 1,7 mnkr vilket dock är en minskning med 1,1 mnkr jämfört med föregående år. Verksamheten har haft högre kostnader för insatser, framför allt under årets andra hälft, jämfört med 2018. Det är framför allt insatser inom skyddat boende, stödboende samt familjehem som ökat.

Kostnadsökningar återfinns också inom verksamheten ekonomiskt bistånd där det genomsnittliga antalet bidragshushåll har ökat till 149 hushåll jämfört med 131 under 2018. En trend som ser ut att fortsätta uppåt.

Verksamhetsområdet stöd och service till funktionshindrade har det största underskottet i kronor räknat om 8 mnkr 2019, vilket är i nivå med 2018 och är en fortsatt utmaning. Under 2019 har myndighetsutövningen minskat sitt underskott bland annat genom omförhandling av avtal utanför LOV. Utmaningen för utförarverksamheten har varit sänkta bedömningar av ersättningsnivåer samt skadegörelse av en servicebostadslägenhet. Samtidigt har verksamheten expanderat genom att öppna ytterligare en servicebostadsenhet. Detta har gjort att verksamheten sammantaget visar ett underskott för 2019.

Verksamhetsmål *Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna* uppfylls helt. Den organisationsförändring som genomfördes under året har resulterat i en förstärkt samverkan mellan förvaltningens avdelningar och effektiv organisation. Personalrörligheten har minskat vilket sätts i samband med nämndens arbete med kompetensförsörjning. Korttidssjukfrånvaron har sänkts till följd av en strukturerad uppföljning av sjukfrånvaron.

Lika rättigheter för alla

Under rubriken *lika rättigheter för alla* beskriver nämnden sitt arbete med programmen inom ramen för mänskliga rättigheter.

- Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholm stad.
- Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.
- Program för ett jämställt Stockholm.
- Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Rubriken återfinns under aktuella kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet med en analys och beskrivning av förvaltningens resultat och arbete. Under denna rubrik belyses även programmet för en äldrevänlig stad. Barns rättigheter, förvaltningens arbete tillgänglighet och

delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt nationella minoriteter beskrivs även under avsnittet övrigt.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet *Ett Stockholm som håller samman* har uppfyllts. Bedömningen grundas på att tre av fem verksamhetsområdesmål, som är kopplade till inriktningsmålet, har uppfyllts och att två delvis har uppfyllts.

Stadsdelsnämnden har formulerat nio nämndmål som alla bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet, nedan följer i korthet de viktigaste insatserna som har bidragit till måluppfyllelse.

Nämndens verksamheter har under året arbetat på olika sätt för att stärka människors möjligheter till sysselsättning och egen försörjning. En viktig insats är att personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ska kunna få stöd i att finna egen försörjning. Nämndens mål om att 25 procent av deltagarna i arbetsmarknadsteamet, AR-teamet, skulle gå vidare till annan försörjning har uppnåtts.

Samhällsvägledning för nyanlända är ett komplement till befintliga etableringsinsatser och syftar till att stötta nyanlända mot egen försörjning och eget stadigvarande boende. Under året har samhällsvägledningen skapat möjligheter för personer att nå målsättningen med egen försörjning och eget boende genom de insatser som har genomförts.

Trots att den upplevda tryggheten har sänkts inom stadsdelsområdet och verksamhetsområdesmål *Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i* delvis uppnåtts under året har framsteg skett inom trygghet och säkerhet. Nämndens arbete med Vision Klara och den samverkan som omfattas av arbetet har gjort skillnad, se bilaga. Nämndens uppdrag med intensifierad platssamverkan, Sommar på Sergels torg, var lyckad och uppföljningar visar att butiksinnehavare upplevde färre stölder, färre narkotikapåverkade personer och ökad trygghet.

Andra insatser för att öka tryggheten är bland annat de nätverk för ökad trygghet som har skapats, till exempel Observatorielundens nätverk. Inkomna synpunkter och medborgarförslag även lett till trygghetshöjande åtgärder i parker och grönområden.

Nämndens förskolor har haft en gemensam satsning gällande att öka utevistelse och fysisk aktivitet för barnen. Satsningen har resulterat i tydligare strukturer och rutiner gällande utevistelse och fysisk aktivitet inom verksamheten

Digital utveckling har varit ett annat prioriterat område för nämndens förskolor, bland annat genom implementeringen av Skolplattformen. Arbetet har bidragit till ökad digital kompetens, både avseende de pedagogiska och de tekniska kunskaperna kring digitalisering.

De öppna fritidsverksamheter och det preventiva arbetet är en viktig del för att tidigt upptäcka och ge stöd till ungdomar med riskbeteende. Samverkan är en viktig del i det förebyggande arbetet och nämndens verksamheter inom fält- och fritid, förskola, socialtjänst, prevention, trygghet- och säkerhet har samverkat med andra förvaltningar, Polismyndigheten,

ordningsvakter med flera.

Barns rättigheter har varit i fokus under året genom samverkan mellan förvaltningens familjeenhet och vuxenhet i projektet "Tillsammans för barnen", som fokuserat på barns rättigheter i handläggningen av vuxenärenden. Arbetet med barnkonsekvensanalyser har utvecklats och lett till att barnperspektivet ständigt finns närvarande i diskussioner som rör en förälders ärende inom vuxenenheten.

Under året har ett ökat antal ärenden som rör våld i nära relation uppmärksammats, vilket sätts i samband med den kompetens som finns inom förvaltningens verksamheter för att se, upptäcka och agera på olika typer av våld. Samverkan inom förvaltningens avdelningar har stärkts genom deltagande i gemensamma möten om våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck.

Verksamhetsområdesmål *I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande* uppfylls delvis. Bedömningen grundas utifrån resultat från Socialstyrelsens brukarundersökning, där flera indikatorer delvis uppnådde årsmålet. Resultat ligger till grund för förbättringsarbete, och under året har bland annat den kommunala hemtjänsten arbetat med personalkontinuiteten med goda resultat. Andra goda exempel är förvaltningens arbete med att främja sociala aktiviteter, motverka ensamhet och ofrivillig isolering bland äldre. Myndighetsutövningen inom äldreomsorg deltog i Kvalitetsutmärkelsen och fick ett hedersomnämmande för det utvecklingsarbete som har genomförts.

Samverkan i olika former har stärkts under året, och är en stor del i måluppfyllelse i samtliga mål. Den interna samverkan har stärkts mellan nämndens olika verksamheter, bland annat genom samverkan kring komplexa ärenden inom äldreomsorgen. Samverkan inom staden har också stärkts, till exempel med Kulturhuset Stadsteatern, socialförvaltningens socialjour, stadens mobila team med ordningsvakter, trafikförvaltningen samt med externa aktörer som till exempel civilsamhället, näringslivet och Polismyndigheten.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet är uppfyllt.

Ekonomiskt bistånd

Inom Norrmalms stadsdelsområde är det en fortsatt låg andel personer som erhåller ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen. Antal hushåll med ekonomiskt bistånd ökade dock under 2018 och har fortsatt att öka under 2019. En förklaring till ökningen är den nya gymnasielagen för vissa ensamkommande som har medfört ett ökat antal biståndstagare. En annan förklaring är att antal nyanlända personer som avslutar etableringsersättning och behöver ekonomiskt bistånd har ökat. Det är en större andel män än kvinnor som uppbär ekonomiskt bistånd, vilket kan förklaras med att i gruppen ensamkommande med ekonomiskt bistånd är det en högre andel män. Förvaltningen fortsätter arbeta med att personer ska bli

självförsörjande och barnfamiljer samt nyanlända är särskilt prioriterade i arbetet.

Arbetsmarknads- och rehabiliteringsteamet (AR-teamet)

Förvaltningen uppnår målet om att 25 procent av deltagarna ska gå vidare till annan egen försörjning än ekonomiskt bistånd. AR-teamet arbetar med deltagare som uppbär ekonomiskt bistånd och som behöver särskilt stöd i att finna annan försörjning. Den huvudsakliga målgruppen består av personer med ett långvarigt bidragsberoende och med omfattande och oklar problematik som ofta har genomgått åtskilliga åtgärder och insatser innan de aktualiseras i AR-teamet. Totalt har AR-teamet arbetat med 19 personer från Norrmalms stadsdelsområde, varav nio kvinnor och tio män. Av deltagarna har 26 procent gått vidare till annan egen försörjning.

Budget- och skuldrådgivning

De flesta som vänder sig till rådgivningen har minskade inkomster på grund av exempelvis sjukdom, arbetslöshet eller skilsmässa och har svårt att betala räkningar och är överskuldssatta. Rådgivningen har omfattat hjälp att lägga upp en budget, information och råd kring överskuldssättning samt stöd inför ansökan om skuldsanering.

Budget- och skuldrådgivarna har under året deltagit i ett flertal utbildningar och seminarier bland annat om spelberoende samt seminarier med olika teman tillsammans med samhällsvägledarna för nyanlända. Rådgivarna har hållit flera informationsmöten riktade till samarbetspartners inom och utanför socialtjänsten och har ett upparbetat samarbete med diakonin i flera innerstadsförsamlingar.

Samhällsvägledning och stöd till nyanlända

Samhällsvägledning erbjuds till nyanlända boende inom stadsdelsområdena Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm. Samhällsvägledningen är ett komplement till befintliga etableringsinsatser och syftar till att stötta nyanlända mot egen försörjning och eget stadigvarande boende.

Fokus har varit på att öka kvaliteten på och tillgängligheten till samhällsvägledningen. Bland annat har öppettider justerats utifrån målgruppens behov, samhällsvägledarna närvarar på fler arenor och praktisk bo-vägledning har erbjudits målgruppen både individuellt och i grupp. Under året har 588 besök registrerats på drop- in varav 35 procent kvinnor och 65 procent män. Antalet besökare har ökat sedan tidigare år och andelen besökande kvinnor har fördubblats.

Samhällsvägledarna har under året mött fler nyanlända som blivit klara med etableringsprogrammet och som ännu inte är självförsörjande. Den gruppen behöver ofta stöd i att ansöka om ekonomiskt bistånd. En annan grupp i behov av ett mer sammanhållet stöd är de familjer som ansluter till tidigare ensamkommande.

Samhällsvägledningen ser till hela människans situation. En person som får träna språket, skapa nya relationer och har en meningsfull fritid har större chans att fullt ut delta i etableringen och nå målsättningen med egen försörjning och eget boende. Utöver det grundläggande uppdraget att erbjuda vägledning anordnas aktiviteter för målgruppen i syfte att främja inkludering och motverka utanförskap.

Kursen Föräldraskap i Sverige erbjuds nyanlända föräldrar. Under året har två kurser genomförts med i snitt sex deltagare per tillfälle. Kursen består av fem tillfällen då föräldrar

får träffas och samtala utifrån olika teman gällande föräldrarollen baserat på forskning. Barns rättigheter och jämställdhetsperspektivet genomsyrar träffarna.

I samverkan med civilsamhället erbjuds en bredd av aktiviteter för såväl barn, unga och vuxna. Ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) pågår med KFUM central som lotsar nyanlända barn och unga till fritidsaktiviteter. Under sommaren deltog 55 personer, både barn och vuxna, på KFUM:s dagläger i Skärgården.

Tillsammans med Goda Grannar och Norrtulls sportklubb har förvaltningen beviljats länsstyrelsemedel som möjliggör sociala aktiviteter för barn, unga och vuxna. Exempelvis erbjuds språkcafé, utflykter och subventionerade deltagaravgifter i sportaktiviteter.

Samverkan

Förvaltningens arbets- och rehabiliteringsteam, AR-teamet, samverkar med Jobbtorg, försäkringskassan, arbetsförmedlingen och region Stockholm.

Samhällsvägledningen samverkar löpande med andra aktörer som också möter nyanlända. Det gäller såväl andra aktörer inom staden som SHIS, arbetsförmedlingen, regionens representanter och civilsamhället. Nytt under året är att Röda korsets språkcafé finns en gång i veckan på samma adress som samhällsvägledningen.

Lika rättigheter

Förvaltningens verksamheter arbetar för att synliggöra barnperspektivet i handläggning och Barnkonsekvensanalyser genomförs i ärenden där barn kan påverkas av beslut. I budget- och skuldrådgivarnas arbete ingår alltid att uppmärksamma om barn är berörda utifrån den ekonomiska situationen och barnfamiljer erbjuds alltid rådgivning inom en vecka. Inom ekonomiskt bistånd arbetar handläggarna specialiserat för att ge stöd och vägledning till bostadslösa att hitta bostad, barnfamiljer är prioriterade. Ett prioriterat arbete under året har varit att hitta boendelösningar för ensamkommande.

En viktig del i föräldrakursen Föräldraskap i Sverige är barnkonventionen, barns rättigheter och jämställdhetsperspektivet.

I samhällsvägledningen är utgångspunkten att stärka de enskilda i vilka rättigheter och skyldigheter som var och en har. Många som söker vägledningen har frågor om vilka rättigheter som gäller och önskar stöd i att förstå vad som förväntas av dem.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	0,6 %			0,5 %	0,8 %	0,8 %	2,8 %	VB 2019
   Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,33 %	0,37 %	0,3 %	0,29 %	0,5 %	0,5 %	1,6 %	VB 2019
   Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,18 %	0,18 %	0,19 %	0,17 %	0,25 %	0,25 %	1,1 %	VB 2019

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	7 st	2 st	5 st	9 st	9 st	9 st	1 050 st	VB 2019
Analys								
Målet uppnås inte. Årsmålet baserades på utfall från föregående år och inte utifrån de tilldelade medlen för innevarande år. Utfallet följer de tilldelade medlen för antal Stockholmsjobb.								
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	201			201	201	200 st	9 000 st	VB 2019
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	33			41	40	40 st	1 050 st	VB 2019
Analys								
Målet uppnås delvis. Förvaltningen kommer under 2020 arbeta för att öka antalet tillhandahållna platser för Stockholmsjobb.								
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	80			80	68	80	Tas fram av nämnden	VB 2019
Analys								
Under året har 66 VFU-placeringar varit aktuella inom förskoleavdelningen och 14 placeringar inom socialtjänst- och äldreavdelningen.								
  Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	146 st	69 st	77 st	150 st		150 st	9 000 st	VB 2019
Analys								
Totalt erbjöds 201 ungdomar feriejobb, varav 34 ungdomar bedömdes som prioriterade. Av de som erbjöds anställning tackade 146 ungdomar ja, inom den prioriterade målgruppen tackade 26 ungdomar ja. Inom den prioriterade målgruppen var majoriteten av placeringarna av sociala skäl.								
Fördelningen flicka/pojke visar att en större andel flickor arbetade, även om det inom den prioriterade målgruppen var en större andel pojkar som erbjöds anställning och som tackade ja.								
I de fall en ungdom har blivit erbjuden ferie-arbete och sedan tackat nej till anställning har erbjudandet gått vidare till nästa person. Förklaringar som förvaltningen har tagit del om varför man tackar nej har varit att man har fyllt i fel period, bokart resor under perioden, fått annat arbete och i vissa fall inte varit nöjd med placeringen.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med samhällsvägledning för nyanlända, med särskilt fokus på att ge kunskaper om bostadssituationen.	2019-01-01	2019-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna stärka samverkan kring personer med olika funktionsnedsättningar och förbättra målgruppens möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

1.1.1 Invånarna klarar sin egen försörjning

 Uppfylls helt

Beskrivning

Målgrupp: Invånare som inte klarar sin egen försörjning. Prioriterade målgrupper är barnfamiljer.

Med nyanländ avses personer som är födda utanför EU/EES och som haft uppehållstillstånd i högst tre år. En majoritet av de nyanlända inom stadsdelsområdet bor i ett genomgångsboende vilket är ett tillfälligt boende i avvaktan att den nyanlända själv ordnar med ett stadigvarande boende.

Förväntat resultat

Invånare inom Norrmalms stadsdelsområde lever ett självständigt liv och klarar sin egen försörjning. Andelen personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen minskar. De personer som har försörjningsstöd av socialmedicinska och andra skäl får arbetslivsinriktade insatser i samarbete med andra aktörer i syfte uppnå egen försörjning eller försörjning på annat sätt. Barnperspektivet genomsyrar handläggningen av ekonomiskt bistånd och konsekvensanalys genomförs innan beslut fattas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Antal personer med avslutad etableringsersättning som övergår till ekonomiskt bistånd	13	54 %	46 %		10	10		VB 2019
Analys Indikatorn är ny och nämnden fortsätter att följa utvecklingen.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla nyanlända kvinnor och män mellan 18 – 64 år får ett erbjudande om samhällsvägledning inom en månad från det att stadsdelsförvaltningen har fått underlag över inflyttade till stadsdelsområdet.	2019-01-01	2019-12-31	
 Samverka med civilsamhället i syfte att nyanlända flickor och pojkar, kvinnor och män erbjuds möjlighet att delta i meningsfulla fritidsaktiviteter.	2019-01-01	2019-12-31	
 Utveckla arbetssätt och vägleda nyanlända i bostadsfrågor i syfte att nyanlända får ökade kunskaper om den svenska bostadsmarknaden och tränar sina färdigheter i att aktivt leta efter annan bostad.	2019-01-01	2019-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet delvis uppnås.

Bedömningen görs utifrån att Klaraområdet är en fortsatt öppen drogszen och att medborgarenkäten visar på ett försämrat resultat i upplevd trygghet. Dock är den upplevda tryggheten fortsatt över snittet i staden och samverkan mellan Polismyndigheten, ordningsvakter, fältassistenter, uppsökande socialsekreterare, fastighetsägare och civilsamhälle har stärkts under året.

Vision Klara

Under året har Vision Klara utvecklats och förstärkts ytterligare genom samverkan med fastighetsägare och civilsamhället. Även internt, med stadens förvaltningar och bolag, har en fördjupad samverkan utvecklats kring både platssamverkan på Sergels torg och kring arbetet med att hjälpa utsatta individer kring Centralstationen och Cityterminalen. Ungdomsjouren beskriver i rapporten "*Sergels torg - En riskmiljö*" den positiva utveckling kring den samverkan som har skett, och att de gemensamma utsättningarna har varit en avgörande faktor för att upptäcka fler ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt.

Indikatorer i uppföljningsrapporten för Vision Klara pekar på att positiva resultat uppnåtts, även om måluppfyllnad kring att Klaraområdet ska upphöra att vara en öppen drogszen ännu inte uppnåtts. Anmäld brottslighet i Klaraområdet har sjunkit och i intervjuer med näringsidkare kring Sergels torg framgår det att satsningarna har bidragit till tryggare personal, färre stölder och färre narkotikapåverkade individer i butikerna. Förvaltningen deltog även med Vision Klara i årets Kvalitetsmessa i Göteborg. Rapport 1, Vision Klara, finns som bilaga.

Samverkan Stockholms centralstation och Cityterminalen

För att bemöta situationen med ett ökat antal människor i hemlöshet och utsatthet som vistas på Centralstationen och Cityterminalen krävs systematisk och strategisk samverkan mellan berörda aktörer. Inom ramen för Vision Klara initierade Jernhusen och Stockholms stad ett samverkansprojekt under 2019. Samverkansaktörer utöver förvaltningen och Jernhusen är socialförvaltningens socialjour, Capiro vård för hemlösa, ordningsvakter, Polismyndigheten med flera.

Möjligheten att samverka är såväl nödvändig som komplex då den kräver tid och förståelse för de olika aktörernas uppdrag, möjligheter, begränsningar, metodik och tillvägagångssätt. Under hösten har 45 individer uppskattats sova eller uppehålla sig regelbundet i området. De flesta bedöms vara över 50 år och ha psykisk ohälsa och/eller somatiska problem. Med 25 individer har det påbörjats en länkningsprocess till ordinarie hjälpsystem som sjukvård eller myndighetsutövande socialtjänst. Generellt är förtroendet för hjälpsystemen lågt och det krävs relationsskapande och motiverande arbete med att få individerna att söka och ta emot stöd.

Platssamverkan - Sommar på Sergels torg

Utifrån uppdraget om intensifierad platssamverkan genomförde förvaltningen under drygt två sommarmånader *Sommar på Sergels torg* i samverkan med Kulturhuset Stadsteatern, trafikkontoret, stadsledningskontoret, AMF Fastigheter, Vasakronan, Gålöstiftelsen och City i Samverkan. Under perioden ägde drygt 100 kostnadsfria aktiviteter och evenemang rum på platsen. Cirka 35 000 människor uppskattas ha tagit del av de olika evenemangen och aktiviteterna. City i Samverkans vistelseindex (andel personer som stannar och vistas på platsen) visar en ökning från 15 procent till 43 procent, mättillfälle innan respektive under Sommar på Sergels torg. I intervjuer och rapporter med ordningsvakter, uppsökande socialsekreterare, platsansvarig, näringsidkare och producent framgår en bild av ökad trygghet

och trivsel, bättre stämning samt mindre brottslighet på platsen.

Under hösten har förvaltningen tillsammans med aktörerna, samt fastighetsägaren Axfast, tagit fram vision och mål för att utveckla platssamverkan Sergels torg genom ett treårigt avtal. Avtalet ska ingås under januari 2020.

Trygghet och säkerhet

Under året har förvaltningen varit deltagande part eller drivit platssamverkansgrupper inom stadsdelsområdet. Observatorielundens nätverk har växt och har tagit fram underlag för ansökan om ytterligare ett LOV3 område i parken med kringområde. Ansökan är ännu inte beviljad. LOV3 ansökan har sökts och beviljats för Odenplan samt ytterligare område kring Klaraområdet.

Förvaltningen har vidareutvecklat sin krisberedskapsförmåga under året. Dels genom närmare samverkan med skolornas elevhälsa kring krisstödsuppdraget, men även genom att delta i gråzonsövning Havsörn som arrangerades av länsstyrelsen i Uppsala län. Förvaltningen har även stärkt sin förmåga genom utvärdering av insatser samt minskat sårbarheten genom ytterligare en säkerhetssamordnande funktion.

Våldsbejakande extremism

Norrmalms stadsdelsområde har under 2019 inte haft händelser gällande våldsbejakande extremism som har föranlett åtgärder. Dock är stadsdelsområdet ofta aktuellt gällande demonstrationer, affischering och andra uttrycksyttringar. Den lokala handlingsplanen mot våldsbejakande extremism beskriver förvaltningens arbete inom fokusområdena: förebyggande arbete, förhindrande arbete, föreningsbidrag och upplåtande av lokaler samt kompetenshöjande insatser. Den lokala handlingsplanen mot våldsbejakande extremism följs upp och revideras årligen i samband med tertialrapport 1.

Nedan följer en kortfattad sammanfattning av nämndens arbete under året.

Förebyggande arbete: Delar av stadsdelsområdet utgör en riskmiljö, till exempel Klaraområdet, där utsatta grupper uppehåller sig och kan vara mål för rekryteringsförsök till våldsbejakande miljöer. Förvaltningens preventiva insatser riktar sig mot att upptäcka och ge stöd och hjälp till individer i behov samt samverka med andra myndigheter och förvaltningar.

Förhindrande arbete: Förvaltningen har ett lokalt nätverk för arbetet mot våldsbejakande extremism. I nätverket ingår representanter från förvaltningens socialtjänst, föreningsbidragshandläggare, preventionssamordnare, samhällsvägledningen samt trygghets- och säkerhetssamordnare. Forumet tar del av och sprider information och rutiner gällande våldsbejakande extremism, till exempel avhopparverksamhet och vägledning för ärenden gällande barn och unga som återvänder från krigsdrabbade områden.

Föreningsbidrag och upplåtande av lokaler: Förvaltningens lokalintendenter deltar i stadsövergripande nätverk kring framtagande av rutiner för uthyrning av lokaler. Handläggare för föreningsbidrag deltar i nätverk för föreningsbidrag samt säkerställer att rutiner är implementerade.

Kompetenshöjande insatser: Information kring våldsbejakande extremism har presenterat under chefsmöten, arbetsplatsträffar och i chefsbrev. Stadens webb-utbildning gällande våldsbejakande extremism har genomförts av 65 medarbetare, 100 personer har påbörjat utbildningen.

Trivsamma och välkomnande parker och grönområden

Förvaltningen har samverkat med Polismyndigheten, civilsamhället samt andra förvaltningar och aktörer i arbetet med att utveckla stadsdelsområdets parker och grönområden. Synpunkter som inkommit från synpunktportalen, trygghetsvandringar och medborgarförslag analyseras kontinuerligt för att identifiera platser, parker och grönområden som upplevs som otrygga och för att genomföra trygghetshöjande insatser.

Flertalet synpunkter som inkommer rör medborgare som känner otrygghet eller annat obehag då de upplever att parkens trivselregler inte följs, vilket har resulterat i att trivselregler satts upp på vissa skräpkorgar. I förvaltningens arbete med att minska andelen fimpar som hamnar på marken sattes tre så kallade fimpomater upp i syfte att på ett positivt sätt uppmana till att inte slänga fimpar på marken. En skräpkampanj har genomförts i syfte att motivera parkbesökarna att slänga sitt skräp i skräpkorgarna.

För att motverka problem med bilar som parkerar i Vanadislundens nedre delar har gräskantskydd i form av låga smidesräcken satts upp. I syfte att öka siktbarheten och på så sätt förbättra tryggheten har slyröjning genomförts i Bellevueparken, Vanadislunden samt i flera mindre småparker.

Stockholm Vatten och Avfall slutar med säsongsmätt vatten och förvaltningen ska därför inventera och vintersäkra alla anläggningar. Under året har förvaltningen inventerat och vintersäkrat alla vattenmätare i norra innerstadens parker.

Arbetet med att förnya parkmiljön i Observatorielunden har fortsatt under året. Bland annat har upprustning av gräsmattor och planteringar samt ombyggnation av parkentrén på Drottninggatan genomförts. I Monica Zetterlunds park har gräsytor och en plantering rustats upp och konstbevattning anlagts under året.

I syfte att möta områdets ökade behov av attraktiva miljöer för lek och vistelse genomgår Norrbackatäppan en omfattande förnyelse i enlighet med beslutat program.

Samverkan

Bred samverkan är avgörande för att upprätthålla en trygg och säker stad i en innerstadsstadsdel med så stora flöden av boenden, besökare och verksamma som i Norrmalms stadsdelsområde. Stadsdelsförvaltningen har under 2019 satsat på att driva eller ingå i nätverk och kluster som skapar förutsättningar för att bättre kunna förstå och agera utifrån den lokala lägesbilden. Stadsdelsförvaltningen har både varit en drivande part tillsammans med lokalpolisen, som i Klara, Observatorielunden och vid Sveavägen, och en deltagande part som i den nystartade säkerhetsgruppen vid Norra Bantorget.

Lika rättigheter för alla

Trygghet i det offentliga rummet ska stärkas för alla grupper i samhället. Det innebär ibland att olika gruppers intressen kan ställas mot varandra, och att ett varsamt arbete från förvaltningens sida krävs för att varken stigmatisera eller exkludera individer och grupper.

Samtliga aktiviteter och evenemang som erbjudits under Sommar på Sergels torg har varit kostnadsfria, en viktig förutsättning för att skapa möjlighet till att så många som möjligt kan delta.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	80 %					80 %	100 %	2019
   Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	81 %	80 %	82 %	84 %		86 %	77 %	2019
Analys Resultatet för upplevd trygghet har sjunkit i Stockholms stad under 2019, så också i Norrmalms stadsdelsområde. Den upplevda tryggheten är dock fortsatt högre än stadens snitt och fortsatt högre än 2017.								
   Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	55 %	50 %	58 %	60 %		71 %	71 %	2019
Analys Årsmålet uppnås inte och det försämrade resultatet, jämfört med 2018, följer trenden i staden i stort. Frågan har dock endast besvarats av 287 personer på Norrmalm och resultatet har en statistisk felmarginal på +/- 5,8 procentenheter. Indikatorn mäter nöjdhet med rent och städlat på både parkmark och gatemark, där stadsdelsnämnden endast ansvarar för skötseln av parkmark.								
   Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	59 %	54 %	64 %	70 %		71 %	71 %	2019
Analys Årsmålet uppnås inte och det försämrade resultatet, i jämfört med 2018, följer trenden i staden i stort. Frågan har dock endast besvarats av 287 personer på Norrmalm och resultatet har en statistisk felmarginal på cirka +/- 5,8 procentenheter. De okulära besikningar samt extra sommarkontroller som förvaltningen genomfört under året visar inte på samma negativa trend. Det finns dock förbättringsområden inom uppföljning och kontroll av parkdriftsentreprenaden, och därför kommer förvaltningen intensifiera detta arbete i och med den nya upphandlingen som ska genomföras 2020.								
   Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	84 %	81 %	86 %			90 %	88 %	2019
Analys Årsmålet uppnås inte. Det försämrade resultatet, jämfört med 2018, följer trenden i staden. Försämringen ligger dock inom den statistiska felmarginalen, +/-5,8 procentenheter. Stadsdelsnämnden ansvarar endast för skötsel av parkmark. Nämnden har inte rådighet över resultatet som gäller skötsel av stadsmiljön generellt, men samverkar med övriga ansvariga nämnder. Under året har förvaltningen inlett ett samarbete med trafikkontoret för att effektivisera och samordna drift och underhåll av gröna gaturum.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med bostadsbolagen och stadsdelsnämnderna utveckla samverkan mot våldbejakande extremism.	2019-01-01	2019-08-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna inventera behovet och lämplig geografisk placering av nya parklekar.	2019-01-01	2019-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna och de ekonomiska konsekvenserna för fler parklekar med djur i staden.	2019-01-01	2019-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för att utreda vilka områden som kan läggas till - och utöka redan godkända områden – som platser där stadens ordningsvakter verkar för att skapa trygghet för medborgarna.	2019-01-01	2019-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och i samverkan med polis och fritidsverksamhet inrätta och bidra till lokala operativa samverkansforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst.	2019-01-01	2019-12-31	Avvikelse
Analys Samverkan sker i olika former och på olika nivåer mellan stadsdelsförvaltningens socialtjänst, fält- och fritidsenhet, trygghets- och säkerhetssamordnare, polisen och kommunala- och fristående skolor. Varje termin bjuder till exempel stadsdelsförvaltning och polis in rektorer från kommunala- och fristående skolor, till dialog om samverkansbehov, lägesbildsdelning och utveckling av kontaktytor. Andra forum är mobil platssamverkan utifrån identifierade behov och händelser. I och med den pågående revideringen av den lokala samverkans-överenskommelsen mellan Polismyndigheten och Norrmalms stadsdelsförvaltning genomförs en översyn av de befintliga samverkansforum och behov av utveckling. Inom stadsdelsområdet har inte förvaltningens socialtjänst rådighet över en stor andel av de elever som går i områdets skolor då eleverna är boende i andra stadsdelsnämndsområden eller andra kommuner vilket innebär att flera olika arbetssätt behöver utvecklas.			
  Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna till utveckling av Stockholms stadsmiljöer genom exempelvis brukaravtal för skötsel av parklekar eller stadsodling.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

1.2.1. Norrmalms stadsdelsområde är tryggt

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Målgrupp: Invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet.

Förvaltningen arbetar systematiskt, strukturerat och resurseffektivt med att invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet ska vara trygga och säkra. Samverkan med lokalpolisområde Norrmalm fortsätter enligt den lokala överenskommelsen.

Förväntat resultat

Sergels Torg och Klaraområdet är inte längre en öppen drogscen utan en trivsamt plats där människor möts och vistas. Unga som vistas i riskmiljöer ska lotsas till mottagande, sociala och preventiva aktörer och verksamheter där förvaltningen äger rådighet.

Det förvaltningsövergripande preventiva och trygghetsskapande arbetet har stärkts och samverkan sker systematiskt över avdelningsgränserna.

Kunskap kring krisberedskap har breddats och fördjupats bland såväl egna som andra verksamheter, skolor och samverkansaktörer. Förvaltningens uthållighet och förmåga att hantera sina kärnuppdrag och sitt krisberedskapsuppdrag vid allvarlighändelse förbättras. Förvaltningens förmåga att kommunicera med och samarbeta med andra förvaltningar, civilsamhället och verksamheter inom stadsdelsområdet har stärkts genom ökad kunskap och samverkan i det vardagliga arbetet.

Analys

Bedömningen är att nämndmålet delvis är uppfyllt mot bakgrund av förvaltningens och Polismyndighetens gemensamma lägesbild av utvecklingen i Klaraområdet, delar av Observatorielunden och Sveavägen.

Förvaltningen har under året bland annat samverkat med Polismyndighet, civilsamhället, stadens mobila team, socialförvaltningen och det lokala näringslivet för att främja en positiv utveckling av området. Insatser som skett inom ramen för Vision Klara och platssamverkan kring Sergels torg har bidragit till en positiv utveckling. Vision Klara har som ett av sina mål att Klaraområdet ska upphöra vara en öppen drogscen, och att området ska vara en varaktigt trygg och trivsamt plats för boende, besökare och verksamma. Under året har nämnden fått utökade Lov3 förordnanden i området.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel invånare i stadsdelen som känner sig trygga i parker och grönområden	73	75	73			73 %		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Införa systematiskt brandskyddsarbete, egenkontroll, i IA-systemet	2019-01-10	2019-12-31	
 Utbildning i våldsbejakande extremism	2019-01-10	2019-12-31	
 Utveckla digitalt verktyg för att stärka förutsättningar för preventivt socialt arbete i Klaraområdet	2019-01-01	2019-12-31	
Analys Förvaltningen ansökte om medel från Vinnova i syfte att utveckla verktyget. Ansökan beviljades dock inte, och förvaltningen har under året inte haft möjlighet att utveckla verktygen inom givna ramar. Förvaltningen har i verksamhetsplan 2020 ansökt om trygghetsmedel för att utveckla verktyget.			

Nämndmål:

1.2.2 Parker och grönområden är välskötta, tillgängliga och välkomnande

 Uppfylls helt

Beskrivning

Skötsel och utveckling av parker och grönområden inom nämndens stadsdelsområde utgår från mål och riktlinjer i Norrmalms stadsdelsnämnds parkplan. En viktig del i arbetet med utvecklingen av stadsdelsområdets parker är att ta del av och analysera inkomna förslag och synpunkter. Parkerna sköts enligt upphandlad entreprenör enligt en så kallad funktionsupphandling som utgår från tydliga skötsel mål. Parkupprustningar genomförs kontinuerligt utifrån investeringsbudgeten.

Förväntat resultat

Kvaliteten på skötseln och renhållningen i stadsdelsområdets parker och grönområden har ökat sedan föregående år. Parker och grönområden utvecklas i dialog med invånare som upplever att det finns möjlighet till både aktiviteter och rekreation i stadsdelsområdets parker. Parkerna är tillgängliga och attraktiva.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel invånare i stadsdelen som anser att det finns goda möjligheter till aktiviteter i parker och naturområden	80	75	84			84 %		2019
Analys Årsmålet uppnås inte och det försämrade resultatet, i jämfört med 2018, följer trenden i staden i stort. Frågan har dock endast besvarats av 287 personer på Norrmalm och resultatet har en statistisk felmarginal på +- 5,8 procentenheter. Det försämrade resultatet kan delvis bero på att invånarna på Norrmalm ökar och i takt med detta ökar behovet av möjlighet till aktiviteter i parker och grönområden. För att möta detta ökande behov arbetar förvaltningen kontinuerligt med att rusta och värna och skapa nya anläggningar och friytor samt verka för att tillräckliga friytor anläggs i exploateringsområdena. Under året har bland annat nya ytor för spontanidrott anlagts på Norrbackatäppan och gräsytor har renoverats i Observatorielunden.								
 ♀ Andel invånare i stadsdelen som anser att det finns goda möjligheter till picknic, lugn och ro i parker och grönområden						86 %		2019
Analys Denna fråga ställdes inte i medborgarundersökningen 2019.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Anställa sommarpraktikanter som förstärker kontrollerna av parkskötsel.	2019-01-01	2019-12-31	
 Delta i gemensam städdag runt Brunnsviken i samverkan med Brunnsvikens vänner	2019-01-01	2019-12-31	
 Erbjudna skolklasser och idrottsföreningar att städa i parkerna	2019-01-01	2019-12-31	
 Genomföra informationsåtgärder för att motverka nedskräpning	2019-01-01	2019-12-31	
 Installera särskilda behållare för fimpar	2019-01-01	2019-12-31	
 Utredda konstbevattnig med solcellsdriven teknik	2019-01-01	2019-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet uppfyllts i förhållande till de nationella målen i läroplanen och kommunfullmäktiges uppdrag till verksamheten.

Förskolorna följer systematiskt och kontinuerligt upp verksamheten och har rutiner och former för dokumentation av kvalitetsarbetet.

De bedömningsunderlag som verksamheten även utgår ifrån är

självvärdering/kvalitetsindikator, uppföljning och utvärdering av de pedagogiska enhetsmålen från verksamhetsplanen samt pedagogisk dokumentation. Resultat- och kvalitetsdialogerna är också en viktig del i det interna kvalitetsarbetet samt en viktig källa till att nämnden som huvudman ska få en bild av hur väl förskolan uppfyller läroplanens mål. Utöver detta ger vårdnadshavares synpunkter och klagomål viktig information om verksamhetens utförande.

Inskrivningsgrad och platsgaranti

Inom stadsdelsområdet är en hög andel barn, 94,3 procent, i åldrarna 2–5 år inskrivna i någon form av pedagogisk verksamhet. Platsgarantin har uppfyllts under avläsningsperioden.

Hållbar utveckling och pedagogiska lärmiljöer

Förskolans lärmiljöer omfattar inte bara de fysiska miljöerna ute och inne, utan också den pedagogiska och sociala lärmiljön. Pedagogiskt ledarskap, pedagogernas förhållningssätt, arbetssätt och organisationen är avgörande för barnens utveckling och lärande i förskolan.

De uppföljningar och utvärderingar som genomförts under året visar att nämndens förskolor håller en hög kvalitet och i huvudsak uppfyller målen i läroplanen och de kommunala styrdokumenterna. Till grund för förvaltningens bedömning ligger stadens förskoleundersökning, pedagogernas självvärderingar, verksamhetsbesök, tertiälavstämningar samt resultat- och kvalitetsdialoger med enheterna. Det utvecklingsarbete som skett på förskolorna med fokus på de pedagogiska lärmiljöerna har bidragit till att främja barnens förutsättningar för utveckling, lek och lärande.

Flera förskolor har under året deltagit i Skolverkets Läslyft vilket gett avtryck i förskolans utbildning. Genom deltagande i Läslyftet har pedagogerna givits möjlighet att utveckla undervisningen och fördjupa sina kunskaper om språk-, läs-, och skrivdidaktik. Genom det fördjupade arbetssättet kan pedagogerna se att barnens ordförråd och språkliga medvetenhet har ökat vilket också synliggjorts i den pedagogiska dokumentationen.

Fysisk aktivitet och utevistelse

Nämndens förskolor har haft en gemensam satsning under hösten gällande att öka utevistelse och fysisk aktivitet för barnen. Effekter av satsningen som förvaltningen kan se är att det finns en tydligare struktur inom förskolorna avseende utevistelse och fysisk aktivitet och att barnen fått utökade möjligheter till detta under förskoledagen. Förskolorna erbjuder barnen bland annat hinderbanor, yoga, gymnastik/dans på förskolegården, ”rörelserum” med exempelvis klättervägg och studs mattor. Förskolorna har också, i ökad omfattning än tidigare, börjat ta emot barnen på förskolegården på morgonen. Barnen hälsas välkomna och bjuds in att starta dagen i olika rörelsestationer och till organiserade lekar som leds av pedagogerna. Barnen har genom detta skapats möjlighet att inspireras till rörelseglädje, utveckla sin kroppsuppfattning, motorik samt koncentrationsförmåga.

Digital utveckling i förskolan

Förskolorna har prioriterat arbetet med digitalisering samt implementering av Skolplattform under året. Arbetet har bidragit till ökad digital kompetens, både avseende de pedagogiska och de tekniska kunskaperna kring digitalisering. Arbetet har också bidragit till att pedagogerna fördjupat reflektionen tillsammans med barnen kring pågående läroprocesser med hjälp av digitala verktyg. Pedagogerna ser att de digitala verktygen ökar barnens delaktighet i det projektinriktade arbetssättet och i arbetet kring den pedagogiska dokumentationen. Barnen får enklare syn på sitt lärande genom att själva vara medproducenter via de digitala verktygen.

Under året har förskolorna fortsatt samverka genom olika nätverk i syfte att arbeta likvärdigt kring digitalisering inom förskolans utbildning.

Förskoleundersökningen

Förskoleundersökningen är en enkät som lämnas till vårdnadshavare med barn i kommunal eller fristående förskola och genomförs en gång per år. Undersökningen omfattar sammanfattande omdömen om vårdnadshavarnas nöjdhet och frågor om hur vårdnadshavarna upplever att förskolan arbetar med läroplanens olika områden. En mer djupgående analys av förvaltningens resultat finns att läsa i kvalitetsredovisning för förskola som biläggs till verksamhetsberättelsen.

Förskolor i Hagastaden

Stadsdelsförvaltningen har prognostiserat att det kommer behövas cirka 750 nya förskoleplatser inom stadsdelsområdet när Hagastaden är helt etablerad. Förvaltningens behovsbedömning av antalet förskoleplatser bygger på kommunfullmäktiges nyckeltal som är 25 förskoleplatser per 100 lägenheter. I planeringen av förskolor ser förvaltningen också till stadsdelsområdet som helhet och hur Hagastadens behov och utbud påverkas av det befintliga förskolebeståndet. Nämnden har hittills öppnat två förskolor i Hagastaden som tillsammans har plats för cirka 240 barn. Förskolan i kvarter sju byggs av Familjebostäder och var planerad att bedrivas i fristående regi. Det har visat sig att inga fristående aktörer haft förutsättningar att bedriva verksamhet i fastigheten på grund av för höga hyreskostnader. Förvaltningen har i ett sent skede blivit involverade i processen gällande eventuell etablering av förskola i kvarter sju och arbetet fortsätter 2020.

Kompetensförsörjning och samarbete med lärosäten

Det finns forskning som visar att den viktigaste faktorn för barns utveckling och lärande är de pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn. Förskolan ser de pedagogiska relationerna mellan pedagog och barn som en betydelsefull aspekt av hållbara relationer. Ett fortsatt arbete med att stärka de pedagogiska relationerna har fortgått inom nämndens förskolor och personalomsättningen har sjunkit det senaste året.

Nämndmålet avseende andel förskollärare uppnås inte vid avläsningstillfället. Vid de förskolor som har en lägre andel förskollärare finns en organisation för att säkerställa barns rätt till undervisning ledd av förskollärare. Antal barn per årsarbetare är likvärdig inom nämndens förskolor. Prognoser visar att tillskottet av nyexaminerade förskollärare vid universiteten och högskolorna i och runt Stockholm fortfarande understiger rekryteringsbehovet.

Förvaltningen har fortsatt samarbetet med olika universitet och arbetat för att attrahera och bibehålla pedagogiskt utbildad personal. Exempelvis har nämndens förskolor tagit emot 66 studenter från förskollärarytbildningarna vid Södertörn och Stockholms universitet som genomför sin verksamhetsförlagda praktik. Barnskötare som har några års erfarenhet inom yrket samt högskolebehörighet har även erbjudits möjlighet att studera till förskollärare vid erfarenhetsbaserad utbildning som staden erbjuder i samarbete med Stockholms universitet.

Lika rättigheter och jämställdhet

Utbildningen i förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i barnkonventionen. Förskolan har arbetat med att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar. Förskolan har ett

viktigt uppdrag att kommunicera barnkonventionen och upplysa barn och unga om deras rättigheter. Detta arbete har fortgått under avläsningsperioden och intensifieras ytterligare under nästkommande år då barnkonventionen blir lag.

Barn har fått lära sig sina rättigheter bland annat genom litteratur anpassad för barn i förskoleålder samt andra utbildningsmaterial. Barnen har deltagit i olika forum som främjar delaktighet medbestämmande, exempelvis har omröstningar och majoritetsbeslut använts som metod för att till exempel bestämma val av projekt, utflyktsmål eller lek.

Förskolorna upprättar årligen en plan mot diskriminering och kränkande behandling. För att säkerställa att barns perspektiv finns med och tas hänsyn till vid större förändringar som påverkar dem har förskolorna kontinuerligt även genomfört barnkonsekvensanalyser för att bedöma vilka konsekvenser ett beslut kan få för det enskilda barnet eller gruppen.

Nämndens förskolor har ett väl utvecklat arbetssätt kring barn i behov av stöd. Vid förskoleavdelningen finns en specialpedagog som rektor kan kontakta gällande behov av extra stödsatser. Specialpedagogen har handlett personalen kring förhållningssätt, struktur och vilken anpassning som kan ske i verksamheten för att säkerställa att rätt stöd erbjuds. Förvaltningen har även erbjudit kompetenshöjande insatser för förskolans personal genom bland annat föreläsningar. Förvaltningen har ett väl inarbetat samarbete med habilitering, BUP (barn och ungdomspsykiatri), logopeder och specialistsjukvårdspersonal. Effekter som verksamheten ser är att barnen erbjuds tillgängliga pedagogiska lärmiljöer som bidrar till utveckling och lärande för alla barn. Förvaltningen ser också att arbetssättet skapar trygghet hos barnens vårdnadshavare.

Utbud och efterfrågan av förskola på nationella minoritetsspråk

FN:s konvention om barnets rättigheter slår fast att barn som tillhör en minoritet eller ursprungsbefolkning har rätt till sitt språk, sin kultur och religion. Inom stadsdelsområdet finns en finskspråkig förskola i fristående regi som vårdnadshavare kan söka förskoleplacering till. Den språkkartläggning som förvaltningen genomfört visar att det för närvarande inte finns några barn inom nämndens förskolor som har meänkieli eller samiska som modersmål. Utbud och efterfrågan av finskspråkig förskola samt efterfrågan om förskola på samiska och meänkieli redovisas i flik uppföljning/kompletterande uppföljning.

Under året har förvaltningen tecknat avtal med Polyglutt för samtliga av nämndens förskolor. Polyglutt är en språkutvecklande bilderbokstjänst framtaget för förskolan. Genom att använda tjänsten kan barn med nationella minoritetsspråket ges möjlighet att utveckla sitt språk i förskolan.

Samverkan

Förskola och hem

Förvaltningen bedömer att förskolorna i huvudsak lever upp till läroplanens intentioner gällande betydelsen av en nära och förtroendefull relation till barnens vårdnadshavare. Nämndens förskolor har fått fler familjer med annat modersmål bland annat med anledning av boendet för nyanlända svenskar på Kadettgatan. Förskolorna har bland annat märkt att de behöver tänka annorlunda kring bland annat innehåll vid informationsmöten samt på ett tydligare sätt förklara syfte med aktuella möten. Förskolorna har granskat innehåll och mötesstruktur så alla familjer får samma förutsättningar.

Övergång från förskola till förskoleklass

Enligt läroplanerna för förskolan, grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet ska en samverkan ske på ett förtroendefullt sätt för att stödja barnen och elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska berörda skolformerna utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barnens och elevernas utveckling och lärande. Förvaltningen har bjudit in stadsdelsområdets grundskolor till samverkansmöte två gånger under året. Vid höstens träff delgav exempelvis förskolan information om hur de arbetar med projektinriktat arbetssätt kopplat till förskolans läroplan. Skolan berättade vilket arbetssätt de har avseende mottagande av barn till förskoleklassen. Samverkan mellan skolformerna har bidragit till ökad kunskap om varandras arbetssätt samt bidragit till en mer likvärdig övergång mellan skolformerna för barnen.

Samverkan kring barn i behov av stöd och språkstöd

Nämndens förskolor har ett väl utvecklat arbetssätt kring barn i behov av stöd. Vid förskoleavdelningen finns en specialpedagog som rektor kan kontakta gällande behov av extra stödinsatser samt handledning. Förskolorna har under året samverkat med bland annat Region Stockholm och Stockholms habiliteringscenter kring barn i behov av stöd som är inskrivna i nämndens förskolor, alternativt ska börja. Genom en god samverkan har förskolans lärmiljöer anpassats för barnen och därmed skapat möjlighet till ökad delaktighet och självständighet.

Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation (TAKK) är en metod som hjälper till att stödja barnets möjlighet att kommunicera. Tecknen används tillsammans med tal, som stöd vid språkutveckling och på den nivå där barnet befinner sig. TAKK underlättar språkförståelse och lärande men även som ersättning för talat språk. Inom förvaltningen finns en etablerad kunskap om TAKK och samverkan mellan förskoleenheterna har skett under året. Genom arbetet har barn i utbildningen givits alternativ eller komplement till det talade språket.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	40,4 %	3 %	38 %	40,9 %	41 %	41 %	41 %	VB 2019
Analys Kommunfullmäktiges tillika nämndens årsmål avseende andel förskollärare av antal anställda uppfylls inte vid avläsningstillfället. Vakanta förskollärartjänster ersätts inom vissa enheter med barnskötare för att uppnå budget i balans. Brist på och svårighet att rekrytera förskollärare bidrar också till förvaltningens prognos.								
  Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	82 %	81 %	83 %	81 %		90 %	90 %	2019
Analys Personalomsättning är en av de faktorer som kan påverka vårdnadshavarnas upplevelse av förskolans verksamhet. Inom vissa förskolor har det varit högre personalomsättning vilket nu håller på att stabiliseras. Det råder brist på pedagogiskt utbildad personal och rekrytering av nya medarbetare är en utmaning. Byggandet av tillitsfulla relationer tar tid och förskolorna har under perioden arbetat med att utveckla sin kommunikation med vårdnadshavarna. Förvaltningen fortsätter arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare för att bibehålla personal samt påbörjar implementering av stadens handlingsplan för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare.								
  Antal barn per grupp	14,5 barn/avd.			15,2 barn/a vd.		16	16	VB 2019

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,1 st			4,9 st		4,9	4,9	VB 2019
Analys Då minskningen är marginell kan inga slutsatser göras av resultatet.								
  Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,6			3,4		3,8	3,8	2019
Analys Digitalisering av kvalitetsindikatorn har underlättat för förskolan att identifiera vilken nivå deras verksamhet befinner sig på. Arbetslagen har därmed blivit mer självkritiska i sina bedömningar. Det finns forskning som visar att förskolor med hög kvalitet tenderar att vara mer självkritiska än förskolor med lägre kvalitet.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda sommarkolloverksamhetens avgiftsmodell, både gällande dygnsavgiften per barn och de inkomstspann som ligger till grund för de olika avgiftsnivåerna	2019-01-01	2019-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla arbetssätt och rutiner för att säkerställa att utbildningsnämndens samordningsansvar för elever med upprepade och längre frånvaro är väl fungerande oavsett huvudman	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

1.3.1. Barn i förskolan har hållbara relationer till sin omvärld

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förskolan arbetar för att tidigt upptäcka barn i behov av stöd och lägga grunden för ett livslångt lärande. Barnen är väl förberedda inför övergången till förskoleklass. De pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn är viktiga för barns lärande och utveckling på kort och lång sikt. Pedagogerna ska förstå, lyssna och förmå att se barnets potential så att barnet känner sig kompetent och aktivt i sitt lärande. En förskola av hög kvalitet verkar socialt utjämnande och bidrar till jämlikare uppväxtvillkor.

Förväntat resultat

Barns grundläggande behov uppmärksammas tidigt och de får stöd i att utveckla hållbara relationer till sin omvärld. Lärmiljöerna i förskolan stödjer barnens lärande och utveckling. Utbildningen och undervisningen i förskolan ger barnen förutsättningar för att utveckla digital kompetens.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel vårdnadshavare som upplever att sitt barn känner sig tryggt på förskolan	86,01 %	85 %	87 %			87 %		2019
Analys Årsmålet uppnås inte vid avläsningstillfället. Då diskrepansen är marginell kan ingen analys göras av resultatet. En djupare analys av förskoleundersökningen i sin helhet görs in nämndens kvalitetsredovisning för förskola som biläggs till verksamhetsberättelsen.								
 Andel vårdnadshavare som upplever att sitt barn uppmuntras till att utveckla sina sociala förmågor	86,01 %	86 %	85 %			87 %		2019
Analys Årsmålet uppnås inte vid avläsningstillfället. Då diskrepansen är marginell kan ingen analys göras av resultatet. En djupare analys av förskoleundersökningen i sin helhet görs in nämndens kvalitetsredovisning för förskola som biläggs till verksamhetsberättelsen.								
 Antal förskolor som deltar i utmärkelsen Skola för hållbar utveckling	0					5		2019
Analys De förskolor som hade för avsikt att delta i utmärkelsen Skola för hållbar utveckling har ej genomfört detta under året. Förskolorna deltog och nominerades i stadens kvalitetsutmärkelse vilket krävde resurser från enheten och prioriterades.								
 Barnen i förskolan använder digitala verktyg/hjälpmedel i sitt lärande	71,02 %	70 %	72 %			64 %		2019
 Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för hållbar utveckling,	75 %					79 %		2019
Analys Förvaltningens analys är att verksamheten på ett tydligare sätt behöver kommunicera och synliggöra förskolans arbete kring hållbar utveckling till vårdnadshavarna.								
 Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen	79,97 %	80 %	80 %			81 %		2019
Analys Förvaltningens analys är att verksamheten på ett tydligare sätt behöver kommunicera och synliggöra förskolans arbete inom området till vårdnadshavarna.								
 Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt matematiska tänkande	75 %	78 %	73 %			78 %		2019
Analys Förvaltningens analys är att verksamheten på ett tydligare sätt behöver kommunicera och synliggöra förskolans arbete inom området till vårdnadshavarna.								
 Vårdnadshavare kan på ett enkelt sätt	60,02 %	59 %	61 %			68 %		2019

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
kommunicera digitalt med sitt barns förskola								
Analys								
Implementering av Skolplattformen pågår inom förskolan. Förvaltningens analys är att indikatorns resultat värde kommer öka när systemet är i full drift.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förskolans pedagoger deltar i stadsdelsövergripande digitaliseringsnätverk	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Kompetensutveckling genom storföreläsning för förskolans pedagoger i digital kreativitet	2019-01-01	2019-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppfyllts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål uppfylls.

En jämlik förskola av hög kvalitet

En förskola av hög kvalitet verkar socialt utjämnande och bidrar till jämlikare uppväxtvillkor. Förskolan har en stor betydelse för barns utveckling, lärande och hälsa och är en viktig del i det förebyggande arbetet. De uppföljningar och utvärderingar som genomförts under året visar att nämndens förskolor håller en hög kvalitet och i huvudsak uppfyller målen i läroplanen och de kommunala styrdokumenterna. Förskolans lärmiljöer omfattar inte bara de fysiska miljöerna ute och inne, utan också den pedagogiska och sociala lärmiljön. Pedagogiskt ledarskap, pedagogernas förhållningssätt och arbetssätt och organisationen är avgörande för barnens utveckling och lärande. Förskolans lärmiljöer har bidragit till att främja barnens förutsättningar för utveckling, lek och lärande.

Öppen förskola

Öppna förskolans syfte är att i nära samarbete med föräldrarna erbjuda barn en god pedagogisk gruppverksamhet. Verksamheten är riktad till barn som inte är inskrivna i ordinarie förskoleverksamhet samt till deras föräldrar. Öppna förskolan har en viktig roll som introduktion till förskola för de barn och föräldrar som inte tidigare har erfarenhet av verksamheten. Från och med 1 maj övergick den öppna förskoleverksamheten till Haga förskoleenhet. Den öppna förskolan är välbesökt och barn och föräldrar har givits möjlighet till kontakt och gemenskap. Verksamheten har utformats utifrån behov och i nära samarbete med besökarna och har kunnat sprida och förmedla information kring andra verksamheter inom stadsdelsområdet.

Öppen fritidsverksamhet

Förvaltningens öppna fritidsverksamheter och det preventiva arbetet är en viktig del för att tidigt upptäcka och ge stöd till ungdomar med riskbeteende. Verksamheterna har samverkat med skola, förskola, socialtjänst och andra aktörer i syfte att stärka föräldraskap och ge stöd till att motverka riskbeteenden. Samverkan sker även med ungdomsjouren från socialförvaltningen, fältassistenter inom staden, Polismyndigheten samt stadens mobila ordningsvakter med flera.

Förvaltningens träffpunkt för unga nyanlända mellan 18-23 år, Träffas, startades upp i början av 2019. Syftet med mötesplatsen är att ge unga nyanlända ungdomar en möjlighet att mötas, etablera sig i samhället, träna det svenska språket och att skapa kontakter med förvaltningens fritidsledare och andra vuxna. Fram till början av december 2019 har 146 killar och 41 tjejer besökt Träffas. En utmaning har varit att nå tjejer att delta i Träffas aktiviteter. Majoriteten av besökande på ungdomsgårdar är i regel killar. För att kunna locka fler tjejer till verksamheten har fritidsledarna arbetat uppsökande på stadsdelsområdets genomgångsboenden. Då flera av de tillfrågade önskade konst och skapande aktiviteter startades ett projektsamarbete med Art Movement – create and integrate. Under ledning av konstnär, fritidsledare och handledare från Art Movement har sexton tjejer från olika delar av världen deltagit i workshops som resulterade i ett konstverk som visades under en utställning i Observatorielundens parklek.

Ungdomsgårdens fritidsledare har genomfört skolbesök för att skapa relationer till ungdomarna och locka fler deltagare, framförallt fler flickor till verksamheten. För att främja kulturella upplevelser har en ateljéverksamhet startats och musikstudio-verksamheten utvecklas vidare.

Förvaltningens ungdomsgård för unga med funktionsvariation, Tre Liljor, är uppskattad och ungdomarnas behov och önskemål är viktigt för att främja självständighet, självbestämmande och delaktighet. Tre Liljor har under året besökt Stadsteatern, Dansens hus och tagit del av pjäser, föreställningar och Karaoke under Tranebergsbron.

Sommarlovsverksamhet

Under 2019 har förvaltningen genomfört sex veckor av olika sommarlovsaktiviteter för målgruppen barn 10-15 år. Extra fokus har varit på att få flickor och nyanlända unga inom stadsdelsområdet att delta. Aktiviteterna har varierat mellan till exempel paddling, bowling, biobesök och grillmåltider till större utflykter som Boda Borg, Leksand Sommarland och Kolmårdens djurpark. Det är viktigt att kunna påverka sin egen fritid och ungdomarna har varit delaktiga i val av dagaktiviteter och det har varit fullsatt vid många aktiviteter. Deltagare har fått en stimulerande fritid, övat på att samarbeta, byggt relationer med andra ungdomar och fritidsledare. Ungdomarna har uttryckt att de har varit nöjda. Totalt har 168 flickor och 259 pojkar deltagit. Andel deltagande flickor har ökat med 11 procent sedan 2018.

Förebyggande ungdoms- och fritidsarbete

Under hösten 2018 började förvaltningen återigen att arbeta uppsökande med fältassistenter i Klaraområdet efter flera års uppehåll. Fältassistenter har samverkat med de många aktörerna som är på platsen; ungdomsjouren, Polismyndigheten, uppsökarteamet, City i samverkan, ordningsvakter med flera. Under våren 2019 har uppdraget, resultat och målgruppens behov utvärderats och analyserats. Utvärderingen visade att få av ungdomarna som vistas i området också är bofasta inom stadsdelsområdet. Målgruppen som uppehåller sig i Klaraområdet har omfattande och grundläggande behov som till exempel mat, pengar och

boende till mer komplexa behov som uppehållstillstånd och stöd att ta sig ur ett kriminellt sammanhang.

Fältassisterna har under 2019 utökat samarbetet med skolor i stadsdelsområdet, totalt har 44 skolbesök genomförts. Ungdomarna, föräldrar och skolpersonal har fått kunskap om alkohol, cannabis, gruppträck och sociala medier. Skolbesöken har lett till att ungdomarna har fått en relation till stadsdelsförvaltningens fältassistenter, vilket har resulterat i fortsatta kontakter ute på fältet. Även ungdomarnas föräldrar har fått möjlighet att skapa relation till fältassistenter, vilket ger bättre förutsättningar för framtida kontakter. Skolbesöken är viktiga för att kunna bygga värdefulla kontakter och relationer, och ger bra stöd för vidare kontakter så att även skolorna kontaktar fältgruppen om behov av stöd kring det förebyggande arbetet behövs.

Förvaltningen deltar i det stadsövergripande nätverket ”Program Supporter” som bedriver ett gemensamt, socialt förebyggande fältarbete både individuellt och med gängbearbetning. Arbetet innebär att aktivt delta vid och omkring stadens elitidrottsarrangemang för att stödja ungdomar.

Genom att kontinuerligt arbeta på matcher har samverkan med idrottsföreningar, ordningsvakter, Polismyndighet, matchvärdar, arenavärdar stärkts och medverkat till att de olika aktörerna är medvetna om när en fältassistent bör kontaktas i arbetet med ungdomarna.

Ytterligare positiv utveckling är att de relationsbyggande som uppstått mellan de ungdomar som vistas i riskmiljön och fältassistenter. Detta skapar bättre förutsättningar för att följa upp det arbetet som påbörjats och även möjlighet att följa upp samverkan med andra fältgrupper. Genom att vistas på och kring arenan i samband med match så har fältassistenter skapat trygghet framför allt för den unga publiken.

Alkohol, narkotika, doping och tobak- ANDT

Förvaltningen fortsätter arbetet med att implementera Stockholms stads ANDT-program. En förvaltningsövergripande arbetsgrupp som leds av förvaltningens preventionssamordnare har bildats för att implementera de åtgärder som finns föreslagna i socialförvaltningens styrkort som följer ANDT-programmet. Genomförda aktiviteter inom ramen för ANDT-programmet är bland annat föräldraföreläsningar kring ämnen som cannabis och föräldraskap.

Föreläsningarna har varit välbesökta och 70-80 procent uppger vid tillfällena att man har fått verktyg att använda i sitt föräldraskap. Förvaltningens preventionssamordnare har fortsatt att sprida verktyget Koll på cannabis genom föreläsningar på gymnasieskolor, ungdomsgården och föräldramöten. Tillsammans med Polismyndigheten har Stockholms mobila team med ordningsvakter utbildats med samma metod om cannabis. Arbetssättet har spridit sig och preventionssamordnaren har föreläst om metoden på länsstyrelsen och socialförvaltningen för yrkesverksamma som också arbetar förebyggande.

Förvaltningens robusthet i det förebyggande arbetet och implementering av ANDT-programmet mäts genom preventionsindex mini som tagits fram under 2019 av socialförvaltningen. Ett första värde sattes utifrån länsenkätens svar. Förvaltningen startar på indexvärde 64, ett positivt värde vilket är fyra punkter högre än medelvärdet för staden.

Uppföljning av arbetssätt och riktlinjer för att säkerställa att allvarsamtal hålls inom 48 timmar

I budget 2019 finns uppdraget att förvaltningen tillsammans med Polismyndigheten ska hålla allvarssamtal med barn och unga inom 48 timmar från att socialtjänsten fått kännedom om att

de för första gången har misstänkts för ett brott eller begått ett brott. Förvaltningen har gjort en inventering av hur många barn som berörs och diskuterar hur olika arbetssätt kan utformas. Polismyndigheten har meddelat att de saknar möjlighet att delta, vilket innebär att modellen inte fullt ut kan tillämpas. Under 2019 har förvaltningen fått kännedom om 44 anmälningar varav förvaltningen har träffat 17 ungdomar och underlaget är en del av förvaltningens fortsatta arbete med att implementera allvarssamtalen.

Ensamkommande barn och unga

Förvaltningens handläggning av ensamkommande ligger organisatoriskt under Kungsholmens stadsdelsnämnd. Antalet ensamkommande fortsätter att minska. Arbetet med att slussa vidare ungdomar som uppnått myndig ålder samt fått uppehållstillstånd till eget boende sker enligt planering. I syfte att förbereda ungdomarna för ett självständigt vuxenliv har en etableringscoach som finansierats med lokalt utvecklingsmedel, LUM-medel, funnits under 2019. Projektet har syftat till att öka kunskapen hos målgruppen inom områden som arbete, utbildning, bostad, hälsa och samlevnad. Inom ramen för projektet har samverkan skett med Fokus framtid och samhällsvägledningen. Under 2019 har förvaltningen tagit emot fler ensamkommande barn som kommer som kvotflyktingar. Detta innebär att de redan vid ankomst till Sverige har uppehållstillstånd och således uppstår samma rättigheter som alla andra invånare. Detta har inneburit att till viss del andra arbetssätt har behövt utvecklas för den specifika målgruppen.

Uppföljning av utvecklad samverkan mellan skola och socialtjänst

Ett prioriterat område i budget 2019 är att förvaltningarna ska utveckla samverkan mellan skola och socialtjänst. Under året har förvaltningen stärkt samverkan mellan skola och socialtjänst genom att tillsammans fortsätta utvecklingen av arbetssätt gällande ungdomar med hög frånvaro från skolan. Under perioden har skolan gjort en inventering av vilka ungdomar som berörs. Utbildningsförvaltningen och Norrmalms stadsdelsförvaltning driver gemensamt skolverksamhet för hemmasittare, "Positivt", där nämnden bidrar genom att finansiera en behandlare.

Skolsituationen för ensamkommande har uppmärksammats under året och rutiner, arbetssätt och samverkan har utvecklats för att främja en bra skolgång.

Under året har screening skett av de överväganden och omprövningar som gått till sociala delegationen i syfte att se om skola och utbildning följts upp. Totalt var det 19 ärenden som screenats och i samtliga överväganden och omprövningar har skolsituationen följts upp. Resultatet visar att skolan är ett prioriterat område för socialtjänsten att följa upp och att det i sin tur leder till att det placerade barnet i större utsträckning kan tillgodogöra sig utbildningen.

Trygga och stabila uppväxtförhållanden

Socialtjänstens arbete fokuserar på de mest utsatta barnen. Under året har 37 barn placerats på hem för vård eller boende, stödboende, familjehem samt jourhem utifrån lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Av alla barn och ungdomar som fått insatser har över 90 procent inte återaktualiserats inom 12 månader efter avslutad insats. Detta är en hög andel och i linje med ett av socialtjänstens viktigaste mål; att familjen ska ha stärkt sin förmåga efter avslutad insats. Resultatet har höjts sedan verksamhetsberättelse 2018.

Statsbidrag för stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården

Förvaltningen har erhållit statsbidrag för stärkt bemanning inom den sociala barn- och

ungdomsvården. Statsbidraget har använts till att anställa en socialsekreterare på konsultbasis första halvåret 2019 och en socialsekreterare via stadens förstärkningsteam under oktober till december 2019.

Statsbidrag för att stärka insatser för barn och unga med psykisk ohälsa

Under 2018 och 2019 har förvaltningen lagt stort fokus på att öka och stärka samverkan internt mellan enheterna med barnrättsfrågor som utgångspunkt. Arbetet har bland annat skett inom ramen för projektet ”Tillsammans för barnen” som drivits med stöd av statsbidrag från *Uppdrag psykisk hälsa*. Projektets syfte har varit att öka barns psykiska välmående genom att med gemensamma krafter uppmärksamma barn till föräldrar med egen problematik och erbjuda dem adekvat stöd, direkt och/eller indirekt via deras föräldrar.

Orosanmälan till socialtjänsten

Många familjer som kommer i kontakt med socialtjänsten söker inte stöd själva. Samverkan med andra aktörer är en viktig del i det förebyggande arbetet. Förvaltningens socialtjänst ordnar seminarier regelbundet om skyldigheten för personal att göra orosanmälan. För att öka kunskapen om orosanmälningar har socialtjänsten under året breddat kontaktytorna och skickat ut inbjudningar om seminarier gällande orosanmälningar till mödrahälsovården, barnhälsovården, barn- och ungdomspsykiatri, Polismyndigheten, vårdcentraler, beroendemottagningen, vuxenpsykiatri och till alla förskolor inom stadsdelsnämndsområdet som drivs i privat regi. Inbjudningar har även skickats ut till Stockholms stadsbibliotek och Norrmalms idrottsklubb, båda dessa aktörer deltog i seminarierna. Medarbetare inom Norrmalms stadsdelsnämnds förskolor som drivs i kommunal regi har deltagit i seminarierna för att öka kunskapen kring att så tidigt som möjligt upptäcka barn som far illa.

Samordnad individuell planering (SIP)

Norrmalms stadsdelsnämnd har tillsammans med Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnd en SIP-samordnare som ska utveckla nämndernas arbete med SIP för barn och unga. Samordnaren har under året fortsatt att arbeta för att SIP-arbetet ska hålla en god kvalitet och att de barn som behöver ska få en SIP. Detta har skett genom löpande SIP-support, såsom ordförandeskap vid SIP-möten och konsultation, främst gentemot socialtjänst och skolor, men även andra verksamheter i området som möter barn i behov av samordnat stöd. Samordnaren utbildar tvärprofessionellt i SIP inom förvaltningarna, men också stadsövergripande vid stadens introduktionsutbildningar och externt för till exempel utbildningsförvaltningen.

Samordnad individuell plan för vuxna personer ska upprättas tillsammans med den enskilde, om den vill, om insatser utförs från både socialtjänst eller äldreomsorg och hälso- och sjukvård och dessa behöver samordnas. Majoriteten av SIP som upprättas inom socialtjänsten och äldreomsorgen sker i samband med utskrivning från sjukhus. Arbetet med SIP och dess resultat är i linje med lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Hemlöshet och vräkningsförebyggande arbete och redovisning av statsbidrag

Norrmalms stadsdelsnämnd tilldelades under 2019 statsbidrag från socialförvaltningen för att motverka akut hemlöshet samt statsbidrag för att bryta ensamhet och ofrivillig isolering hos äldre. Statsbidragen har möjliggjort utökade resurser inom förvaltningens vräkningsförebyggande arbete. Under 2019 har förvaltningen arbetat vräkningsförebyggande i 83 ärenden. Det vräkningsförebyggande arbetet har innefattat att förvaltningen tagit kontakt

med den enskilde, samverkat med andra instanser som exempelvis ekonomiskt bistånd, haft kontakt med hyresvärdar och vid behov beviljat insatser i form av till exempel boende eller hemtjänst. Det vråkningsförebyggande arbetet har även handlat om att socialtjänsten haft en rådgivande funktion och länkat till andra aktörer som till exempel juridiskt stöd. Förvaltningen har även arbetat uppsökande och motiverande i de ärenden där det där är svårt att få till kontakt med den enskilde.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck och redovisning av statsbidrag

Förvaltningen har under 2019 erhållit statsbidrag för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer. Statsbidraget har använts till att utveckla arbetet med att motivera våldsutövare till att ta emot behandling i syfte att våldet ska upphöra. Under november 2019 deltog förvaltningens relationsvåldshandläggare och två socialsekreterare från barngruppen på familjeenheten samt chef på ATV:s konferens (Alternativ Mot Våld) i Oslo. Workshops inom ämnet har skett i samverkan mellan stadsdelsförvaltningarna för Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm. Kunskapen om våldsutövare och vilken behandling de behöver för att sluta utöva våld har ökat och kunskapsutbyte har skett mellan förvaltningens vuxenhet, familjeenhet och äldreomsorgen.

Förvaltningens lokala resursgrupp mot våld i nära relationer har under året utökats med resurspersoner från förskoleavdelningen och avdelningen för administration och prevention. Under året har lokala resursgruppen gjort ett studiebesök på relationsvåldscentrum i innerstaden (RVCI) och organisationen MÄN bjöds in till förvaltningen och presenterade sitt arbete.

Myndighetsutövningen inom äldreomsorg har under året börjat ställa FREDA-frågor i ärenden för att identifiera personer som upplevt eller upplever våld i nära relation. Under året har socialtjänstavdelningen och äldreavdelningen påbörjat ett gemensamt arbete med att införa screeningsperioder med bedömningsinstrumentet FREDA. Screeningsperioderna kommer att starta under 2020.

Socialtjänstinspektörerna har under året genomfört en kvalitetsgranskning av våld i nära relationer på Norrmalms stadsdelsnämnd. De styrkor som framkommer i kvalitetsgranskningen är att våldsutsatta personer snabbt får skydd vid behov, målgruppen ges hög delaktighet och inflytande, utredningarna innehåller en god kartläggning av våldet samt att det görs barnkonsekvensanalyser och att det finns fungerande samverkan med förvaltningens familjeenhet. Utvecklingsområden är att förhandsbedömningar avseende handläggningstid och innehåll behöver utvecklas, fler delmål och mål behöver formuleras i beställningar och samverkan behöver förstärkas med ekonomiskt bistånd.

Handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare

Stockholms stad handlingsplan revideras juni 2019. I och med den reviderade handlingsplanen har förvaltningens arbete lagts närmare de berörda verksamheterna och styrningen sker genom enhetschefer, avdelningschefer och stadsdelsdirektören. De fokusområden som förvaltningen kommer att arbeta vidare med är bland annat jämställdhet, arbetsmiljö, nära ledarskap samt brukardelaktighet. Resultatet av arbetet med handlingsplanen har hittills visat på att introduktionen upplevs som positiv av nyanställda, att personalomsättningen har minskat och en avlastning i administrativa uppgifter.

Samverkan

Nämndens förskolor och grundskolor inom stadsdelsområdet har haft samverkansmöten under året. Vid höstens möte medverkade handläggare från socialtjänsten som berättade om orosanmälan till socialtjänsten. Samverkan mellan skolformerna har bidragit till ökad kunskap om varandras arbetssätt och främjat barnens möjlighet till sammanhang, kontinuitet och progression i barnens och elevernas utveckling och lärande. Samverkan med fristående förskolor har skett under avläsningsperioden.

Förvaltningen har en väl uppbyggd intern samverkan likväl som med hemtjänstutförare, stadsdelsrådets minnesmottagning, primärvård och primärvårdsrehabilitering för att äldre och anhöriga ska uppleva en trygg och sammanhållen vård och omsorg av hög kvalitet. Förvaltningen bjuder in till samverkansmöten en gång per termin per samverkanspart samt till samverkanskonferenser mellan samtliga samverkansparter en gång per termin. Under året har temat för samverkanskonferenserna varit frivilligorganisationer, stödfunktioner på förvaltningen som exempelvis dietist och anhörigkonsulent samt delegation av läkemedel. Återkopplingen från samverkansparterna är bra och de lyfter vikten av att träffas.

Fokus för året har också varit samverkan utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (LUS) där gemensamma rutiner och samordnad individuell plan (SIP) varit i fokus för diskussioner. Flera extra samverkansmöten har hållits på förvaltningen och platsbesök har genomförts på primärvårdsmottagningarna. Samverkan utifrån ovanstående är ett fortsatt utvecklingsområde år 2020.

Rättssäker myndighetsutövning

All myndighetsutövning är rättssäker och tillvaratar den enskildes resurser. Staden har anordnat utbildningar kring exempelvis rättspraxis och riksfärdtjänst som biståndshandläggare och socialsekreterare deltagit i. Socialsekreterare inom barn och ungdom går en tvåårig utbildning i systemteori. Ärendedragningar, dokumentationsgranskningar, interna avvikelser och analys av synpunkter och klagomål är delar som säkerställer en rättssäker och likvärdig myndighetsutövning. Förvaltningen analyserar domar för att följa rättspraxis. Statistik visar att det är fler beslut som överklagas men att det är färre avgöranden som går emot nämndens beslut.

Förvaltningen har under året arbetat med intern samverkan och samhandläggning kring äldre med komplexa behov och som tillhör sårbara grupper som exempelvis äldre personer som lider av psykisk ohälsa eller har missbruksproblematik. Förvaltningen ser att samverkan och samhandläggningen i dessa ärenden är ett fortsatt utvecklingsområde där bland annat samverkan med ekonomiskt bistånd behöver utvecklas.

Stöd till anhöriga

Förvaltningens anhörigkonsulent har under året arbetat strategiskt i syfte att skapa stöd och vägledning för anhöriga. Samverkan sker med anhörigkonsulenterna på Kungsholmens och Östermalms stadsdelsförvaltningar kring bland annat föreläsningar, utbildningar och anhöriggrupper. Samarbete sker också med vuxenskolan för att anordna anhöriggrupper. I samverkan med Sabbatsbergs sjukhus anordnar anhörigkonsulenterna en demensutbildning. Den vanligaste målgruppen är anhöriga till personer med demenssjukdom eller minnesproblematik. Under hösten har en öppen mötesplats för anhöriga som lever ihop med någon med minnesproblematik samt en anhöriggrupp för unga anhöriga, 18-30 år, till personer med demenssjukdom startats upp.

Under året har anhöriga till personer med psykisk ohälsa och/eller missbruk/beroende uppmärksammats som en ökad anhöriggrupp. Här har främst enskilda samtal med anhörigkonsulenterna varit aktuellt men en anhöriggrupp har startats upp. Under året har det pågått ett stadsövergripande projekt kring psykisk hälsa som erbjudit föreläsningar och olika typer av stödinsatser. Detta projekt kommer inte fortsätta under nästa år varpå innerstadens anhörigkonsulenter ser behov av fördjupad kunskap kring frågor som berör psykisk ohälsa. Anhörigkonsulenterna i innerstaden har under året fått kompetensutveckling kring minnesproblematik och beroendeproblematik för att få fördjupad kunskap.

Förvaltningens medarbetare som kommer i kontakt med anhöriga arbetar för att vägleda och sprida information om anhörigstöd. Inom äldreomsorgen finns exempelvis anhörigombud som har ett särskilt uppdrag att sprida information till anhöriga. Utifrån förvaltningens brukarundersökningar framgår dock att information om anhörigstöd och information om att förvaltningen har en anhörigkonsulent behöver utvecklas. Anhöriga upplever dock att de får frågan om sitt behov av stöd samt att insatserna motsvarar behovet av stöd.

Lika rättigheter för alla

Förvaltningen har under året arbetat för att stärka barn situation i familjer som behöver stöd. Det handlar dels om att stärka den upplevda självständigheten hos barn, ungdomar och deras föräldrar. Det handlar dels om att försöka bidra till en ökad förståelse för sin situation, att veta vart man kan vända sig vid behov av stöd och att känna tillit till att hjälp finns att få. Under året har detta bland annat skett inom ramen för projektet Tillsammans för barnen.

Förvaltningen har hittat former för att göra barnkonsekvensanalyser som lyfter fram hur beslut som fattas påverkar barnet. Detta sker idag i nära samverkan med förvaltningens familjeenhet och vuxenenhet och i dialog med föräldrar och i enstaka fall i direktkontakt med barn. Arbetet med barnkonsekvensanalyser har lett till att barnperspektivet ständigt finns närvarande i diskussioner som rör en förälders ärende inom förvaltningens vuxenenhet. Vuxenenheten har även påbörjat ett arbete med att brevlades informera barn om beslut som fattas avseende stöd till föräldrar.

För att säkerställa en likvärdig och jämlik myndighetsutövning har bland annat en arbetsgrupp inom förvaltningen under året tagit fram en ny intervjuguide för äldreomsorgen. Guiden ska vara ett stöd under utredningsprocessen och säkerställa att behovsområden kartläggs utan föreställningar om kön och normer. Förvaltningen har under året genomfört genomlysningar av myndighetsbeslut för att säkerställa en jämställd och jämlik myndighetsutövning. I dokumentationsgranskningen inom äldreomsorgen framgår att kvinnors anledning till ansökan och uppfattning om sin situation i högre utsträckning än männens framkommer i utredningen. Föregående år var det tvärt om då männens anledning till ansökan och uppfattning om sin situation i högre utsträckning än kvinnornas framkom i utredningen. Brukarundersökningar visar dock att andelen äldre som upplever att handläggarens beslut är anpassat efter hens behov har ökat det senaste året och att både kvinnor och män upplever en hög delaktighet i utredningen och att utredningen ger en bra beskrivning av hens situation.

För att öka barns inflytande och synliggöra deras åsikter, lämnas en enkät ut till de barn som träffar socialsekreterare på förvaltningen. Sammanställningen av årets resultat visar att 131 barn har besvarat enkäten, det är den högsta svarsfrekvensen sedan barnenkäten började delas ut. Sammanfattningsvis uppger 89 procent att de vet varför de träffade socialsekreteraren. 96 procent av barnen uppger att den de träffade lyssnade på dem, 91 procent uppger att de kunde säga det de ville till den de träffade och 97 procent tyckte att den de träffade verkar vara snäll.

För att möjliggöra att flickor och pojkar får ett likställt omhändertagande har enheten för ensamkommande genomgått en tre dagars utbildning om i HBTQ. Utbildningen har lett till att en handlingsplan för ett HBTQ-kompetent och normkritiskt bemötande har tagits fram på enheten och är en stående punkt på APT.

Projektet Tillsammans för barnens syfte har varit att öka barns psykiska välmående genom att med gemensamma krafter uppmärksamma barn till föräldrar med egen problematik och erbjuda dem adekvat stöd, direkt och/eller indirekt via deras föräldrar. Inför projektstart genomfördes en behovsanalys där det framkom att förvaltningen behövde gemensamma rutiner för samverkan och gemensam kunskapsutveckling kring utsatta barn och föräldrar med egen problematik. Resultatet av behovsanalysen har varit i fokus under projekttiden och gemensamma rutiner för samverkan mellan förvaltningens familjeenhet och vuxenenhets olika verksamheter har utformats. Gemensamma utbildningssatsningar har genomförts i form av heldagsutbildningar och återkommande frukostträffar med olika teman.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och unga som bedöms ha skyddsbehov som har kunnat placeras under trygga förhållanden	100	100 %	100 %		100	100 %	100 %	VB 2019
   Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats.	91,2 %	89,1 %	95,5 %	85,9 %		86 %	84 %	VB 2019
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	40 %			94 %	96	96 %	Öka	2019
Analys Målet uppnås inte. Det finns ingen könsuppdelad statistik då det är för få svarande. Fem personer har besvarat frågan vilket ger en svarsfrekvens på åtta procent. Förvaltningen kommer att undersöka varför så få personer besvarat frågan och arbeta för att öka svarsfrekvensen.								
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	89 %	95 %	84 %	85 %	91	91 %	Öka	2019
Analys Målet nås delvis men har ökat sedan den senaste mätningen.								
   Andel brukare som trivs - funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	78 %	76 %	82 %			80 %	80 %	2019
Analys Målet nås delvis. Förvaltningen har under året arbetat med att öka brukardelaktigheten och kommer att fortsätta göra det under 2020.								
   Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	22,22	21,21 %	25,76 %	24,47	30	30 %	25 %	2019

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys								
Målet uppnås inte. Resultatet stämmer inte överens med resultatet som kommit fram i brukarundersökningen, på påståendet "Personalen är bra på att uppmuntra mig att göra saker själv", svarar mellan 60-88 procent att det stämmer ganska bra eller stämmer helt. Frågan i indikatorn ställs av brukarens handläggare under en uppföljning av beviljade insatser i utredningsverktyget DUR och en anledning till att resultatet är sämre i indikatorn än brukarundersökningen kan vara för att vissa brukare kan vara rädda för att förlora det stöd de har om de svarar alltför positivt på frågan.								
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	70 %	62,5 %	81,3 %	80,6 %		82 %	42 %	VB 2019
Analys								
Målet uppnås delvis. Förvaltningen har satt ett högt årsmål i förhållande till KF:s årsmål. Förklaringen till skillnaderna mellan könen är att män ofta har en svårare missbruksproblematik än kvinnor och därför avslutat insatserna tidigare än planerat.								
  Andel meddelanden om avhysning som inkommit till förvaltningen från Kronofogdemyndigheten som kunnat avvärjas	30 %					97 %	tas fram av nämnd	VB 2019
Analys								
Det är svårt för förvaltningen att avvärja avhysning i ett sent skede när Kronofogdemyndigheten ska verkställa beslut/dom från Hyresnämnden. Avhysningarna gäller personer som förvaltningen har erbjudit insatser för under längre tid.								
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	97 %	94 %	100 %	95 %		96 %	90 %	2019
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	76 %	70 %	84 %	83 %		86 %	78 %	2019
Analys								
Målet uppnås delvis och har sjunkit sedan den senaste mätningen. För att höja nöjdheten kommer förvaltningen att arbeta mer med brukardelaktighet under 2020.								
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	70 %	69 %	70 %	63 %		80 %	80 %	2019
Analys								
Målet nås delvis men har ökat sedan den senaste mätningen. Förvaltningen har under året arbetat med att öka brukardelaktigheten och kommer att fortsätta göra det under 2020.								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten skattar sin hälsa som god				68,5 %		79 %	-	2019
Analys								
Indikatorn baseras på frågor från Stockholmsenkäten som utförs vartannat år. Nästa Stockholmsenkät utförs 2020. Inget årsmål är satt och inget resultat lämnas.								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol				56 %			-	2019
Analys Indikatorn baseras på frågor i Stockholmsenkäten som utförs vartannat år. Nästa Stockholmsenkät utförs 2020. Inget årsmål är satt och inget resultat lämnas.								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika				85 %			-	2019
Analys Indikatorn baseras på frågor i Stockholmsenkäten som utförs vartannat år. Nästa Stockholmsenkät utförs 2020. Inget årsmål är satt och inget resultat lämnas.								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak				83 %			-	2019
Analys Indikatorn baseras på frågor i Stockholmsenkäten som utförs vartannat år. Nästa Stockholmsenkät utförs 2020. Inget årsmål är satt och inget resultat lämnas.								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld							-	2019
Analys Indikatorn baseras på frågor i Stockholmsenkäten som utförs vartannat år. Nästa Stockholmsenkät utförs 2020. Inget årsmål är satt och inget resultat lämnas.								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte burit vapen							-	2019
Analys Indikatorn baseras på frågor i Stockholmsenkäten som utförs vartannat år. Nästa Stockholmsenkät utförs 2020. Inget årsmål är satt och inget resultat lämnas.								
  Antal vräkningar som berör barn	0	0	0		0	0	tas fram av nämnd	VB 2019
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	81 %	82 %	80 %	82 %	93 %	93 %	92 %	2019
Analys Målet uppnås delvis och nämndens resultat är högre än stadens resultat på 78 procent.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta att utveckla	2019-01-01	2019-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut ungdomsgymnasiet och gymnasiesärskolan.			
✓ Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ansvara för att barnskötare, socialsekreterare och medarbetare inom äldreomsorgen erbjuds vidareutbildning och kompetensutveckling.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och civilsamhällets aktörer utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättningar.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp konsekvenser av nya utskrivningsregler för brukare som kommer från slutenvård.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna göra en översyn av gällande riktlinjer med inriktning att alla stadsdelsnämnder ska inrätta lokala operativa samverkansforum för samverkan mellan skola, socialtjänst och polis.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med landstinget utveckla en stadsövergripande handlingsplan för att förebygga självmord.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda en komplettering av stadens relationsvårdcentrums verksamhet så att den även inkluderar stöd till barn som upplevt våld.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda om det är möjligt att utveckla boendestöd inom missbruksområdet.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda vilka möjligheter det finns och vilka insatser som skulle krävas, i fall av våld i nära relationer, att se till att det är den våldsutsatta parten och inte våldsutövaren som bor kvar i det gemensamma boendet.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av riktlinjerna för hur socialtjänsten agerar när ett barn eller en ungdom stängs av från skolan med sikte på snabbare insatser.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn avseende stadens ungdomsmottagningar gällande bland annat organisation och huvudmannaskap.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna att införa kompetenshöjande insatser om könsstympling genom att införa en särskild utbildning som riktas till personal inom skola, vård och socialtjänst.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetssätt för att säkerställa att allvarssamtal med ungdomar och deras föräldrar samt polis ska hållas inom 48 timmar efter det att det kom socialtjänsten till kännedom att den unge för första gången begått eller misstänks ha begått brott.	2019-01-01	2019-12-31	Avvikelse
Analys			
Förvaltningen har gjort en inventering av hur många barn som berörs och diskuterar hur olika arbetssätt kan utformas. Förvaltningen kommer under 2020 att fortsätta utveckla arbetssätten.			

Nämndmål:

1.4.1 Förebyggande och tidiga insatser ger barn och unga jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylles helt

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter arbetar för att tidigt upptäcka barn i behov av stöd. Genom samarbete mellan förskolan, skolan, de öppna verksamheterna, socialtjänsten och Polismyndigheten förebyggs riskbeteenden och riskfaktorer kring och hos barn. Samverkan är utgångspunkten vid genomförandet av stödinsatser och bidrar till att säkerställa goda uppväxtvillkor för barnet.

En förskola av hög kvalitet verkar socialt utjämnande och bidrar till jämlikare uppväxtvillkor. Den öppna fritidsverksamheten är en viktig arena i det förebyggande arbetet där förvaltningen kan arbeta för att få in unga i positiva sociala sammanhang och stärka ungas skyddsfaktorer.

Många familjer som kommer i kontakt med socialtjänsten söker inte stöd själva. Därför är samverkan med andra aktörer en viktig del i det förebyggande arbetet. För att öka möjligheten att så tidigt som möjligt upptäcka barn i behov av stöd, informerar socialtjänsten samverkanspartners om sitt arbete och andra aktörers ansvar. Socialtjänsten ordnar seminarier regelbundet om skyldigheten för personal att göra orosanmälan till socialtjänsten. Förvaltningen verkar för att andra aktörer ska känna till att det går att vända sig till socialtjänstens mottagningsgrupp för konsultation och information om vilket stöd som finns att få för barn och familjer. I kontakten med barn och familjer och i samverkan med andra stärker socialtjänsten de resurser som finns kring barnet, ungdomen och dennes familj.

Målgrupp: Barn och unga i åldern 0-21 år.

Förväntat resultat

Barn och ungas grundläggande behov uppmärksammas tidigt.

En förskola av hög kvalitet verkar socialt utjämnande och bidrar till jämlikare uppväxtvillkor. Förskolan arbetar förebyggande, bland annat genom att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa och har ett nära samarbete med socialtjänsten. Den öppna fritidsverksamheten ger barn och ungdomar positiva sociala sammanhang och uppmärksammar unga i behov av stöd.

Socialtjänsten når utsatta barn och unga i ett så tidigt skede som möjligt. I samverkan med andra aktörer skapas förtroende och tilltro till socialtjänstens möjlighet att medverka till en positiv förändring. Föräldrar ska känna trygghet i att det finns stöd att få om problem uppstår.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Boendestöderna inom socialpsykiatri och funktionsnedsättning får under året utbildning av familjeenheten gällande barnperspektiv i arbetet.	2019-01-08	2019-12-31	Avvikelse
Analys Aktiviteten kunde inte genomföras under 2019 och kvarstår under 2020.			

Nämndmål:

1.4.2 Anhöriga uppmärksammas och får stöd

 Uppfylls helt

Beskrivning

Målgrupp: Anhöriga till personer över och under 65 år och anhöriga till personer med funktionsnedsättning/variation boende inom Norrmalms stadsdelsområde. Personer som lever med missbruk och deras anhöriga. En prioriterad målgrupp är barn.

Förväntat resultat

Anhörigas livssituation uppmärksammas och erbjuds stödinsatser. Medarbetare har kunskap om de situationer anhöriga kan befinna sig i och kan vägleda och informera om stödinsatser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förbättra informationen om anhörigstödet på stadens hemsida för att det ska vara tydligt och enkelt att hitta kontaktuppgifter och information om anhörigstödet.	2019-01-08	2019-12-31	
Analys Under året har informationen om anhörigstöd på stadens hemsida utvecklats. Information om kontaktuppgifter, föreläsningar, anhörigrupper och må-bra aktiviteter har lagts upp på hemsidan och Stockholm stads kalendarium. Samtidigt pågår det ett centralt arbete för en ny hemsida för Stockholm stad där information om anhörigstöd är en del i arbetet.			

Nämndmål:

1.4.3. Stadsdelsområdets invånare lever ett självständigt liv

 Uppfylls helt

Beskrivning

Målgrupp: Invånare i Norrmalms stadsdelsområde i behov av stöd för att klara sitt dagliga liv.

Förväntat resultat

Förvaltningen arbetar förebyggande och främjande med insatser i ett tidigt skede, för att motverka ohälsa och ojämlika förhållanden. Stadsdelsområdets invånare i behov av stöd och hjälp ska ges insatser för att klara sitt dagliga liv utifrån sina förutsättningar. Nyanlända blir självständiga och etablerar sig i samhället genom arbete, utbildning och ett stadigvarande boende.

All myndighetsutövning är rättssäker och tillvaratar den enskildes resurser. Medarbetare har kunskap om mänskliga rättigheter och tillämpar dessa inom respektive verksamhet. Invånare och medarbetare upplever att nämndens verksamheter är fria från diskriminering.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel personer med funktionsnedsättning i gruppboende och serviceboende som erbjuds att delta i kulturella, fysiska eller andra aktiviteter av den enskildes intresse minst en gång per vecka.	100 %					80 %		2019

Nämndmål:

1.4.4. Personer i relationer där våld förekommer får det stöd de behöver

 Uppfylls helt

Beskrivning

Målgrupp: Personer inom Norrmalms stadsdelsområde som utsätts för våld i nära relationer samt våldsutövare. En prioriterad målgrupp är barn och unga som utsätts för våld.

Förväntat resultat

Personer utsatta för hedersvåld och våld i nära relation erbjuds skydd utifrån behov och ett individuellt utformat stöd i syfte att förändra sin situation. De som utövar våld får insatser för att bryta sitt beteende och hitta alternativ till våld. Barn och unga som är utsatta för våld i nära relation får skydd och stöd och barn och unga som finns i nära relationer där våld förekommer uppmärksammas och får stöd. Medarbetare har kunskap om våld och att upptäcka våld i nära relationer samt hedersvåld och kan ge stöd åt den enskilde.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel våldsutsatta som fullföljer behandling på Relationsvårdcentrum (RVCI)	83,33 %	100	83			70 %		2019
 ♀ Andel våldsutövare som fullföljer behandling på Relationsvårdcentrum (RVCI)	100 %	100	100			50 %		2019
 ♀ Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	155	24	131			50		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Nya medarbetare kommer att genomgå web-utbildning om våld i nära relation utarbetad av Nationellt Centrum för Kvinnofrid.	2019-01-10	2019-12-31	
 Relationsvårdshandläggare kommer få utbildning i hedersrelaterat våld.	2019-01-08	2019-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet delvis har

uppfyllts. Bedömningen grundar sig på att underliggande indikatorer delvis har uppnåtts. Förvaltningen arbetar för att äldre ska ha en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande.

Analys av resultaten från brukarundersökningen visar på viss skillnad i resultatet avseende åldersgrupperna inom målgruppen äldre samt skillnader i resultat utifrån vem som svarat på brukarundersökningarna; den enskilde själv eller någon annan exempelvis anhörig. Förvaltningens resultat i indikatorerna skiljer sig inte nämnvärt utifrån stadens resultat då förvaltningens resultat i vissa fall är något sämre, i nivå med eller bättre än stadens resultat.

Inom Norrmalms stadsdelsområde bor ca 12 000 personer över 65 år. Av dessa har cirka 1 600 personer insatser från äldreomsorgen där ungefär hälften är personer över 80 år. Tre fjärdedelar av de äldre med insatser bor i ordinärt boende med stöd från exempelvis hemtjänsten och dagverksamhet medan en fjärdedel bor på vård- och omsorgsboende. Av de som bor på vård- och omsorgsboende är tre fjärdedelar över 80 år.

Trygg och individuellt anpassad omsorg av god kvalitet

Äldre inom Norrmalms stadsdelsområde med insatser från äldreomsorgen har förtroende för och känner sig väl bemötta av personalen. Trots det visar resultatet att den upplevda tryggheten kan förbättras både inom vård- och omsorgsboende och hemtjänsten.

Kontaktsmanskaper och personalkontinuitet är viktiga delar för en trygg omsorg. Den kommunala hemtjänsten har aktivt arbetat för att förbättra personalkontinuiteten genom att exempelvis arbeta i områdesgrupper för att säkerställa en hög kontinuitet. Arbetet har gett goda resultat och det kan vara en bidragande orsak till att den kommunala hemtjänsten uppnår årsmålet för upplevd trygghet.

Äldre med demens och deras anhöriga utgör en prioriterad målgrupp och stadsdelsnämndens kommunala vård- och omsorgsboende har förnyat sitt Silviahems-certifikat vilket innebär att alla medarbetare får utbildning i demensvård. Den kommunala hemtjänsten har under året haft ett demensteam i syfte att kunna ge ett riktat stöd till personer med demens. Utifrån att målgruppen är så stor ser den kommunala hemtjänsten att hela enheten, snarare än en viss grupp medarbetare, behöver ha kunskaper om demens. Inom äldreomsorgens verksamheter finns resurspersoner för demensfrågor och anhörigstöd.

Andelen äldre som upplever att handläggarens beslut är anpassat efter det egna behovet har ökat det senaste året enligt socialstyrelsens brukarundersökning. Förvaltningens brukarundersökning visar på att de äldre, både kvinnor och män, upplever en hög delaktighet i utredningen och att den ger en bra beskrivning av den egna situationen. Enkäten riktad till anhöriga visar också på en positiv ökning av att de insatser som ges från äldreomsorgen upplevs motsvara deras behov av stöd. Ovanstående resultat lägger grunden för att de äldre ska ha möjlighet att kunna påverka sina insatser. Äldre på vård- och omsorgsboende upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs men inom hemtjänsten behöver upplevelsen av att kunna påverka hjälpen förbättras.

De verksamhetsuppföljningar som genomförts visar att patientsäkerhetsarbetet bedrivs i enlighet med gällande lagar och riktlinjer, även om det finns förbättringsområden inom hälso- och sjukvårdsdokumentationen och att arbeta riskförebyggande med fall, trycksår, nutrition, munhälsa och inkontinens.

Samverkan för en trygg omsorg

Stadsdelsförvaltningen har en väl uppbyggd samverkan mellan myndighetsutövning, hemtjänstutförare, stadsdelsområdets minnesmottagning, primärvård och primärvårdsrehabilitering för att äldre och anhöriga ska uppleva en trygg och sammanhållen vård och omsorg av hög kvalitet. Förvaltningen bjuder in till samverkansmöten en gång per termin per samverkanspart samt till samverkanskonferenser mellan samtliga samverkansparter en gång per termin. Samverkan sker också med vård- och omsorgsboendena inom stadsdelsområdet.

Utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (LUS) är samverkan en viktig del för att möta lagens intention; att en person i behov av insatser skrivs ut från den slutna hälso- och sjukvården så snart som möjligt och att insatserna samordnas av region och kommun. Lagstiftningen ställer krav på att samtliga samverkansparter anpassar sina arbetssätt för att möta lagens intention.

Mot denna bakgrund har flera extra samverkanmöten hållits på förvaltningen samt platsbesök genomförts på primärvårdsmottagningarna för att diskutera gemensamma riktlinjer kring samarbetet. Detta är ett pågående utvecklingsarbete. Under året har biståndshandläggarna utformat nya arbetssätt som i sin tur har resulterat i en snabbare utskrivning från slutenvården.

Samordnad individuell plan, SIP, ska upprättas tillsammans med den enskilde om insatser utförs från både äldreomsorg och hälso- och sjukvård och dessa behöver samordnas. Majoriteten av SIP som upprättas inom äldreomsorgen sker i samband med utskrivning från sjukhus eller efter insatsen Tryggt mottagande i hemmet, se nedan. Antalet genomförda SIP:ar har ökat det senaste året vilket har lett till en ökad samordning av insatser för den enskilde.

Tryggt mottagande i hemmet

För att skapa en trygg och hållbar hemgång för de äldre som skrivs ut från slutenvård erbjuds tryggt mottagande i hemmet. Detta är en kvalitetshöjande insats som sker i samverkan med Kungsholmens stadsdelsnämnd. Insatsen kan erbjudas om den enskilde känner oro, vid återkommande inskrivningar eller om det finns ett stort behov av samordning inför en utskrivning. Under året har 33 personer, 15 kvinnor och 18 män, tackat ja till insatsen tryggt mottagande. De personer som har haft insatsen uppger sig vara nöjda med insatsen och samordningen kring omvårdnaden.

Kost och måltidssituationer på vård- och omsorgsboende

De äldre på vård- och omsorgsboende upplever att maten smakar bra men att måltidsupplevelsen som en trevlig stund på dagen behöver förbättras. Kvinnorna är något mer nöjda med måltiderna än männen.

Ett prioriterat område är måltidssituationer på vård- och omsorgsboende. Dietist finns som stöd i arbetet med att förbättra måltidsupplevelsen och att motverka undernäring. Det kommunala vård- och omsorgsboendet har utsett ombud som fått ett tydligare ansvar kring att driva arbetet kring mat- och måltidssituationer. Ett första steg har varit att börja med en måltidschecklista som ett arbetsredskap kring måltiden. Hälso- och sjukvårdspersonal har utbildats i nutritionsvårdsprocessen för att förbättra arbetet med att förebygga och behandla undernäring.

Aktivitetscenter

Inom Norrmalms stadsdelsområde finns flera olika seniorboenden varav tre finns inom det

kommunala bostadsbolaget Micasa; Väduren, Riddarsporren och Väderkvarnen. På dessa tre seniorboenden finns det trivselsråd som förvaltningen regelbundet samverkar med för planering av aktiviteter. Förvaltningen har en aktivitetssamordnare som ansvarar för att planera, organisera och genomföra aktiviteter på seniorboenden. Under året har förvaltningen utvecklat aktivitetscentret på Vädurens seniorboende som erbjuder aktiviteter för boende på seniorboendet och närboende i området. Utöver aktivitetscentret på Väduren har aktiviteter även kommit igång på Väderkvarnens seniorboende.

Stadsdelsnämnden driver också en kommunövergripande verksamhet, Vasaträffen - mötesplatsen för seniorer, som är belägen i anslutning till Riddarsporrens seniorboende. På Vasaträffen har deltagarna, utöver olika former av aktiviteter, erbjudits att köpa matlådor att äta i lokalen och det har också en dag i veckan serverats sopplunch. Syftet är förutom att erbjuda möjlighet till måltid också att få social gemenskap. Förvaltningen kommer under början av år 2020 göra en utvärdering av satsningen och se över möjligheterna att fortsätta med att servera måltider på Vasaträffen.

Aktiviteter som erbjudits för seniorer har bland annat varit allsång, gymnastik, fikastunder och föreläsningar. Flera bussutflykter har anordnats till utflyktsmål runt om Stockholm. Det har även varit stadsvandringar och besök på olika museer. Under året har det varit cirka 2100 besökare på de olika aktiviteterna. För att utvärdera och följa upp nöjdheten kring aktiviteterna har enkäter delats ut där resultatet visar på en mycket hög nöjdhet bland deltagarna.

Ensamhet, ofrivillig isolering och sociala aktiviteter

I juni fattade äldrenämnden beslut om att tilldela stadsnämnderna i staden medel för att främja arbetet med att bryta ensamhet och ofrivillig isolering hos äldre. Medlen har bland annat använts till olika sociala aktiviteter exempelvis bussutflykter för äldre i ordinärt boende i huvudsak utan insatser från äldreomsorgen, i syfte att bidra till social gemenskap.

Stadsdelsförvaltningen arbetar för att upplysa om möjlighet till att besöka nämndens mötesplatser och sociala aktiviteter men också att informera om sociala aktiviteter och mötesplatser som drivs via organisationer och föreningar i det civila samhället. Medlen har också använts till att rusta upp de olika aktivitetslokaler för att främja en god trivselsmiljö.

Brukarundersökningar visar att upplevelsen av ensamhet generellt i staden är hög bland boende på vård- och omsorgsboende. Ett sätt att förebygga ensamhet är att erbjuda sociala aktiviteter och utomhusvistelse vilket är utvecklingsområden. Kvinnor boende på vård- och omsorgsboenden uppger i högre grad än män att de är nöjda med de sociala aktiviteter som erbjuds och att möjligheten att komma utomhus är bra. Vidare är de som upplever sin hälsa som god mer nöjda med aktiviteterna och möjligheterna att komma ut än de som upplever sin hälsa som sämre. En analys som följer av detta är att vård- och omsorgsboendena i större utsträckning behöver anpassa aktiviteterna utifrån målgruppernas behov, önskemål och intressen. Förvaltningens verksamhetsuppföljningar visar att utvecklingen av individuella aktiviteter med kontaktpersonen och erbjudandet om utomhusvistelse behöver förbättras.

Målgruppen äldre med demens behöver särskilt uppmärksammas när aktiviteter utformas. Utifrån målgruppen äldre med demens har förvaltningen använt medel för att förebygga ensamhet och ofrivillig isolering för att köpa in digitala aktivitetsspel anpassade för personer med medel till svårt demenssjukdom till nämndens vård- och omsorgsboende samt Klockhusets dagverksamhet.

Stadsdelsförvaltningen har också använt en del av de medel som tilldelats för att bryta ensamhet och ofrivillig isolering hos äldre för att utveckla det vråkningsförebyggande arbetet. En bolots har arbetat för att i ett tidigt skede identifiera äldre personer som riskerar att bli vräkta och har arbetat vråkningsförebyggande i 38 ärenden. Samverkan sker internt på förvaltningen men också externt med bland annat hyresvärdar.

Ungdomsbesök inom äldreomsorgen

Förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi har haft ungdomsbesök under året från Ung omsorg. Ungdomarna har kommit till boendet på söndagar mellan klockan 13-16. Ungdomarna har tillsammans med de äldre bakat, fikat, lyssnat på musik, pysslat, målat, spelat spel, haft högläsning, gått promenader eller suttit ner och samtalat. Ungdomsbesöken är uppskattade av de boende som flera har uttryckt att de längtar till nästa besök. Vård- och omsorgsboendet har ansökt om att få fortsätta med ungdomsbesöket under kommande år.

Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet är i ständig utveckling för att möta målgruppens behov. Förvaltningen arbetar med att sprida information om äldreomsorg, olika boenden för äldre, mötesplatser, sociala och hälsofrämjande aktiviteter, brott mot äldre, brandprevention och fallprevention i syfte att förebygga behov och främja att äldre ska leva ett självständigt liv. Under året har bland annat en seniordag anordnats. Förvaltningen ser behov av att utveckla arbetet med att sprida information till målgruppen äldre.

Nämnden erbjuder i samarbete med Kungsholmens stadsdelsnämnd fixartjänst för personer som fyllt 75 år som behöver hjälp med enklare vardagssysslor som kan vara riskfyllda för den enskilde själv att utföra, exempelvis byta glödlampa i takbelysning. Stadsdelsförvaltningen arbetar också med att utveckla det vråkningsförebyggande arbete genom att i ett tidigt skede identifiera äldre personer som riskerar att bli vräkta. Samverkan sker internt på förvaltningen men också externt med bland annat hyresvärdar.

Lika rättigheter för alla

Äldre ska få ett inkluderande och värdigt bemötande i kontakten med äldreomsorgen. Under året har medarbetare inom bland annat hemtjänst deltagit i föreläsningar om normkritik för att få ökad kunskap i ämnet för att kunna ge ett individuellt bemötande som är fritt från förutfattade föreställningar. Män och kvinnor ska ha tillgång till likvärdig omvårdnad och beslut rörande insatser. Resultatet av brukarundersökningarna analyseras utifrån kön för att uppmärksamma eventuella skillnader.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	61 %	58 %	63 %	65 %		70 %	70 %	2019
Analys								
Årsmålet nås inte och nämndens resultat är något lägre än stadens resultat. Att göra en jämförelse mellan verksamheterna är inte relevant, då vissa verksamheter har relativt få svarande vilket gör att nämnden bör vara försiktig i en sådan analys.								
Vid en jämförelse med resultatet av de kvalitetsuppföljningar som görs på individnivå når verksamheterna kommunfullmäktiges årsmål då 90 procent uppger att de alltid eller oftast upplever måltiden som en trevlig stund.								
Förvaltningens verksamhetsuppföljningar visar att verksamheterna på olika sätt arbetar för att förbättra måltidsupplevelsen								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
för de boende men att det är ett fortsatt utvecklingsområde.								
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	52 %	48 %	53 %	52 %		57 %	57 %	2019
Analys Årsmålet nås inte men nämndens resultat är i nivå med stadens resultat. Att göra en jämförelse mellan verksamheterna är inte relevant, då vissa verksamheter har relativt få svarande vilket gör att nämnden bör vara försiktig i en sådan analys. Vid en jämförelse med resultatet av de kvalitetsuppföljningar som görs på individnivå upplever de äldre på vård- och omsorgsboendena att de får komma ut i den utsträckning de önskar, 68 procent, vilket överstiger kommunfullmäktiges årsmål.								
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	81 %	79 %	81 %			85 %	85 %	2019
Analys Årsmålet nås inte och nämndens resultat är något lägre än stadens resultat. Socialstyrelsens brukarundersökning visar att årsmålet nås för äldre som själva svarat på enkäten, 84 procent, som i högre utsträckning än när någon annan svarat på enkäten, 73 procent, upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs. För den kommunala hemtjänsten har resultatet minskat något där 82 procent upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs.								
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	78 %	79 %	77 %			76 %	76 %	2019
  Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten	80 %	81 %	80 %			81 %	81 %	2019
Analys Årsmålet nås inte men nämndens resultat är i nivå med stadens resultat. Socialstyrelsens brukarundersökning visar att äldre som själv svarat på enkäten, 83 procent, i högre utsträckning än när någon annan svarat på enkäten, 72 procent, upplever trygghet. Den kommunala hemtjänsten uppnår kommunfullmäktiges årsmål, 81 procent.								
  Andel trygga omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	83 %	84 %	82 %			87 %	87 %	2019
Analys Årsmålet nås inte och nämndens resultat är något lägre än stadens resultat. Socialstyrelsens brukarundersökning visar att de som är över 80 år i högre utsträckning, 84 procent, upplever trygghet de som är under 80 år, 78 procent. Att göra en jämförelse mellan verksamheterna är inte relevant, då vissa verksamheter har relativt få svarande vilket gör att nämnden bör vara försiktig i en sådan analys.								
  Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	86 %	92 %	80 %			92 %	92 %	2019
Analys Årsmålet nås inte. Resultatet på brukarundersökningen bygger på relativt få antal svarande vilket gör att nämnden bör vara försiktig i sin analys.								
  Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	81 %	83 %	81 %			84 %	84 %	2019
Analys Årsmålet nås inte och nämndens resultat är något lägre än stadens resultat. Socialstyrelsens brukarundersökning visar att äldre som själv svarat på enkäten, 85 procent, i högre utsträckning än när någon annan svarat på enkäten, 73 procent, är nöjda med hemtjänsten. Inom hemtjänsten nås årsmålet för de som är 80 år eller äldre, 84 procent, men inte för dem under								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
80 år, 76 procent. Den kommunala hemtjänsten uppnår årsmålet.								
  Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	83 %	83 %	83 %			81 %	81 %	2019
  Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	11,6			12,2		12	10	2019
Analys Nämndens årsmål uppnås men inte kommunfullmäktiges årsmål. Nämndens resultat är lägre än stadens snitt. Både privata hemtjänstföretag och den kommunala hemtjänsten visar på ett bättre resultat än föregående år. Den kommunala hemtjänsten har under året aktivt arbetat för att förbättra personalkontinuiteten genom att exempelvis arbeta i områdesgrupper. Arbetet har gett goda resultat där det över året visar på en sänkning av två personer i jämförelse med tidigare år. De senaste månadernas mätningar visar att den kommunala hemtjänsten i snitt har 8 personer.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med Stockholms läns landsting utreda hur biståndsbedömarrollen kan utvecklas mot en renodling av å ena sidan myndighetsutövning, å andra sidan rådgivning och vägledning. Detta ska säkerställa en sammanhållen planering och tillgänglig uppföljning av samhällets insatser som utgår från den enskilde äldres behov och perspektiv.	2019-01-01	2019-12-31	
  Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheten att få äldreomsorg på sitt modersmål.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

1.5.1 Äldre är trygga och får en individuellt anpassad vård- och omsorg av god kvalitet

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Målgrupp: äldre över 65 år.

Den äldre ska känna delaktighet, trygghet och kunna påverka hur och när insatser utförs. Ensamhet och oro ska förebyggas med hjälp av bland annat mötesplatser och dagverksamhet. Genom det förebyggande arbetet främjas och stärks den enskildes möjligheter att leva självständigt.

Förväntat resultat

Äldre är trygga med de insatser som ges. De äldre är nöjda med bland annat måltider, sociala aktiviteter, utomhusvistelse, samt upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs. Äldre med demens får ett riktat stöd av personal som har kunskap om demens och kognitiv svikt. Äldre med behov av stöd från flera huvudmän erbjuds ett samordnat stöd, bland annat när de skrivs ut från sjukhus.

Analys

Förvaltningen bedömer att nämndens mål för verksamhetsområdet delvis har uppfyllts under året.

Äldre som har insatser från äldreomsorgen känner förtroende för och känner sig väl bemött av personalen. Den upplevda tryggheten hos äldre kan förbättras både inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende. Här arbetar förvaltningen bland annat med kontaktmanskap och att förbättra personalkontinuitet. Medarbetarna får också kontinuerlig kompetensutveckling kring demens i syfte att kunna ge ett personcentrerat stöd.

Analys av resultaten från Socialstyrelsens brukarundersökning visar på utvecklingsområden och implementeras i verksamhetsplan samt tertialuppföljningar. Exempelvis behöver måltidsupplevelsen på vård- och omsorgsboende samt upplevelsen av att kunna påverka hur hjälpen utförs inom hemtjänsten förbättras.

Förvaltningen arbetar för att främja sociala aktiviteter och motverka ensamhet och ofrivillig isolering. Det görs bland annat genom att upplysa om nämndens mötesplatser, aktivitetscenter och sociala aktiviteter.

Stadsdelsförvaltningen har en väl uppbyggd samverkan mellan beställarenheten, hemtjänstutförare, stadsdelsområdets minnesmottagning, primärvård och primärvårdsrehabilitering för att äldre och anhöriga ska uppleva en trygg och sammanhållen vård och omsorg av hög kvalitet. Samverkan och samordningen utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (LUS) behöver utvecklas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel äldre som är nöjda med aktiviteterna på vård- och omsorgsboendet.	61 %	56 %	63 %			70 %		2019
<p>Analys</p> <p>Årsmålet nås inte och nämndens resultat är något lägre än stadens resultat. Att göra en jämförelse mellan verksamheterna är inte relevant, då vissa verksamheter har relativt få svarande vilket gör att nämnden bör vara försiktig i en sådan analys.</p> <p>Vid en jämförelse med resultatet på kvalitetsuppföljningarna på individnivå når verksamheterna kommunfullmäktiges årsmål då 75 procent uppger att de är nöjda med aktiviteterna som erbjuds.</p>								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Senioridag anordnas för att ge information till äldre som fyller 80 år och som inte har biståndsbedömda insatser	2019-01-01	2019-12-31	
<p>Analys</p> <p>Syftet var att sprida information om olika förebyggande insatser som olika huvudmän och organisationer erbjuder. Personlig inbjudan skickades ut till cirka 300 personer och till dagen kom cirka 50 besökare där 15 utställare fanns representerade, exempelvis polis, brandförsvaret, myndighetsutövningen äldreomsorg, dietist och Äldre direkt.</p>			
 Upprätta en plan för att genomföra inköp på internet.	2019-01-01	2019-12-31	
<p>Analys</p> <p>Enskilda som beviljats insatsen inköp erbjuds genom den kommunala hemtjänsten möjlighet att göra sina inköp via internet. Hittills nyttjar fem kunder erbjudandet men de flesta tackar nej med anledning av att de vill att personalen är deras förlängda arm och kan välja varor åt dem i affären.</p>			

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet *en hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt* har uppfyllts. Bedömningen grundas på att de fem verksamhetsområdesmålen som är kopplade till inriktningsmålet har uppfyllts.

Stadsdelsnämnden har formulerat åtta nämndmål som alla bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet. Nedan följer i korthet det viktigaste insatserna för måluppfyllelse.

Nämndens arbete med platsamverkan Sergels torg och Sommar på Sergels torg ett exempel på samverkan med näringsliv, fastighetsägare och civilsamhället som har bidragit till ett tryggare Stockholm för invånare, besökare och näringsidkare. Efter sommarens projekt intervjuades näringsidkarna som svarade att de har haft färre stölder, färre narkotikapåverkade individer på platsen och fler besökande turister.

Nämnden har under året deltagit i stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med stadsutvecklingen inom stadsdelsområdet genom att beakta behov av förskoleplatser, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboende samt parker och grönområden.

Nämnden har med hjälp av klimatinvesteringsmedel genomfört olika energibesparande åtgärder, vilket har lett till en minskad förbrukning med cirka 525000 kWh under de senaste fyra åren.

Inom ramen för arbetet inom nätverket Fritid för alla har möjligheter skapats för pojkar och flickor med olika funktionsnedsättningar att del av olika fritids-, kultur- och idrottsaktiviteter.

I enlighet med stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, fokusområde sju "Rätten till en meningsfull fritid" erbjuds den enskilde, både inom socialpsykiatri och i LSS - verksamheterna regelbundet olika typer av aktiviteter.

Genom att erbjuda äldre mötesplatser och möjligheter till sociala och hälsofrämjande aktiviteter främjas ett hälsosamt åldrande och social isolering motverkas.

Utvecklingsarbetet för en hållbar och kemikaliesmart förskola har fortgått.

Kemikaliecentrums webbutbildning, vägledning och inköps hjälp är exempel på material som underlättat och effektiviserat förskolornas arbete mot en mer kemikaliesmart förskola.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet har uppfyllts.

Samverkan

I det intensifierade arbetet med platssamverkan kring Sergels torg, *Sommar på Sergels torg*, och arbetet kring utvecklingen av ett långsiktigt avtal för platssamverkan på Sergels torg, har en nära samverkan utvecklats med fastighetsägarna Vasakronan, AMF Fastigheter och Axfast, Gålöstiftelsen och City i Samverkan. Aktörernas olika kompetenser, resurser, kunskap, erfarenheter och kontaktnät har varit en förutsättning för genomförandet av Sommar på Sergels torg och utvecklingen av platssamverkan.

Sommar på Sergels torg har haft en positiv effekt för näringsidkarna som är anslutna till torget. Efter sommarens projekt intervjuades näringsidkarna som svarade att de har haft såväl färre stölder, färre narkotikapåverkade individer på platsen som fler besökande turister. Den butikspersonal som har intervjuats uppger också att den egna tryggheten har ökat under perioden.

Förvaltningen har även inom ramen för Vision Klara och Centralstationsprojektet tillsammans med socialförvaltningen och Region Stockholm utvecklat samverkan med det statliga bolaget Jernhusen kring arbete med människor i hemlöshet och utsatthet på Centralstationen och Cityterminalen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	50,8 %					45 %	Tas fram av nämnd/styrelse	2019

Nämndmål:

2.1.1. Norrmalms stadsdelsområde är levande och trivsamt

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen vidareutvecklar sin samverkan med det lokala näringslivet genom arbetet med att Klaraområdet ska bli ett trivsamt och tryggt område. Där behov av platssamverkan identifieras på andra platser, arbetar förvaltningen tillsammans med Polismyndigheten, det lokala näringslivet, civilsamhället och andra aktörer för att skapa strategier för en trygg offentlig miljö samt för att stärka det civila försvaret.

Förväntat resultat

Nämnden har ett gott samarbete med det lokala näringslivet i syfte att gemensamt utveckla ett levande, tryggt och trivsamt stadsdelsområde för boende och besökare.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet är uppfyllt.

Under året har förvaltningen deltagit i stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med stadsutvecklingen för stadsdelsområdet genom att beakta behov av förskoleplatser, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden samt parker och grönområden.

Förvaltningen har bildat en intern organisation för planeringen av stadsdelsnämndens verksamheter i Hagastaden. Förvaltningens samhällsplanerare är projektledare och samordnare för arbetet i gruppen som består av stadsdelsdirektör samt representanter från förskole-, äldre-, social- och ekonomiavdelningen samt lokalintendent. I Hagastaden är frågor om friytetillgång särskilt angelägna då området byggs väldigt tätt.

Förvaltningen deltar även i planeringen av utvecklingen av Sabbatsbergsområdet som är planerat att gå ut på programsamråd under våren 2020. Även i Sabbatsberg är frågor om friytetillgång i förhållande till skol- och förskolegårdar en särskild utmaning när området förtätas.

Förvaltningen har deltagit i stadens skolplanering SAMS för att bevaka samverkansmöjligheter med förskolan och frågor kopplade till parkplanering och friytetillgång.

Under året har en ny servicebostadsenhet enligt LSS om 12 lägenheter startat i Hagastaden och uppstartsplanering av en gruppbostad om sex lägenheter enligt LSS som öppnar februari 2020 har påbörjats.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	12			12		12	tas fram av nämnden	2019

Nämndmål:

2.2.1. Invånarnas behov av samhällsservice uppmärksammas tidigt i samhällsplaneringen

 Uppfylls helt

Beskrivning

I remissvar och deltagande i arbetsgrupper bevakar och verkar förvaltningen för att invånarnas behov av specialbostäder, förskolor, äldreboenden och offentliga platser inom stadsdelsområdet tillgodoses.

Förväntat resultat

När nya bostäder byggs inom stadsdelsområdet har invånarna god tillgång till kommunal service samt parker och grönområden som är tillgängliga för alla. Det finns förskolor, bostäder med särskild service och äldreboenden i tillräcklig omfattning.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppfyllts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål är uppfyllt

Förvaltningen minskar utsläppen av växthusgaser genom att vid upphandling ställa miljökrav på entreprenörernas maskinparker. Under året har även en miljörevision av entreprenörernas maskinparker genomförts. Förvaltningens bil körs med odubbade däck och drivs med biogas.

Skräpkorgsplaceringen i parkerna har optimerats och trenden fortsätter med färre transporter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	83 %			83,1 %	82 %	86 %	86 %	VB 2019
Analys Årsmålet uppnås inte. Förvaltningen har ett fordon som drivs av gas och bensin.								

Nämndmål:

2.3.1. Transporter inom nämndens verksamheter är miljömässigt hållbara

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämndens fordon ska drivas med miljövänliga bränslen. Nämnden ska arbeta för att minska utsläpp av växthusgaser.

Förväntat resultat

Nämndens transporter sker med miljövänliga fordon enligt nämndens resepolicy.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Genomförande av miljörevision av parkentreprenörens maskinpark	2019-01-01	2019-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppfyllts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål har uppnåtts.

Samverkan

I arbetet med platssamverkan kring Sergels torg, *Sommar på Sergels torg*, har fokus varit på att tillföra och utveckla konst- och kulturaktiviteter i den offentliga miljön. Detta i syfte att få människor att stanna och vistas på Sergels torg. Sommar på Sergels torg resulterade i att förvaltningen tillsammans med de olika samverkansaktörerna bjöd på över 100 olika kostnadsfria evenemang. Genom aktörers olika kompetenser, resurser, kunskap, erfarenheter och kontaktnät har en bred repertoar av dans, musik, konst och kultur utspelats på torget. Cirka 35 000 personer uppskattas ha tagit del av de olika aktiviteterna. Andelen förbipasserande som stannat till och vistats på platsen har ökat från 15 procent till 43 procent.

Kultur för alla

Konst- och kultur bidrar till att barn ökar förståelsen för sin omvärld. Nämndens förskolor har arbetat i enlighet med stadens program Kultur i Ögonhöjd. Programmet syftar till att alla, oavsett förutsättningar och uppväxtvillkor, ska kunna ta del av ett kulturliv och själva få uttrycka sig, på egen hand och tillsammans med professionella kulturutövare. I mötet med stadens kulturutbud har barnen fått pröva olika uttrycksformer som bild, sång, musik, drama, rytmik, dans och rörelse. Genom att ta del av olika kulturupplevelser har barnen erövrat nya begrepp, utvecklat sitt språk och det egna kulturskapandet. Barnen har i undervisningen fått ta del av olika lekar vilket har främjat samspel, kroppsuppfattning och demokratiska processer.

Förvaltningen deltar i det stadsövergripande nätverket Fritid för alla. Genom nätverket har förvaltningen medverkat på inspirationsdagar tillsammans med idrottsförvaltningen i syfte att skapa relationer till särskolor i innerstaden för att informera elever vilka fritidsmöjligheter det finns för målgruppen. I samverkan med förvaltningarna i innerstaden har nätverket anordnat två gemensamma diskotek för unga med funktionsvariation. I samverkan med ytterligare stadsdelsförvaltningar inom Fritid för alla, Fryshuset samt idrottsförvaltningens arrangerades ett stort diskotek för ungdomar med funktionsnedsättning, FUNklubb. Drygt 100 ungdomar besökte eventet.

Under sommaren har förvaltningens parklek i Vasastan haft olika kulturaktiviteter riktat mot yngre barn.

I enlighet med stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, fokuserade sju, Rätten till en meningsfull fritid, erbjuder den enskilde, både inom socialpsykiatri och i LSS - verksamheterna, regelbundet olika typer av aktiviteter som till exempel teater, museibesök och utflykter.

Evidensbaserad forskning visar att förmåga att styra och påverka sitt liv samt känna delaktighet tillsammans med livsstilsfaktorer som fysisk aktivitet, sociala och kulturella

aktiviteter har en positiv effekt på ett hälsosamt åldrande. Förvaltningen har under året arbetat för att sprida information om mötesplatser och sociala och hälsofrämjande aktiviteter som drivs både av nämnden och via organisationer och föreningar i det civila samhället.

Förvaltningen har en aktivitetsamordnare som ansvarar för att planera, organisera och genomföra aktiviteter på seniorboenden. Under året har förvaltningen bland annat utvecklat aktivitetscentret på Vådurens seniorboende. Aktiviteter som erbjudits på seniorboendena har bland annat varit allsång, gymnastik, fikastunder och föreläsningar. Flera bussutflykter har anordnats till utflyktsmål runt om Stockholm. Det har även varit stadsvandringar och besök på olika museer. Under året har det varit cirka 2100 besök på de olika aktiviteterna.

Föreningsbidrag

Under 2019 har ett flertal föreningar och organisationer beviljats föreningsbidrag av Norrmalms stadsdelsnämnd. PRO har bland annat genomfört sommaraktiviteter för äldre personer i syfte att bryta social isolering. Organisationen Äldrekontakt har fått bidrag för att skapa kontaktytor för att äldre ska träffa jämnåriga i samma situation och att umgås över generationsgränserna. Vasaträffens gymnastik har fått föreningsbidrag för seniorgymnastik. Föreningen Öppna teatern har fortsatt sina uppskattade föreställningar på vård- och omsorgsboende och dagverksamhet. Organisationen SPF har med stöd av föreningsbidrag gjort studiebesök och bjudit deltagarna på höstlunch.

Parker och grönområden möjliggör en mångfald av fritidsaktiviteter

För att få en bild av vilka behov som finns bland barn och ungdomar, 7-19 år, och vad som motiverar dem till en aktiv fritid och utevistelse samt vilka skillnader som finns mellan könen, har förvaltningen genomfört en omvärldsbevakning och en fördjupad kunskapsanalys. Denna fördjupning har ökat kunskapsnivån, och kommer att tas vidare i till exempel kommande parkupprustningsprojekt.

Efter en idé från ett medborgarförslag och för att skapa en rofylld plats i den intensiva stadsmiljön samt för att locka nya målgrupper till Vasaparken, har ett förslag till utformning av en paviljong för utövande av yoga och andra liknande aktiviteter tagits fram. Yogapaviljongen kommer ligga väster om parkleken med utsikt mot St. Eriksplan, och kommer att byggas under 2020. Under året har även ett förslag till program tagits fram för vattenlek i Vasaparkens parklek.

Upprustningen Norrbackatäppan startade under året och kommer slutföras under 2020. Upprustningen innebär bland annat förbättrade möjligheter till lek, med bland annat ny temalekplats, vattenlek samt sportplan och hinderbana för de lite äldre barnen.

Lika rättigheter

Den 20 november 1989 antogs FN:s konvention om barnets rättigheter och i många länder världen över firas därför 20 november som Internationella barndagen. Nämndens förskolor arrangerade tillsammans en ljusinstallation i Tegnérunden denna dag. Genom ljusinstallationen fick barnen göra avtryck i det offentliga rummet och synliggöra barns rättigheter.

Förvaltningen har genom arbetet inom nätverket Fritid för alla skapat möjligheter för pojkar och flickor med olika funktionsnedsättningar att del av olika fritids-, kultur- och idrottsaktiviteter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar som deltar i föreningsliv							-	2019
Analys								
Indikatorn baseras på frågor i Stockholmsenkäten som utförs vartannat år. Nästa Stockholmsenkät utförs 2020. Inget årsmål är satt och inget resultat lämnas.								
  Andelen ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	73,5 %	74,9 %	72,7 %			75 %	74 %	2019
Analys								
Inom stadsdelsområdet finns ett stort antal skolor, varav många elever inte är boende inom området, därav kan resultatet även hänvisa till andra stadsdelsområden. Stadsdelsområdet växer, och tillgång till friytor varierar. Det finns ingen idrottshall med fullstor plan eller hockey/skridskohall, däremot finns det i angränsande stadsdelsområden.								
  Andelen ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter	74,5 %	74,2 %	74,1 %			76 %	75 %	2019
Analys								
Resultatet i skolenkäten visar inte om barnen som har svarat på frågan är boende inom stadsdelsområdet, och därför kan inte resultatet med säkerhet relateras till stadsdelsområdets utbud av kulturaktiviteter.								

Nämndmål:

2.4.1. Invånare i alla åldrar tar del av ett varierande kulturutbud

 Uppfylles helt

Beskrivning

I stadsdelsområdet finns öppna mötesplatser för social stimulans och gemenskap. Samverkan sker med det lokala kulturlivet som erbjuder olika evenemang. I nämndens egna verksamheter finns möjlighet till eget skapande, musik, rörelse och teater. De äldre på vård- och omsorgsboende och besökare på aktivitetscentret och dagverksamhet erbjuds sociala/kulturella och fysiska aktiviteter. I förskolorna och den öppna fritidsverksamheten finns miljöer som skapar nyfikenhet och lust till eget kulturskapande.

Målgrupp

Prioriterade målgrupper är barn i åldern 1-6 år, personer över 65 år samt personer med funktionsnedsättning.

Förväntat resultat

Invånare i alla åldrar tar del av ett varierat kulturutbud. Barn i förskolan introduceras till olika uttrycksformer och skapande tekniker. Individuella insatser via nämndens verksamheter erbjuds olika kulturella upplevelser och möjlighet till skapande.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel föräldrar som upplever att sitt barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former	86,01 %	84 %	89 %			87 %		2019
Analys Årsmålet uppnås inte vid avläsningstillfället. Då diskrepansen är marginell kan ingen analys göras av resultatet. En djupare analys av förskoleundersökningen i sin helhet görs in nämndens kvalitetsredovisning för förskola som biläggs till verksamhetsberättelsen.								
  Andel personer med funktionsnedsättning i gruppboende och serviceboende som erbjuds att delta i kulturella, fysiska eller andra aktiviteter av den enskildes intresse minst en gång per vecka.	100 %					80 %		2019
 Andel vårdnadshavare som upplever att förskolan ger deras barn möjlighet att ta del av och möta olika sorters kulturutbud på och utanför förskolan	63,99 %	64 %	63 %			67 %		2019
Analys Förvaltningens analys är att verksamheten på ett tydligare sätt behöver kommunicera kulturuppdraget med vårdnadshavarna.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna arrangerar tillsammans en ljusinstallation	2019-01-01	2019-12-31	
 Förskolorna arrangerar tillsammans förskolans dag	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

2.4.2. Parker och grönområden möjliggör en mångfald av fritidsaktiviteter

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden bidrar till målet genom att utveckla parker och grönområden som ökar invånarnas och besökarnas möjlighet till fritidsaktiviteter genom ett jämställt, jämlikt och tillgängligt nyttjande året om.

Förväntat resultat

I parker- och grönområden ska invånarnas behov av lek, spontanidrott och fritidsaktiviteter tillgodoses. Parkerna är mångfunktionella och erbjuder ett rikt utbud av aktiviteter och anläggningar, som möjliggör ett jämställt och jämlikt nyttjande. Parklekarna är välbesökta och tillgängliga.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel invånare som anser att det finns goda möjligheter till spontanidrott i Stockholm, som t.ex. motionsspår, bollplaner och öppna parkytor	78	68	86			84 %		2019
Analys Årsmålet uppnås inte och det försämrade resultatet, i jämförelse med 2018, följer staden i stort. Svarefrekvens för Norrmalms stadsdelsnämnd är låg, 287 personer har svarat, och resultatet har en statistisk felmarginal på +/-5,8 procentenheter. Det försämrade resultatet kan delvis bero på att invånarna inom stadsdelsområdet ökar och i takt med detta ökar behovet av spontanidrott. För att möta det ökade behovet arbetar förvaltningen kontinuerligt med att rusta upp och skapa nya spontanidrottsanläggningar samt friytor. Under året har bland annat nya ytor för spontanidrott anlagts på Norrbäckatäppan och gräsytor har renoverats i Observatorielunden.								

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppfyllts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål har uppnåtts.

Giftrfri förskola

Utvecklingsarbetet för en hållbar och kemikaliesmart förskola har fortgått. Kemikaliecentrums webbutbildning, vägledning och inköphjälp är exempel på verktyg som underlättat och effektiviserat förskolornas arbete mot en mer kemikaliesmart förskola. Till exempel har inköp av nya vilomadrasser gjorts, plasttallrikar i köken bytts ut till lättviktsporcelain och vid inköp av förbrukningsmaterial har giftfria alternativ prioriterats.

Barn i förskolan har hållbara relationer till sin omvärld

Hållbar utveckling är ett begrepp som knyter ihop de ekologiska, sociala och ekonomiska utmaningar som mänskligheten står inför. Utbildningen i förskolan ska liksom all utbildning genomsyras av lärande för en hållbar utveckling.

I utbildning har barnen fått lära sig om sin delaktighet i naturens kretslopp samt ökat förståelsen för hur de kan bidra till en hållbar miljö. Förskolorna använder bland annat återvinningsmaterial i det skapande arbetet och miljöstationer besöks tillsammans med barnen. Barnen har med hjälp av bland annat USB mikroskop och rörliga webbkameror närmat sig sin omvärld för att göra den mer begriplig. Genom observation, pedagogisk dokumentation samt reflektion tillsammans med barnen kan verksamheten se att barnen utvecklat en förståelse för naturvetenskapliga fenomen, hållbar utveckling och ett ansvarstagande kring miljö och material.

Hållbara matvanor och livsmedelsval är viktiga ur miljö- och klimatsynpunkt. Goda matvanor är en förutsättning för en positiv hälsoutveckling. Förskolan ska se till att barnen får näringsriktig kost och grundläggande kunskaper om kopplingen mellan mat och hälsa.

Förskolornas kockar och måltidspersonal spelar en betydelsefull roll inom förskolan. Under året har ett stadsdelsövergripande köksnätverk för förskolornas kockar och köksbiträdens startats upp i syfte att tillsammans utveckla hållbara måltider inom förskolan.

Parkskötseln är miljösmart

Nytt avtal med entreprenör för parkinvesteringar började gälla 1 april 2019 där krav på användande av byggvarubedömning, BVB, på giftfria och hållbara material ställs.

Användningen av smarta papperskorgar med källsortering i de mest välbesökta parkerna inom stadsdelsområdet har ökat under året.

Då ismaskinen vid isbanan i Vasaparken inte är tillräckligt energieffektiv och kommer ha svårt att klara nya krav på utsläpp av koldioxid utredde förvaltningen ett utbyte av denna under våren. Projektering för en ny ismaskin har nu inletts och förvaltningen har sökt klimatinvesteringsmedel för projektet i flerårsbudgeten samt i verksamhetsplan 2020.

Parker och grönområden klarar nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster

I parker och grönområden produceras en rad ekosystemtjänster som staden och människan är beroende av då de renar luft och vatten, minskar buller och får oss att må bättre. För att stadens ekosystemtjänster ska fungera krävs en rik biologisk mångfald. Under året har förvaltningen deltagit i stadens arbete med att öka den biologiska mångfalden.

Stadsodlingar gynnar både biologisk mångfald och stärker sociala sammanhang. Ett nytt brukaravtal kring stadsodling i Sabbatsbergsparken utanför Katarinhuset har upprättats med förvaltningens dagliga verksamhet under året.

Träden utgör en viktig del av staden grönstruktur och fungerar som livsmiljöer för många växter och djur. För att åstadkomma ett trädbestånd med kontinuitet över tid kan det finnas behov av att byta ut gamla träd till nya. En trädvårdsplan har tagits fram för Centralbadsparken och nya träd har planterats under året. Trädvård har också genomförts i Vasaparken utifrån framtagen trädvårdsplan. Arbete enligt skötselplan för biologisk mångfald är genomförd i Vanadislunden och Bellevueparken.

Förvaltningen har deltagit i referensgruppen för framtagande av lokalt åtgärdsprogram, LÅP, för god vattenstatus i Brunnsviken. Programmet har skickats på förvaltningsremiss där förvaltningen har svarat.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %			100 %		100 %	75%	2019
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av	100 %			100 %		100 %	100%	2019

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system								
  Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %					60 %	60 %	2019
  Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	53,25			50,96		53 %	50%	2019
  Köpt energi (GWh)	3,3 GWh			3,5 GWh		2,6 GWh	1735 GWh	2019
Analys Förvaltningen har genomfört olika energibesparande åtgärder med hjälp av klimatinvesteringsmedel, vilket har lett till en minskad förbrukning med cirka 525000 kWh under de senaste fyra åren. Förvaltningens analys av varför årsmål inte uppnås är att olika faktorer påverkar utfallet och att årsmålet inte är i paritet med energiförbrukningen. Bakgrunden är bland annat den översyn som genomförts i samverkan med serviceförvaltningen där det uppmärksammades ett antal el-abonnemang som låg utanför ramavtal. Detta har åtgärdats och abonnemangen ingår i mätunderlaget. Ytterligare faktorer är att förvaltningens verksamheter har ökat i och med utbyggnaden av Hagastaden. Förvaltningen ansvarar för parkmiljö för norra innerstaden där Kungsholmens och Östermalms stadsdelsförvaltningar ingår. Förbrukningssiffran för köpt energi för nämnden innehåller i och med detta förbrukning för Kungsholmens och Östermalms stadsdelsområdens parker								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och berörda bolag utreda om flytande papperskorgar i anslutning till stadens strandbad kan förbättra den lokala stadsmiljön och minska plasten i stadens vattendrag	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

2.5.1. Nämndens verksamheter är energieffektiva och skräphanteringen i parkerna är miljösamt

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen söker medel för att fortsätta arbetet med att energieffektivisera verksamheterna 2019 genom att investera i energieffektiva lösningar. Förvaltningen har kartlagt äldre belysning inom verksamheterna där det finns behov av byte till mer energieffektiv belysning. Även byte och uppgradering av vitvaror såsom kyl/frys, diskmaskin, spis/ugn, torkskåp, tvättmaskiner och torktumlare bidrar till att reducera nämndens energiförbrukning och minska verksamhetens klimatpåverkan.

Placering av miljösamt skräpkorgar och kärl för källsortering ses över för att optimera skräphanteringen.

Förväntat resultat

Nämndens energiförbrukning minskar och skräphanteringen i parkerna är miljösmart.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Ersätta äldre belysning och vitvaror med energieffektiva alternativ	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

2.5.2. Parker och grönområden klarar nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster

● Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden bidrar till målet genom att bland annat arbeta med strategier för dagvattenhantering samt skötsel och åtgärder som gynnar biologisk mångfald.

Förväntat resultat

Parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar. Den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna synliggörs och förstärks.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Sköta Bellevueparkens strandlinje mot Brunnsviken så att både rekreation och biologisk mångfald främjas	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Ta fram en trädvårdsplan samt genomföra åtgärder för Centralbadsparken	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Utreda möjligheten till ökat lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) i varje parkupprustningsprojekt	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

2.5.3. Nämndens verksamheter är giftfria

● Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att bland annat minska miljögifter i nämndens verksamheter där barn och unga vistas.

Barn och unga ska få kunskap om sin delaktighet i naturens kretslopp, om ekologisk hållbarhet och få lära sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö.

Barn ska ha en giftfri vardag och ekologisk mat är det naturliga valet i så stor utsträckning som möjligt.

All personal inom förskolan och den öppna fritidsverksamheten ska få ökad kunskap om skadliga kemikalier, miljömärkta produkter, miljöfarligt avfall och förnyelsebart material. Material och skötselmetoder i stadsdelsområdets parker är giftfria.

Förväntat resultat

Miljögifter i nämndens verksamheter där barn och unga vistas ska minska. Miljöfarliga material är ersatta med miljösmarta alternativ.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Inventera och kartlägga användning av platsgjutet gummi och konstgräs i stadsdelsområdets parker.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Inventera och kartlägga användning av träskyddsmedel i stadsdelsområdets lekplatser.	2019-01-01	2019-12-31	

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet *en ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden* har uppfyllts. Bedömningen grundas på att de två verksamhetsområdesmålen har uppfyllts.

Stadsdelsnämnden har formulerat tre nämndmål som alla bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet. Nedan följer i korthet de viktigaste insatserna för måluppfyllelse.

Nämndens ekonomiska utfall visar på ett positivt resultat med ett överskott om 10,0 mnkr efter resultatöverföringar.

För att uppnå en ekonomi i balans har förvaltningen haft utbildningsinsatser för chefer och månatliga uppföljningar. Fokus har även varit på personalekonomin där både HR konsulter och ekonomicontrollers genomfört insatser tillsammans med förvaltningens olika avdelningar.

Nämndens arbete med introduktion har stärkts under året genom förbättrade rutiner samt förvaltningsövergripande introduktionsträff varje termin.

Utvecklingsinsatser inom ledarskapet har genomförts för att stärka ett tillåtande, tillgängligt och öppet ledarskap.

Kompetensutvecklingsplaner har tagits fram och det finns en plan för att fortsätta arbetet med att rekrytera, behålla och utveckla medarbetare.

Personalrörligheten har minskat jämfört med 2018 och ses som ett resultat av det arbete som pågått inom kompetensförsörjningens områden.

Korttidssjukfrånvaron har minskat något under 2019 vilket beror på att förvaltningen arbetat mer med sjukfrånvarouppföljningar och rutinerna har utvecklats och blivit tydligare.

Nämnden har inte haft några diskrimineringsärenden under 2019. Förvaltningen har ett lågt indexvärde inom Jämställdhet vilket beror på en högre andel anställda kvinnor än män. Kompetensbaserad rekrytering tillämpas och chefer på förvaltningen har erbjudits utbildning och fördjupning inom området.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppfyllts. Bedömningen grundas på att samtliga KF-indikatorer uppnås samt att underliggande nämndmål har uppnåtts.

Verksamheten ryms inom given budget. Förvaltningens medarbetare har en god förståelse för de ekonomiska förutsättningarna och har arbetat kontinuerligt för att säkerställa en god prognossäkerhet och långsiktigt hållbara finanser. Förvaltningens controllers har haft månatliga ekonomimöten med chefer. Dessa möten bidrar till en god hushållning av enhetens budgeterade medel och åtgärder har kunnat tas fram i tid för att få en ekonomi i balans.

Under året har förvaltningen haft utbildningsinsatser för chefer där fokus har även varit på personalekonomin. I samband med denna insats har både HR konsulter och economiccontrollers genomfört insatser på avdelningarna.

Internkontroll med fokus på ekonomiska och personalrelaterade processer har genomförts på tre av nämndens enheter med goda resultat.

Under året har en utbildningssatsning också genomförts för administratörer på förvaltningen, i syfte att sprida kunskap om redovisningsregler samt för att ge en ökad förståelse för ekonomisk redovisning.

Förvaltningen har under året arbetat med att sammanställa statistik såsom ekonomiska, personal- och verksamhetsnyckeltal för tydliggöra samband samt underlätta analyser och beslutsfattande.

För att stärka upp upphandlarkompetensen har förvaltningen rekryterat en upphandlingsansvarig i syfte att stödja chefer och organisationen i stort med direktupphandlingar, större upphandlingar och övriga upphandlingsrelaterade processer.

Samverkan

I flertalet pågående projekt tecknas samarbetsavtal och överenskommelser om samfinansiering. Förvaltningen har nära samarbete med övriga stadsdelsförvaltningar i innerstaden när det gäller kostnader för försörjningsstöd, ensamkommande barn, samhällsvägledning samt budget- och skuldrådgivning.

Economiccontroller och verksamhetschef för Norrmalms hemtjänst har under året samverkat med andra kommunala hemtjänstutförare som tidigare haft liknande utmaningar avseende personal och ekonomi. Detta för att lära vilka faktorer utförarna anser har påverkat deras verksamhet att bli mer effektiv och hur deras resa mot bättre resultat har sett ut.

Förvaltningen har bland annat tagit fram ett nyckeltal som tydliggör förhållandet mellan arbetad tid och tid hos brukare för att öka kvaliteten för mottagare av hemtjänst.

Inom förvaltningen har ekonomi och myndighetsutövning inom funktionshinder tillsammans omförhandlat placeringar gjorda utanför LOV, och fler omförhandlingar är planerade för 2020.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,1 %			99,4 %		100 %	100 %	VB 2019
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	99,1 %			99,5 %		100 %	100 %	VB 2019
  Nämndens prognossäkerhet T2	0 %			0 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2019

Nämndmål:

3.1.1. Nämnden har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämndens verksamheter ska drivas inom dess givna ekonomiska ramar och resurserna ska användas effektivt för att nå uppsatta mål med fokus på resultat och effekter för våra invånare. Medarbetare och chefer har en god förståelse för de ekonomiska förutsättningarna och kunskap om på vilket sätt de kan påverka verksamhetens kostnader, identifiera utvecklingsområden, ta fram åtgärder och därmed uppnå en långsiktigt hållbar effekt. Ekonomiuppföljningar på enhets-, avdelnings- och nämndnivå genomförs månadsvis.

Förväntat resultat

Nämndens budget är i balans och förvaltningen säkerställer en långsiktig stabilitet i ekonomin. Förvaltningens chefer har god kunskap om förändringar i verksamheten och gör anpassningar inom budgetramen utifrån behov. Prognossäkerheten är god och åtgärder vidtas vid behov.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppfyllts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål har uppfyllts.

Förvaltningen når inte målet för sjukfrånvaron, men resultatet har förbättrats under året. Antal sökande till utannonserade tjänster är högt och personalrörligheten är har minskat. Sammantaget bedömer förvaltningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppfyllts.

Kompetensförsörjning

Antal tillsvidareanställda medarbetare inom förvaltningen har under året ökat med 55 personer. Det är framförallt kopplat till nya verksamheter som har startats. De kategorier som ökat är barnskötare, förskollärare, vårdare och ekonomibiträden.

För att kunna ge ett förberett, genomtänkt och välkomnande mottagande av nya medarbetare finns en medvetenhet om betydelsen av en god introduktion. Förvaltningen har utfört en förvaltningsövergripande introduktionsträff varje termin där man som nyanställd har fått träffa förvaltningsledningen. Arbetet med en digital förvaltningsintroduktion har pågått under året och kommer lanseras i början av 2020. Förvaltningen har även arbetat fram en rutin för introduktion och hantering i samband med mottagande av feriearbetare. Insatserna har bidragit till en god introduktion och en förståelse för det större sammanhang man ingår i som medarbetare.

Ledarutvecklingsinsatser för att stärka ett tillåtande, tillgängligt och öppet ledarskap har genomförts under året, bland annat en ledardag med detta tema. Målsättningen har varit att skapa forum för erfarenhetsutbyte, reflektion och utveckling. I resultatet av ledarskapsindex i medarbetarenkäten kan man se en positiv utveckling på resultatet.

Förvaltningen gör varje år en lönekartläggning för att identifiera och rätta till eventuella osakliga löneskillnader. Inga osakliga löneskillnader upptäcktes 2019. Även en löneanalys görs utifrån lönestatistik för att identifiera om någon grupp bör prioriteras. Barnskötare och enhetschefer identifierades 2019 som prioriterade grupper i löneöversynen.

Under det senaste året har 108 personer lämnat sin tillsvidareanställning på egen begäran. Det motsvarar 14 procent av det totala antalet tillsvidareanställda. Det är en minskad personalrörlighet jämfört med föregående år och kan ses som ett resultat av det arbete som pågår inom kompetensförsörjningens olika områden. För att behålla och utveckla medarbetare har arbete pågått med implementeringen av handlingsplanen gällande förskollärares och barnskötarens arbetsituation, samt arbetet med att förbättra arbetsituationen för socialekreterare och biståndshandläggare.

Förvaltningen har fortsatt samarbetet med olika universitet och arbetat för att attrahera och bibehålla pedagogiskt utbildad personal. Exempelvis har nämndens verksamheter tagit emot 80 studenter för verksamhetsförlagd praktik, varav förskolor tagit emot 66 studenter från förskollärarytbildningarna vid Södertörn och Stockholms universitet. Barnskötare som har några års erfarenhet inom yrket samt högskolebehörighet har även erbjudits möjlighet att studera till förskollärare via den utbildning som staden erbjuder i samarbete med Stockholms universitet.

Kompetensutvecklingen och rekryteringen av legitimerad personal, främst sjuksköterskor är en utmaning av nationell karaktär som också drabbar nämndens vård- och omsorgsboende.

Kompetensutvecklingsinsatsen

Utförarverksamheterna inom äldreavdelningen har svårt att rekrytera undersköterskor och skötare med rätt kompetens som också har kompetens inom det svenska språket. Flera medarbetare har under året gått utbildning och fått undersköterskekompetens genom staden men har fortfarande betydande svårigheter i det svenska språket. Utbildningarna har dock stärkt medarbetaren i sin yrkesroll och självkänsla där kompetensutvecklingen ger ett bra stöd för den enskilde medarbetaren i det dagliga arbetet vilket i sin tur leder till att verksamheterna

utvecklas.

Långt och hållbart arbetsliv

Alla enheter har arbetat med resultatet från medarbetarenkäten, bjudit in till dialog och arbetat med de områden som bedömts mest angelägna att utveckla. Då majoriteten av frågorna i medarbetarenkäten har en tydlig koppling till stadens personalpolicy har det varit ett sätt att hålla personalpolicyn levande under året.

Chefer och skyddsombud har gått arbetsmiljöutbildning och på så sätt tillskansat sig kompetens för att hantera olika frågor. Förvaltningen har även arbetat med stöd, utbildning och uppföljning gällande hantering av arbetsmiljöincidenter. Det har bidragit till en ökad medvetenhet inom organisationen om vikten av ett aktivt arbetsmiljöarbete samt en ökad kompetens i stadens gemensamma incidentrapporteringsystem.

Vid Stadsrevisionens uppföljande granskning av förvaltningens systematiska arbetsmiljöarbete (SAM) konstaterades att arbetet sker i enlighet med arbetsmiljölagen samt stadens budget och personalpolicy. Att enheter och avdelningar aktivt och systematiskt arbetat med arbetsmiljöfrågorna är även slutsatsen av förvaltningens årliga uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Förvaltningens friskvårdspolicy anger olika strategier för att medarbetare ska uppleva delaktighet, hälsa och trivsel. Enheterna har hälsocoacher som är ett sätt att inspirera övriga medarbetare. Förvaltningen har under 2019 bedrivit ett hälsofrämjande arbete där samtliga aktiviteter i den årliga friskvårdsplanen har genomförts.

Korttidssjukfrånvaron för hela förvaltningen har sänkts under året från 3,1 procent till 2,7 procent. Chefers arbetsmiljöarbete i kombination med regelbundna sjukfrånvarouppföljningar på enhetsnivå kan ha bidragit till att den ökning som skedde 2018 har gått tillbaka. Rutinen för sjukfrånvarouppföljning har ytterligare utvecklats under året och kommer implementeras 2020.

Den totala sjukfrånvaron på förvaltningen ligger mer jämnt under året. Det innebär att målet att sänka sjukfrånvaron till 7,0 procent inte uppnåtts. Resultatet ligger på 7,5 procent fördelat på 7,6 procent för kvinnor och 7 procent för män. Ett konstaterande är att det finns faktorer i omvärlden som har betydelse för möjligheten att påverka utfallet i enskilda ärenden. Förvaltningen har under året utrett möjligheten att genomföra en riktad insats för att underlätta omställning för medarbetare med osäker prognos för återgång i ordinarie arbete, med slutsatsen att eventuell omställning sker i ordinarie processer tillsammans med ansvarig chef.

Handlingsplaner för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare

Arbetet med handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare har fortsatt under året och resultatet har hittills visat på att introduktionen upplevs som positiv av nyanställda, att personalomsättningen har minskat liksom de administrativa uppgifterna. De fokusområden som förvaltningen kommer arbeta vidare med är bland annat jämställdhet, arbetsmiljö, nära ledarskap samt brukardelaktighet.

Samverkan

Olika funktioner inom förvaltningen, och i nätverk med andra förvaltningar, samverkar kring

nyckeltal för att ta fram och jämföra relevanta uppgifter. Förvaltningen har påbörjat ett arbete med personalekonomi där det huvudsakliga målet är att synliggöra olika delar av personalkostnaderna för att öka chefers medvetenhet kring dessa kostnaders påverkan på budget, då personalkostnaderna utgör cirka 80 procent av utförarenheternas totala kostnader.

En partsgemensam arbetsgrupp inom förvaltningens äldreavdelning har under året samverkat för att analysera och arbeta med insatser gällande heltid som norm. En schemaomläggning har genomförts vid Väderkvarnens vård- och omsorgsboende där ett antal medarbetare har erbjudits högre tjänstgöringsgrader. Majoriteten som arbetar deltid är nöjda med sin tjänstgöringsgrad är den slutsats som kan dras efter analys av den enkät som är genomförd. Arbetsgivaren har i viss mån kunnat tillmötesgå medarbetare med önskemål att få utökad tjänstgöringsgrad. Ett arbete pågår om vad som i övrigt gör arbetet attraktivt. Det handlar om att få en förståelse kring vilka förväntningar medarbetare har på arbetet och vilka drivkrafter som finns.

Den arbetsmiljöutbildning som genomfördes under året gjordes i samverkan mellan arbetsgivaren och de fackliga organisationerna.

Under våren har förvaltningen i samarbete med serviceförvaltningen sett över organisations- och kodstruktur och uppdaterat de uppgifter som lämnas till Statistiska centralbyrån. Effekten av detta arbete är att statistikuppgifterna till Statistiska centralbyrån får bättre kvalitet.

Den upparbetade samverkan mellan stadsdelsförvaltningarnas HR-funktioner i innerstaden fortsätter med regelbundna möten med olika fokusområden.

Lika rättigheter och möjligheter samt diskriminering

Resultatet i medarbetarenkäten för området Lika rättigheter och möjligheter ligger två enheter högre än staden i genomsnitt. Det finns en hög medvetenhet i förvaltningen kring vart man ska vända sig om man upplever sig utsatt för kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier. Det är ett resultat av att rutinen hålls levande genom att den tas upp vid chefsmöten och APT.

Förvaltningen har inte haft några diskrimineringsärenden under 2019.

Indikatorn Bra arbetsgivare består bland annat av ett delindex som handlar om jämställdhet. Det beräknas utifrån skillnaden mellan män och kvinnor avseende andelen heltidsanställda, långtidssjukfrånvaro och chefer. En liten skillnad mellan könen ger ett högt indexvärde, vilket är önskvärt. Förvaltningen fick 2019 ett lågt indexvärde inom Jämställdhet, vilket främst berodde på en högre andel anställda kvinnor än män, och att kvinnor är överrepresenterade bland chefer. Vid de chefsrekryteringar som genomförts under året har två män anställts, vilket förbättrar fördelningen. Kompetensbaserad rekrytering gäller vid alla rekryteringar. Under våren 2019 erbjöds chefer från förvaltningen utbildning och fördjupning inom detta område.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex	80	76	81	80		82	82	2019
Analys								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Förvaltningen har legat stabilt på ett utfall på 80 under de senaste åren. Det ligger under årsmålet men över stadens genomsnittliga värde. Ledarskapsutveckling och fokus på att följa upp respektive arbetsplats mål är åtgärder som kan bidra till positiva resultat vid nästa mätning. Förvaltningens enheter har även tagit fram handlingsplaner utifrån resultatet från medarbetarenkäten för att bidra till en gynnsam utveckling.								
  Andel elektroniska inköp	57 %			62 %		75 %	tas fram av nämnden	VB 2019
Analys Majoriteten av förvaltningens inköp utförs via e-handel. Under perioden har några stora inköp genomförts utanför systemet, men av rätt leverantörer, under uppstart av verksamheter vilket bidrar till ett sämre resultat. Förvaltningen fortsätter med utbildningsinsatser.								
  Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	80 %			53,85 %		80 %	tas fram av nämnden	VB 2019
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %			100 %		87 %	87 %	2019
  Index Bra arbetsgivare	73			75		85	85	2019
Analys Index Bra arbetsgivare består av tre delindex; Jämställdhet, Attraktiv arbetsgivare och Rekommendera arbetsplats. Sammantaget uppnår förvaltningen inte uppsatt mål (85). Förvaltningen hamnar lågt på index Jämställdhet, främst med anledning av att förvaltningen är en kvinnodominerad arbetsplats med kvinnliga chefer. Höga poäng ges för jämställdhet där inga skillnader finns mellan kvinnor och män.								
   Sjukfrånvaro	7,5 %	7 %	7,6 %	7,5 %		7 %	tas fram av nämnden	VB 2019
Analys Den totala sjukfrånvaron ligger kvar på samma nivå trots medvetenhet och aktivt arbete av både chefer och HR. Sjukfrånvaron för kvinnor har minskat något under året samtidigt som mäns har ökat något, vilket bidrar till att skillnaden mellan kvinnors och mäns sjukfrånvaro har minskat.								
   Sjukfrånvaro dag 1-14	2,7 %	2,4 %	2,7 %	3,1 %		2,5 %	Tas fram av nämnden/styrelse	VB 2019
Analys Korttidssjukfrånvaron har successivt minskat under året. Trots denna positiva trend nås inte årsmålet. Planerade åtgärder för att sänka sjukfrånvaron fortsätter.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av resursfördelningssystem inom funktionshindersområdet	2019-01-01	2019-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att ta fram en handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare	2019-01-01	2019-08-31	

Nämndmål:

3.2.1. Nämndens resurser används väl med fokus på resultat för invånarna

 Uppfylls helt

Beskrivning

Genom ett effektivt utnyttjande av förvaltningens samlade resurser skapas förutsättningar för en hållbar ekonomi och verksamheter av hög kvalitet. Förvaltningen tar tillvara digitaliseringens möjligheter, utnyttjar välfärdsteknik samt uppmuntrar innovationer och nytänkande. Systematiska jämförelser och utveckling av arbetsprocesser sker genom samverkan mellan verksamhetsområden och stadsdelsnämnder. Förvaltningen arbetar för att tillgängliggöra verksamheterna och staden utifrån innevånarnas behov. För att säkerställa en rättvis resursfördelning genomförs jämställdhetsanalyser vid behov.

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter använder resurser effektivt så att invånarna får största möjliga nytta för skattepengarna. Användningen av digitala verktyg och välfärdsteknik utvecklas. Inköp av varor och tjänster följer riktlinjer och görs i första hand i inköpssystemet. Uppföljning av avtal sker enligt plan. Resursfördelningen är jämställd.

Nämndmål:

3.2.2. Medarbetare och chefer är engagerade och utvecklar verksamheten

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når resultatet genom att möjliggöra engagemang, samverkan och utveckling.

Förväntat resultat

Förvaltningen är ett föredöme som arbetsgivare med engagerade medarbetare och chefer som trivs och utvecklas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen tar fram en digital förvaltningsintroduktion.	2019-01-01	2019-07-31	
Analys En digital förvaltningsintroduktion kommer att lanseras i början av 2020.			
 Genomföra och följa upp aktiviteter för heltid som norm.	2019-01-01	2019-12-31	
 Insatser som syftar till att stärka chefernas förmåga att rekrytera kompetensbaserat.	2019-01-01	2019-12-31	
 Ledardag för förvaltningens chefer med fokus på tillåtande, tillgängligt och öppet ledarskap.	2019-01-01	2019-12-31	
 Utredda och genomföra en riktad insats för att underlätta omställning för ett antal medarbetare med osäker prognos att återgå i ordinarie arbete som ett led i att minska sjukfrånvaron.	2019-01-01	2019-09-30	

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning – uppföljning av driftbudget

Uppföljning av driftbudget

Årsresultatet för stadsdelsnämnden visar på ett överskott om 10,2 mnkr före resultatöverföringar och 10,0 mnkr efter resultatöverföringar. Resultatet för året bygger på en sammanvägning och analys av faktiskt bokförda kostnader och intäkter till och med december. Begärda och beslutade budgetjusteringar, prestationsförändringar och resultatdispositioner är med i resultatet.

Nämndens driftsbudget uppgår till 1 392,3 mnkr för kostnader och 218,3 tkr för intäkter, vilket ger en justerad nettobudget om 1 174,0 mnkr. Utfallet i redovisningen per december är 1 164 mnkr efter resultatöverföringar, vilket är 99,15 procent av nettobudgeten. Nämnden uppfyller kommunfullmäktiges indikatorer avseende budgetföljsamhet.

Under året har nämnden beviljats budgetjusteringar i driftbudget om 18,0 mnkr och investeringar om 6,3 mnkr, enligt tabellerna nedan.

Budgetjusteringar drift	Belopp (Mnkr)
Giffri förskola	0,3
Aktivitetscenter	1,4
Nybyggnation servicebostad kromosomen	0,6
Platssamverkan	1,5
Sommarkoloniverksamhet	0,4
Lönesatsning	0,6
Särskilda insatser stadsmiljö	2,2
Förskola hög hyra	8,2
Förskolan Luna	1,2
Vasens hyreskostnader Kadettgatan	1,6
Summa	18

Budgetjusteringar investeringar	Belopp (Mnkr)
Klimatinvesteringar	3
Inventarier och maskiner	3,3
Summa	6,3

Analys av årsresultat 2019

2019 års resultat för nämnden visar på ett överskott om 10 mnkr efter resultatöverföringar. Överskotten finns inom nämnd- och förvaltningsadministration om 5,6 mnkr, individ- och familjeomsorg om 0,8 mnkr, flyktningmottagande om 6,1 mnkr, äldreomsorgen om 7,9 mnkr, kultur- och föreningsverksamhet om 0,3 samt inom arbetsmarknadsåtgärder om 0,1 mnkr.

Underskott finns inom förskoleverksamheten om 1,2 mnkr, stöd och service för personer med funktionsnedsättning om 8,0 mnkr, stadsmiljö om 0,5 mnkr samt inom ekonomiskt bistånd

om 1,5 mnkr.

Nedan visas justerad nettobudget per verksamhetsområde, beräknat utfall och resultat per december 2019 samt resultat för bokslut 2018.

Verksamhetsområde (Mnkr)	Netto budget 2019	Utfall 2019	Netto	Netto-förändr resultat fond	Avvikelse 2019 efter res överföring	Avvikelse 2018 efter res överföring
Nämnd- och förvaltningsadministration	38,4	32,8	5,6	0,0	5,6	4,7
Individ- och familjeomsorg	74,5	73,9	0,6	-0,2	0,8	0,2
<i>varav barn och ungdom</i>	<i>34,8</i>	<i>33,1</i>	<i>1,7</i>	<i>0,0</i>	<i>1,7</i>	<i>2,8</i>
<i>varav vuxna och missbruk</i>	<i>15,3</i>	<i>15,5</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,1</i>
<i>varav socialpsykiatri</i>	<i>23,8</i>	<i>24,7</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,7</i>	<i>-1,8</i>
Flyktingmottagande	3,9	-2,2	6,1	0,0	6,1	2,8
Stadsmiljöverksamhet	19,5	20,0	-0,5	0,0	-0,5	2,2
<i>avskrivningar</i>	<i>9,3</i>	<i>8,8</i>	<i>0,5</i>	<i>0,0</i>	<i>0,5</i>	<i>0,1</i>
<i>internräntor</i>	<i>0,6</i>	<i>0,8</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>
Förskoleverksamhet	285,8	286,4	-0,6	0,5	-1,2	-0,8
Äldreomsorg	502,5	494,6	7,9	0,0	7,9	2,3
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	203,6	211,6	-8,0	0,0	-8,0	-7,8
Kultur- och föreningsverksamhet	13,2	12,9	0,3	-0,1	0,4	5,0
Arbetsmarknadsåtgärder	3,3	3,2	0,1	0,0	0,1	-0,1
Ekonomiskt bistånd	19,4	20,9	-1,5	0,0	-1,5	-1,1
<i>varav handläggare</i>	<i>7,2</i>	<i>7,2</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,6</i>
Övrig verksamhet	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	1 174,0	1 163,8	10,2	0,2	10,0	7,0

Nämnd och förvaltningsadministration

Avvikelse jämfört med budget (mnkr)	Budget kostnader	Budget intäkter	Budget netto	Utfall kostnader	Utfall intäkter	Utfall netto	Avvikelse Bokslut 2019	Avvikelse Bokslut 2018
Nämnd- och förvaltningsadministration	39,2	-0,8	38,4	34,3	-1,5	32,8	5,6	4,7

Nämnd- och förvaltningsadministration visar ett överskott om 5,6 mnkr. Överskottet beror på vakanta tjänster samt att förvaltningens övergripande buffert inte har behövt nyttjas under året.

Individ- och familjeomsorg

Avvikelse jämfört med budget (mnkr)	Budget kostnader	Budget intäkter	Budget netto	Utfall kostnader	Utfall intäkter	Utfall netto	Avvikelse Bokslut 2019	Avvikelse Bokslut 2018
Individ och familjeomsorg	93,0	-18,5	74,5	94,9	-21,2	73,7	0,8	0,2
- varav socialpsykiatri	38,8	-15,0	23,8	40,3	-15,8	24,5	-0,7	-1,8
- varav barn och unga	35,2	-0,4	34,8	34,7	-1,6	33,1	1,7	2,8
- varav vuxna och missbruk	16,1	-0,8	15,3	17,1	-1,6	15,5	-0,2	-0,1

Individ- och familjeomsorgen visar totalt på ett överskott om 0,8 mnkr.

Individ- och familjeomsorgen med inriktning barn och unga visar ett överskott om 1,7 mnkr vilket är lägre än vad som tidigare prognostiserats under året. Antalet placeringar för barn och unga, och därmed kostnaderna, har successivt ökat under årets andra hälft. Det är framför allt insatser inom skyddat boende, stödboende samt familjehem som ökat. 2018 var överskottet 2,8 mnkr för enheten.

Socialpsykiatrin visar ett underskott om 0,9 mnkr före resultatdispositioner. Efter att utförarenheten överfört 0,2 mnkr från sin resultatfond visar verksamheten ett underskott om 0,7 mnkr.

Myndighetsutövning vuxna visar ett underskott om 0,2 mnkr.

Flyktningmottagande

Avvikelse jämfört med budget (mnkr)	Budget kostnader	Budget intäkter	Budget netto	Utfall kostnader	Utfall intäkter	Utfall netto	Avvikelse Bokslut 2019	Avvikelse Bokslut 2018
Ensamkommande barn	18,9	-15,0	3,9	20,6	-15,0	5,6	-1,7	-0,5
Nyanlända	7,7	-7,7	0,0	3,0	-10,8	-7,8	7,8	3,3
Summa	26,6	-22,7	3,9	23,6	-25,8	-2,2	6,1	2,8

Totalt för verksamhetsområdet flyktningmottagande redovisas ett överskott om 6,1 mnkr.

Nyanlända

Verksamheten för nyanlända visar ett överskott om 7,8 mnkr. Verksamheten finansieras med generalschablon från migrationsverket. I generalschablonen ingår etableringsersättning för nyanlända som nämnden får under två år och som ska användas inom tre år. Eftersom nämnden följer redovisningsprinciperna för hur dessa medel används har en stor del av dessa intäkter resultatförts under 2019.

Ensamkommande barn

Avvikelsen för ensamkommande barn visar på ett negativt resultat om 1,7 mnkr. Orsaken till underskottet är att ersättningsnivåerna i vissa fall inte täcker de vårdkostnader stadsdelsnämnden har avseende personer som blivit beviljade svenskt medborgarskap samt kostnader för myndiga personer som beviljats stödboende.

Migrationsverket har blivit mer restriktivt vad gäller beviljandet av återsökningar och därmed

råder en osäkerhet kring hur Migrationsverket kommer att hantera äldre återsökningar avseende placeringar enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.

Stadsmiljö

Avvikelse jämfört med budget (mnkr)	Budget kostnader	Budget intäkter	Budget netto	Utfall kostnader	Utfall intäkter	Utfall netto	Avvikelse Bokslut 2019	Avvikelse Bokslut 2018
Stadsmiljöverksamhet	47,5	-28,0	19,5	58	-38	20	-0,5	2,2
Avskrivningar	9,3	0,0	9,3	8,8	0	8,8	0,5	0,1
Intern ränta	0,6	0,0	0,6	0,8	0	0,8	-0,2	-0,2
Summa	57,4	-28,0	29,4	67,6	-38	29,6	-0,2	2,1

Verksamheten visar ett underskott om 0,5 mnkr. I resultatet har nämnden kompenserats med 2,2 mnkr för extrakostnader som uppkommit under året för städning efter EU-migranter som sover i stadsdelens parker. Kostnaderna för bosättningarna har ökat mer än beräknat under hösten och uppgår till totalt 2,7 mnkr. Förvaltningen väljer att inte söka ersättning för mellanskillnaden eftersom resultatet i sin helhet visar på ett överskott.

För avskrivningar och ränta redovisas ett överskott om 0,3 mnkr.

Barn, kultur och fritid

Avvikelse jämfört med budget (mnkr)	Budget kostnader	Budget intäkter	Budget netto	Utfall kostnader	Utfall intäkter	Utfall netto	Avvikelse Bokslut 2019	Avvikelse Bokslut 2018
Barn, kultur och fritid	14,1	-0,9	13,2	14,6	-1,8	12,8	0,4	5,0

Verksamheten visar ett överskott om 0,3 mnkr innan resultatöverföringar och 0,4 mnkr efter resultatöverföringar.

Den förebyggande verksamheten med inriktning mot barn och unga (parklekar, fältassistenter och ungdomsgård) redovisar ett överskott om 0,2 mnkr, främst på grund av vakanser under året. Efter organisatoriska förändringar under året så har resultatenheten inom verksamhetsområdet fått en minskad budget och lämnar därför ifrån sig ett överskott om 0,2 mnkr då resultatfondens storlek behöver minska till 10 procent av den nya bruttobudgeten.

Kultur och preventionsverksamheten redovisar ett överskott om 0,5 mnkr och konsumentvägledningen ett överskott om 0,1. Sommarkolloverksamheten redovisar ett underskott om 0,4 mnkr.

Förskola

Avvikelse jämfört med budget (mnkr)	Budget kostnader	Budget intäkter	Budget netto	Utfall kostnader	Utfall intäkter	Utfall netto	Avvikelse Bokslut 2019	Avvikelse Bokslut 2018
Förskoleverksamhet	316,1	-30,3	285,8	324,6	-37,6	287	-1,2	-0,8

Förskoleverksamheten visar ett underskott om 0,6 mnkr innan resultatdispositioner och ett underskott om 1,2 mnkr efter resultatdispositioner. I resultatet finns prestationsförändringar och budgetjusteringar med i form av, bland annat, barnomsorgsgarantin samt kompensation för höga hyror.

Barnantalet har ökat under året jämfört med tidigare budget. Det genomsnittliga antalet inskrivna barn för året var 1 970. Det är 81 barn fler än under 2018. Tack vare det höga barnantalet har förskolorna haft fulla barngrupper under en stor del av året och kan därför öka sina resultatfonder med sammanlagt 0,5 mnkr.

I januari 2019 öppnades förskolan Luna 1 och i augusti öppnades förskolan Luna 2 i det nybyggda området Hagastaden. Hagastadens förskolor redovisar ett underskott om 6,4 mnkr för året, till stor del på grund av att lokalerna initialt inte nyttjas i sin helhet och även på grund av att verksamheten i uppstartsskedet är personaltät i förhållande till antal barn. Underskottet balanseras till stor del av överskott inom andra delar av förskoleverksamheten.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen visar ett överskott om 7,9 mnkr vilket är en förbättring mot bokslut 2018 då överskottet var 2,3 mnkr.

Avvikelse jämfört med budget (mnkr)	Budget kostnader	Budget intäkter	Budget netto	Utfall kostnader	Utfall intäkter	Utfall netto	Avvikelse Bokslut 2019	Avvikelse Bokslut 2018
Äldreomsorg	606,5	104	502,5	600,0	105,4	494,6	7,9	2,3

Myndighetsutövning äldreomsorg visar ett överskott vilket främst beror på att insatsvolymerna inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende har varit lägre under 2019. Sedan 2017 har verksamheten arbetat med åtgärder utifrån dåvarande underskottet och i år har förvaltningen kunnat se en helårseffekt.

Snittet på antal boende inklusive HVB är 408 under 2019 och samma snitt för 2018 var 407 boende vilket är en ökning med 1 vård- och omsorgsboendeplats per månad.

Snitt månadsinsatser Boende VoB	År 2019	År 2018
T1 snitt	414	409
T2 snitt	411	407
Årsgenomsnitt	408	407

Utförare äldreomsorg

Väderkvarnens vård- och omsorgsboende visar ett underskott om 0,7 mnkr vilket är en förbättring med 2,1 mnkr jämfört med bokslut 2018. Det har genomförts en omorganisation och schemaomläggning under 2019 vilket har gett en positiv effekt under 2019. Utmaningen har varit kring rekrytering av sjuksköterskor och tomma platser inom främst profil- och somatisk avdelning samt servicehuset vilket har resulterat i lägre intäkter.

Hemtjänsten i egen regi visar ett underskott om 4,3 mnkr vilket främst beror på höga personalkostnader för timanställda, ofta till följd av hög sjukfrånvaro. Underskottet har ökat med 1 mnkr jämfört med 2018. För att kunna ha en budget i balans har åtgärder vidtagits och verksamheten har fokuserat på åtgärderna nedan under 2019;

- utveckling av schemalaggningsen
- tydligare rutiner och bättre uppföljning för frånvaro samt avböjda besök
- öka förståelsen kring budgetförutsättningar hos samtliga medarbetare med hjälp av olika insatser
- utveckla uppföljningsprocessen av arbetad tid hos kund

Effekten av de vidtagna åtgärderna är att den negativa kostnadsutvecklingen avstannat.

Utförandegraden inom hemtjänsten i egen regi är 75 procent i snitt för 2019 vilket är en procentenhet högre än snittet för 2018. Snittet för utförda dagtimmar per månad är 3 765 timmar för 2019 vilket är 195 timmar högre per månad jämfört med 2018.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Avvikelse jämfört med budget (mnkr)	Budget kostnader	Budget intäkter	Budget netto	Utfall kostnader	Utfall intäkter	Utfall netto	Avvikelse Bokslut 2019	Avvikelse Bokslut 2018
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	215,6	-12	203,6	229,4	-17,8	211,6	-8	-7,8

Verksamheten för stöd och service till personer med funktionsnedsättning visar på ett underskott om 8,0 mnkr. Av underskottet står insatser för vuxna med funktionsnedsättning för 3,0 mnkr, insatser för barn med funktionsnedsättning för 2,3 mnkr och utförarenheten inom funktionsnedsättning för 1,7 mnkr. Under året har förvaltningen haft stora kostnader för skadegörelse av gruppbofästigheter vilket resulterat i ett underskott om 1 mnkr avseende lokaler.

Myndighetsutövning

Myndighetsutövningens underskott består av fortsatt höga kostnader inom de verksamheter som finansieras med det fasta anslaget, inom framför allt avlösarservice, personlig assistans och hemtjänst enligt socialtjänstlagen, SoL.

Det nya avtalet för persontransporter som började gälla i mars 2018 ger fortsatt höga kostnader för 2019 jämfört mot det gamla avtalet och bidrar till underskottet.

Förvaltningen arbetar fortsatt med att följa upp avtal utanför lagen om valfrihetssystem, LOV, som är mycket kostsamma för stadsdelsförvaltningen då dessa placeringars priser är högre än tilldelad budget. En placering har omförhandlats till att rymmas inom LOV. Under året har det genomförts en satsning på metodutveckling med fokus på att effektivisera arbetssätt och rutiner. Samverkan mellan myndighetsutövning för individer med funktionsnedsättning och myndighetsutövning äldreomsorg har inletts i syfte att öka likställighet i beslut och uppnå kostnadseffektivitet.

Utförarverksamhet

2019 öppnade Norrmalms utförarenhet en ny servicebostad med 12 platser. Under året har majoriteten av de preliminära ersättningsnivåerna för brukarna i det nya boendet sänkts, vilket har gett lägre intäkter än budgeterat med 0,9 mnkr. En del av underskottet kan också förklaras av en skadegörelse utav en av servicebostadslägenheter som gav behov av sanering och renovering, vilket gett ytterligare intäktsbortfall om 0,3 mnkr.

Skadegörelsen har också inneburit hyresbortfall under tiden lägenheten renoverats, samt saneringskostnader. Lokalbudgeten för verksamhetsområdet visar ett underskott om 1,0 mnkr.

Arbetsmarknadsåtgärder och ekonomiskt bistånd

Avvikelse jämfört med budget (mnkr)	Budget kostnader	Budget intäkter	Budget netto	Utfall kostnader	Utfall intäkter	Utfall netto	Avvikelse Bokslut 2019	Avvikelse Bokslut 2018
Arbetsmarknadsåtgärder	3,8	-0,5	3,3	3,2	0	3,2	0,1	0,2
Ekonomiskt bistånd	20	-0,6	19,4	23,2	-2,3	20,9	-1,5	1,7

Verksamhetsområdet visar ett överskott om 0,1 mnkr avseende handläggningskostnader. Förvaltningen har under sommaren erbjudit 146 ungdomar ett meningsfullt feriejobb.

Verksamheten ekonomiskt bistånd visar på ett underskott om 1,5 mnkr. Antalet bidragshushåll har under året ökat till i snitt 149 hushåll jämfört med 2018 då snittet var 131. Detta ger en genomsnittlig ökning med 18 hushåll och visar på ett trendbrott.

Ökning av antalet hushåll beror främst på att antalet bidragstagare i åldern 18-25 har ökat från i snitt 13 personer per månad 2018 till 22 personer 2019. Många av dessa är ensamkommande barn och unga som studerar på gymnasiet.

En annan förklaring är att antalet nyanlända personer som avslutar sin etableringsperiod behöver ekonomiskt bistånd. Enligt uppgifter från Sweco är antalet personer med svenskt medborgarskap relativt oförändrat samtidigt som de med utomnordiskt medborgarskap ökar.

Antal personer	Svenskt medborgarskap	Övr nordiskt medborgarskap	Utomnordiskt medborgarskap
Dec -16	104	0	11
Dec -17	102	1	29
Dec -18	104	2	45
Dec -19	110	2	70

Förvaltningens projekt för samhällsvägledning fortsätter att arbeta för att få ut fler personer med utomnordiskt medborgarskap i arbete för att på sikt få en budget i balans.

Resultatenheter

Nämnden har sex resultatenheter, fyra inom förskolan, en inom verksamheten för fält- och fritid samt en i form av socialpsykiatrins utförarenhet.

Enheterna inom förskolan redovisar under året ett överskott om 0,5 mnkr vilket innebär att 0,5 mnkr förs över till 2020. Fält- och fritidsenhetens totala budget har minskat från föregående år, vilket innebär att storleken på deras fond också behöver minska. Därför överförs 0,1 mnkr från fonden till driften. Socialpsykiatrins utförarenhet redovisar ett underskott om 0,2 mkr och minskar sin fond motsvarande.

Resultatenheterna ökar sammanlagt sina resultatfonder med 0,2 mnkr till 2020. I bilaga 1 redovisas respektive resultatenhets beräknade resultat.

Investeringar

Parkmiljö

Stadsdelsnämnden har en budget på 15,6 mnkr enligt verksamhetsplan 2019 för investeringar

och reinvesteringar i parker och grönområden.

Medlen fördelas på följande objekt:

Mnkr	Budget 2019	Utfall VB	Avvikelse VB	Avvikelse T2
<i>Centrala medel</i>				
Observatorielunden övre	2	2	0	0
Vasaparken ny entré	1	1,1	-0,1	0
Enkehusparken	2	0,9	1,1	1,1
Norrbackatäppan	2	3,9	-1,9	-1,1
<i>Nycklade medel</i>				
Sabbatsbergsparken	0,3	0,2	0,1	0
Observatorielunden nedre och övre	4	3,8	0,2	0
Vasaparken	1,7	0,6	1,1	0
Vattenanläggningar	1,55	1,5	0,05	0
Småparker	1,05	0,9	0,15	0
Totalt	15,6	14,9	0,7	0

Enkehusparken har ett överskott på ca 1 mnkr. I samband med ansökningsförfarandet av de centrala investeringsmedlen, rådde osäkerhet om de stora markarbetena i Enkehusparken skulle hinna avslutas under 2018 och därmed ansöktes om 2 miljoner för projektet till 2019. Dock kunde markentreprenaden avslutas redan i september 2018, därför gjordes en omfördelning av medel från Enkehusparken till Norrbackatäppan i samband med tertialrapport två. Omfördelningen till Norrbackatäppan behövdes för att klara 2019 års beräknade kostnader för markarbetena i Norrbackatäppan. I och med att projektering av ny ismaskin till Vasaparken inte har kunnat slutföras under året så fick Vasaparken ett överskott. Projekteringen slutförs i början av 2020.

Klimatinvesteringar

Mnkr	Budget 2019	Utfall VB	Avvikelse VB	Avvikelse T2
Klimatmedel LED & vitvaror	3	2,9	0,1	0

Medlen för klimatinvesteringar har förbrukats enligt plan. Cirka 60 tkr förblev ounyttjat.

Maskiner och inventarier

Investeringar - Maskiner och Inventarier (mnkr)	Justerad nettobudget 2019	Utfall VB	Avvikelse VB	Avvikelse T2
Miljöförelägganden förskola - buller och ventilation	1,0	0,1	0,9	0,6
Nya förskolor (8 stycken hemvister)	2,0	1,7	0,3	0
Öppen förskola	0,0	0,4	-0,4	-0,4
Ny gruppbofastad	0,2	0,2	0	0

Investeringar - Maskiner och Inventarier (mnkr)	Justerad nettobudget 2019	Utfall VB	Avvikelse VB	Avvikelse T2
Kontor st eriksgatan	0,2	0,4	-0,2	0
Äldreomsorg och socialtjänst, reinvesteringar	0,3	0,0	0,3	-0,2
Förskola, reinvesteringar	0,0	0,3	-0,3	0
Trygghetslarm	2,3	0,9	1,4	0
Totalt	6,0	4,0	2	0

Medlen för maskiner och inventarier har till viss del omfördelats mellan nämndens verksamheter och har inte förbrukats i sin helhet.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Ombudgeteringar

Medel för lokaländamål

Analys av balansräkning

Jämförelse mellan 2018-12-31 och 2019-12-31

Förvaltningens totala balansomslutning uppgår till 188,7 miljoner kronor per 2019-12-31 och har ökat med cirka 24,9 mnkr jämfört med ingående balans för 2019.

Tillgångar

- Mark, byggnader och tekniska anläggningar konto 11XX samt Maskiner och inventarier konto 12XX

Ändringar i balanskonton som avser anläggningstillgångar avser främst ökande investeringar under 2019. Den totala ökningen av anläggningstillgångar på 34,8 procent beror bland annat på ökande investeringar inom park och miljö, klimatsatsningar och nya förskolor.

- Kundfordringar 15XX

Interna kundfordringar har ökat med 6,9 procent på grund av en fakturering till finanssen gällande kompensation för höjda nivåer på habiliteringsersättning

- Diverse kortfristiga fordringar konto 16XX

Diverse kortfristiga fordringar har minskat med 42,7 procent vilket främst beror på minskade fordringar mot migrationsverket och minskning av löneskulder.

- Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter konto 17XX

Upplupna intäkter konto 1751 har ökat med 14,7 mnkr vilket främst beror på kommande intäkt gällande ensamkommande barn från Kungsholmen stadsdelsförvaltning och kommande intäkt från Östermalm stadsdelsförvaltning gällande park och miljö.

Skulder

- Eget kapital konto 20XX

Eget kapital visar skillnaden mellan skulder och tillgångar i balansräkningen. Eget kapital har ökat med 0,4 mnkr och avsättningar till resultatfonder med 0,2, totalt 0,6 mnkr

- Leverantörsskulder konto 25XX

Externa leverantörsskulder har ökat med 9,6 mnkr, skulder till stadens bolag har ökat med 2,7 mnkr, skulder till stadens förvaltningar har minskat med 3 mnkr

- Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter konto 29XX

Förutbetalda intäkter på konto 2953 har ökat med 7,9 mnkr på grund av inbetalningar från Migrationsverket avseende generalschablon som utnyttjas under tre år.

Upplupna kostnader konto 2991 har ökat med 22,4 mnkr sedan årsbokslutet. Ökningen beror på främst på förändring av rutin inom ensamkommande barn som hanteras av Kungsholmens stadsdelsförvaltning och förväntade lokalkostnader för nyöppnade förskolor och Klara trygghetslokal.

Övrigt

Bedömning av nämndens interna kontroll

 Tillräcklig

Analys

Norrmalms stadsdelsnämnd bedömer att den interna kontrollen under år 2019 har varit tillräcklig.

Samtliga kontrollaktiviteter är genomförda, dock har två mindre avvikelser rapporterats under uppföljningen.

Processen "*förebygga olyckor*" innehåller arbetssättet "*systematiskt brandskyddsarbete*". Den systematiska kontrollen är "*uppföljning av förvaltningens systematiska brandskyddsarbete, SBA*". Kontrollaktiviteten under 2019 har varit "*kontroll av genomförda egenkontroller i IA-systemet.*"

Den mindre avvikelsen består i att SBA och egenkontroll inte är implementerat i IA-systemet. Dock utförs SBA, egenkontroll och kontroll av genomförda egenkontroller enligt rutin och dokumenteras i brandskyddspärmar i respektive verksamhet.

Processen "*IT-säkerhet*" innehåller arbetssättet "*utfärda behörigheter i verksamhetssystem*" med tillhörande systematisk kontroll "*löpande kontroller av behörigheter*" och kontrollaktiviteten "*stickprovskontroll av behörigheter*"

Den mindre avvikelsen består av kontrollaktiviteten inte har utförts under andra halvåret av

2019 med anledning av övergången till GSIT2.0. Kontrollerna kommer att återupptas 2020.

I övrigt har nämndens internkontrollplan inga avvikelser.

Kvalitetsarbete

Systematiskt kvalitetsarbete

Stadens system för integrerad styrning och ledning, ILS, är ett stöd för uppföljning av nämndens verksamheter och ekonomi. Förvaltningens ILS-samordnare ansvarar för uppföljningsprocessen i samverkan med avdelningarnas verksamhetscontrollers och economicontrollers. Verksamhetsplan, underlag för kommande års budget tillsammans med tertialrapporter och verksamhetsberättelse är viktiga instrument för att följa upp och kvalitetssäkra verksamheterna.

Uppföljning av väsentlighets- och riskanalyser och intern kontroll är ytterligare instrument för uppföljning, liksom revisionskontorets granskningar. Återkopplingar och synpunkter som revisionskontoret lämnar till förvaltningen implementeras i uppföljningar och i verksamhetsplan vart efter revisionsrapporterna presenteras.

Förvaltningsövergripande arbetssätt främjar ett systematiskt och strategiskt kvalitetsarbete och syftar till att skapa större förståelse för målgruppernas behov och säkerställer att individens behov är i centrum. Exempel på övergripande samverkan är till exempel våld i nära relationer, vräkningsförebyggande arbete och barns rättigheter.

Analyser sker löpande av brukarundersökningar, verksamhetsuppföljningar, inspektioner, revisioner, avvikelser och synpunkter samt klagomål.

Andra viktiga underlag är kvalitets- och resultatdialoger, patientsäkerhetsberättelse, förskolans kvalitetsredovisning, självvärderingsinstrument, intervjuer, observationer och egenkontroll.

Kvalitetsutmärkelsen

Myndighetsutövningen för äldreomsorg deltog i Kvalitetsutmärkelsen 2019 och fick ett hedersomnämmande för sitt arbete med delaktighet och aktivt medarbetarskap. Motiveringen löd att det är en verksamhet där alla medarbetare involveras och tar ansvar.

Utvecklingsprocesser kopplade till målen leds och följs upp av medarbetargrupper.

Ledarskapet kännetecknas av stor tillit och en ambition att medarbetarna utöver delaktighet och ansvar, ska känna ett sammanhang mellan de politiska målen, verksamhetens mål och det dagliga arbetet. Detta arbete har gett goda resultat i såväl brukarundersökning som medarbetarundersökning. Enheten belönas med ett hedersomnämmande för att med ett aktivt medarbetarskap, utöver det vanliga, ha skapat ett konstruktivt och framgångsrikt utvecklingsarbete.

Innovation

Förvaltningen bedömer att det finns hög innovationskapacitet med en kultur som främjar nytänkande kring arbetssätt, samverkan och tekniska lösningar. Exempel på nytänkande är bland annat den utökade samverkan som myndighetsutövningen inom äldreomsorgen har initierat i syfte att motverka ensamhet hos äldre. Förvaltningen arbetar systematiskt med metodutvecklare inom förvaltningens olika verksamheter. Metodutvecklare samverkar även förvaltningsövergripande, bland annat i projektet Tillsammans för barnen. Ett annat exempel

är platssamverkan Sergels torg där flera olika aktörer samverkar för att uppnå ett tryggare Stockholm.

Ytterligare exempel på innovativa lösningar och samverkan är:

- Viewpoint. Samverkansprojekt med Sveriges kommuner och Regioner, SKR. Viewpoint är ett digitalt verktyg för barn i deras kontakt med handläggare.
- Systematisering för uppföljning av snöröjning
- Samverkansprojekt kring Centralstationen

Övrigt

Barns rättigheter

Förvaltningens familjeenhet har under flera års tid arbetat för att öka barns deltagande i de olika handläggningsprocesserna. Barn som kommer till samtal vid förvaltningen får möjlighet att svara på en skriftlig enkät angående mötet och bemötandet. Under de senaste två åren har drygt 100 barn per år besvarat enkäten. Generellt sett uttrycker dessa barn stor nöjdhet med kontakten, och många barn har tagit tillfället i akt att lämna tips och synpunkter. Synpunkterna sammanställs och delges till medarbetarna och åtgärder vidtas. Som exempel på synpunkter som har påverkat familjeenhetens arbetssätt är att alltid komma ihåg att erbjuda barn möjlighet till samtal utan föräldrar i rummet, att se till att dörren i barnens besöksrum blir lättare att öppna och att alltid bjuda på något att dricka och att äta.

Under 2018 och 2019 har förvaltningen lagt stort fokus på att öka och stärka samverkan internt mellan enheterna med barnrättsfrågor som utgångspunkt. Arbetet har bland annat skett inom ramen för projektet ”Tillsammans för barnen” som drivits med stöd av statsbidrag från *Uppdrag psykisk hälsa*. Projektets syfte har varit att öka barns psykiska välmående genom att med gemensamma krafter uppmärksamma barn till föräldrar med egen problematik och erbjuda dem adekvat stöd, direkt och/eller indirekt via deras föräldrar. Inför projektstart genomfördes en behovsanalys där det framkom att förvaltningen behövde gemensamma rutiner för samverkan och gemensam kunskapsutveckling kring utsatta barn och föräldrar med egen problematik. Resultatet av behovsanalysen har varit i fokus under projekttiden och gemensamma rutiner för samverkan mellan förvaltningens familjeenhet och vuxenenhets olika verksamheter har utformats. Gemensamma utbildningssatsningar har genomförts i form av heldagsutbildningar och återkommande frukostträffar med olika teman.

För att uppmärksamma hur barn påverkas av beslut som fattas har förvaltningens vuxenhet skapat arbetssätt och former för att belysa detta. Genom barnkonsekvensanalyser inhämtas kunskap om det unika barnets situation och inställning. Detta sker i nära samverkan mellan förvaltningens familj och vuxenhet, i dialog med föräldrar och i enstaka fall i direktkontakt med barn. Arbetet med barnkonsekvensanalyser har lett till att barnperspektivet ständigt finns närvarande i diskussioner som rör en förälders ärende. Förvaltningens vuxenhet har även påbörjat ett arbete med att brevledes informera barn om beslut som fattas avseende stöd till föräldrar.

I de få fall det förekommer barn i hushåll hos aktualiserade ärenden inom äldreomsorgen beaktas barnperspektivet. Framkommer osäkerhet eller indikationer om ett barn far illa lämnas en orosanmälan till socialtjänsten.

Utbildningen i förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i

barnkonventionen. Förskolan har arbetat med att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar. Förskolan har ett viktigt uppdrag att kommunicera barnkonventionen och upplysa barn och unga om deras rättigheter. Detta arbete har fortgått under avläsningsperioden och intensifieras ytterligare under nästkommande år då barnkonventionen blir lag.

Barn har fått lära sig sina rättigheter bland annat genom litteratur anpassad för barn i förskoleålder samt andra utbildningsmaterial. Barnen har deltagit i olika forum som främjar delaktighet medbestämmande, exempelvis har omröstningar och majoritetsbeslut använts som metod för att till exempel bestämma val av projekt, utflyktsmål eller lek.

Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans har fått stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar. Nämndens förskolor har ett väl utvecklat arbetssätt kring barn i behov av stöd. Vid förskoleavdelningen finns en specialpedagog som rektor kan kontakta gällande behov av extra stödinsatser. Specialpedagogen har handlett personalen kring förhållningssätt, struktur och vilken anpassning som kan ske i verksamheten för att säkerställa att rätt stöd erbjuds. Förvaltningen har även erbjudit kompetenshöjande insatser för förskolans personal genom bland annat föreläsningar. Förvaltningen har ett väl inarbetat samarbete med habilitering, BUP (barn och ungdomspsykiatri), logopeder och specialistsjukvårdspersonal. Effekter som verksamheten ser är att barnen erbjuds tillgängliga pedagogiska lärmiljöer som bidrar till utveckling och lärande för alla barn. Förvaltningen ser också att arbetssättet skapar trygghet hos barnens vårdnadshavare. Detta kan utläsas bland annat genom vårdnadshavarnas svar i årets förskoleundersökning där 86 procent anger att de känner sig trygga.

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans har fått stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar. Nämndens förskolor har ett väl utvecklat arbetssätt kring barn i behov av stöd. Förvaltningen samarbetar exempelvis med Stockholms habiliteringsenheter som erbjuder habiliteringsinsatser för barn. Förskolornas pedagoger och/eller barnets vårdnadshavare deltar tillsammans med barnen i verksamheten vid behov. Deltagandet sker på uppdrag av vårdnadshavarna. Genom att delta i verksamheten har barnens delaktighet och självständighet ökat.

För att öka delaktigheten för personer med funktionsnedsättning har förvaltningen testat att istället för att skicka ut en postal brukarenkät, ringt till brukarna för att höra deras åsikter. Det har utförts eftersom det har varit låg svarsfrekvens på brukarenkäter för målgruppen och för att hitta nya arbetssätt för att öka delaktigheten. Nämndens verksamheter ordnar även ett flertal olika aktiviteter för att målgruppen ska få möjlighet att komma ut i samhällslivet på lika villkor som alla andra.

I alla verksamheter är den enskilde delaktig i planeringen av sitt eget stöd och förvaltningen arbetar även med att den enskilde ska erbjudas forum för att påverka flera delar i verksamheten. Exempel på det kan vara vilken typ av gemensamma aktiviteter som ska genomföras, vilka utflyktsmål som ska planeras och mat som ska serveras.

Förvaltningen deltar i det stadsövergripande nätverket Fritid för alla. I samverkan med nätverket har olika aktiviteter genomförts, bland annat diskotek för ungdomar med funktionsnedsättning.

Stadsdelsnämndens funktionshindersråd är en viktig remissinstans och synpunkter och förslag inhämtas löpande under året och beskrivs i tjänsteutlåtande under särskild rubrik eller som bilaga.

Nationella minoriteter

Stockholms stad är förvaltningsområde för finska, meänkieli samt samiska och arbetar för att stärka och främja bevarandet av de nationella minoritetsspråken. Detta innebär förvaltningen ska ge information på dessa språk till väsentlig del om så önskas. Information kring stadens arbete med förvaltningsområde och minoritetsspråk ges bland annat i samband med ansökan om bistånd.

Innerstadens stadsdelsnämnder bildar ett kluster som samarbetar kring användningen av det statsbidrag som erhållits för att implementera minoritetslagstiftningen och tillgodose minoritetsgruppernas rättigheter. Detta har skett genom en informationskampanj om den nationella minoriteternas rättigheter i de fyra innerstadsdelarnas lokaltidningar.

Klagomål, synpunkter och beröm

Sedan införandet av eDok har verksamheterna inte haft tillgång till Diabas där klagomål och synpunkter har registrerats tidigare. Det har medfört svårigheter att följa upp antal inkomna ärenden för året, främst för förskolan. Under kommande år kommer arbetssätt och rutiner för registratur ses över så att uppföljning kan ske utifrån antal och kategori. Arbetssätt gällande inkomna ärenden har inte förändrats, utan har skett i ordinarie verksamhet.

Förskolan

Förskolorna åtgärdar och följer upp inkomna synpunkter och klagomål under ledning av rektor. De flesta klagomål gällande förskolan som inkommit avser personalomsättning inom vissa enheter. Det har varit svårt att rekrytera förskollärare och barnskötare vilket resulterat i vakanser under året. Ärenden om kränkande behandling har utretts och beslut rapporterats till nämnden. Nämndens förskolor har rutiner vid anmälning om kränkning av barn och använder sig av särskilt blankettunderlag för att genomföra utredning.

Fält- och fritidsenheten

Under året har det inkommit synpunkter och klagomål gällande förändrade öppettider för parkleken.

Parkmiljö

Under året har det kommit in 603 ärenden gällande parkmiljö, vilket är en ökning med 55 synpunkter från föregående år. Ökningen av synpunkter beror troligtvis på en ökad användning av den digitala mobilapplikationen synpunktportalen.

Av de inkomna ärendena är 270 felanmälan, 234 klagomål, 142 frågor, 44 idéer och 13 beröm. Flest klagomål har rört parkunderhåll samt slitna eller trasiga lekredskap på lekplatser till följd av högt slitage på åldrande lekutrustning med långa leveranstider. Flera klagomål rör bosättningar i parkerna, vilka har ökat under det senaste året.

Socialtjänst och äldreomsorg

Socialtjänstavdelningens och äldreavdelningens hantering av inkomna synpunkter och klagomål är en del i förvaltningens kvalitetsarbete. En sammanhållen och likställig hantering av synpunkter och klagomål underlättar för verksamheterna att använda dessa i kvalitets- och

utvecklingsarbetet. Inkomna synpunkter och klagomål ska sammanställas och analyseras för att rätt åtgärder ska kunna sättas in och på så sätt förebygga och undanröja brister i verksamheternas kvalitet. De inkomna klagomålen ska hanteras skyndsamt av den enhet som berörs, och den som lämnat klagomålet ska alltid få ett skriftligt svar där även eventuell åtgärd framkommer.

Under året har det inkommit 97 klagomål varav 13 avseende socialtjänstens verksamheter, och 84 avseende äldreomsorgens verksamheter. Mer än hälften handlar om kvalitet på utförda insatser och då inte sällan även bemötandet. I många fall handlar klagomålen som berör kvalitet om hur insatserna tvätt, städ och inköp utförs, och vanliga åtgärder är att planera om insatsen, tala med enskilda medarbetare och ersätta saker som eventuellt kan ha förstörts eller tappats bort. Flera klagomål berör också bemötande från medarbetare och chefer. Bemötandet avser då vanligtvis enskilda medarbetares bemötande i samband med utförande av insatser. Åtgärder handlar dels om att enheten arbetar med bemötandefrågan som en del i värdegrundsarbetet och vanligtvis har chef även ett enskilt samtal med medarbetaren. Klagomål gällande myndighetsutövning handlar i de flesta fall om synpunkter på det enskilda beslutet eller utredningsförfarande. Gäller det ett beslut så hänvisas till att överklaga. Är det ett klagomål kring själva utredningen så handlar det främst om att den enskilde vill ta bort någon uppgift eller att uppgift saknas.

Lex Sarah, Lex Maria och avvikelser i vårdkedjan

En lex Maria har utretts som handlar om brister i omvårdnaden av trycksår på det kommunala vård- och omsorgsboendet. Planerade åtgärder kommer följas upp av förvaltningen.

Inom äldreomsorgen har tre lex Sarah-rapporter inkommit från enskild verksamhet, en lex Sarah-rapport från myndighetsutövningen och sju lex Sarah-rapporter från den kommunala hemtjänsten. Rapporterna från den kommunala hemtjänsten har bland annat handlar om stöld och uteblivet besök. Stölderna har polisanmälts och polisen har sedan valt att avsluta ärendena. Ingen lex Sarah varit blivit rapporterad som allvarlig händelse.

Under året har fem lex Sarah-rapporter inkommit från förvaltningens verksamheter inom socialtjänsten. Två av dessa lex Sarah-rapporter har inkommit från socialtjänstens utförarenhet varav en beslutades att anmälas till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Två lex Sarah-rapporter har inkommit från vuxenheten som berör personer som misstänks begått suicid. Ingen av dessa har beslutats vara ett missförhållande eller påtaglig risk för missförhållande. En lex Sarah-rapport har inkommit från familjeenheten, där beslutet var att inte inleda en lex Sarah-utredning. En lex-Sarah-rapport har inkommit från enskild verksamhet.

Incidentrapportering- IA

Totalt har 516 händelser rapporterats under året, vilket är en ökning jämfört med 2018 då 393 händelser rapporterades. Förvaltningen ser positivt på det ökade resultatet, då det visar att verksamheterna har ökat medvetenheten kring vikten av att rapportera och följa upp händelser.

Personuppgiftsincidenter

Under 2019 har åtta personuppgiftsincidenter rapporterats till datainspektionen.

Organisationsförändring

Under året har en organisationsförändring på övergripande nivå genomförts på förvaltningen.

Syftet var att skapa bättre ledningskraft för att kunna driva och utveckla verksamheterna mot uppsatta mål. En första uppföljning av organisationsförändringen har genomförts som visar på att avdelningarna ser bättre förutsättningar för att kunna driva utveckling inom verksamhetsområdena.

Agenda 2030

Förvaltningen bidragit till att uppfylla målen i Agenda 2030 i den ordinarie verksamheten bland annat genom att:

- Arbetat för att stärka barns rättigheter
- Skapat möjligheter för att fler ska nå egen försörjning
- Arbetat förebyggande och främjande för att stärka barn och vuxnas skyddsfaktorer
- Barn i förskolan har givits möjlighet att skapa hållbara relationer till sin omvärld
- Ökat tillgängligheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning
- Stärkt ekosystem och biologisk mångfald
- Arbetat med att utveckla klimatsmarta och energieffektiva lösningar
- Utvecklingsarbete för en hållbar och kemikaliesmart förskola
- Arbetat för att tryggheten ska öka